

Digital formidling av etnomusikologi:
Fairuz liv, kunst og Libanons kultur

Cecilie Vådahl

Mastergradsoppgave i
Design av digitale omgivelser

Høgskolen i Østfold

Avdeling for informasjonsteknologi

10. januar 2010

Forord

Denne oppgaven er skrevet i forbindelse med mitt masterstudium i Informatikk ved Høgskolen i Østfold. Jeg vil takke min veileder professor Børre Ludvigsen som gjorde det mulig for meg å jobbe med denne oppgaven. Hans veiledning har vært til stor inspirasjon og nytte for meg, og hjulpet meg til større innsikt og forståelse av oppgavens mange aspekter. Jeg vil også takke min eksterne veileder Rania Maktabi for god og nyttig tilbakemelding, og for å ha vist stor interesse for oppgaven.

En stor takk til mine foreldre Gerd og Tommy Vådahl som har vært en fantastisk støtte under arbeidet med oppgaven. Jeg vil også takke min kjæreste Morten Renè Johansen for fantastisk støtte og oppmuntring under oppgaveskrivingen.

Fredrikstad, januar 2010, Cecilie Vådahl

Innhold

Forord	1
I Bakgrunnsstoff til mastergradsoppgaven	6
1 Spesialpensum	8
1.1 Geografi	8
1.1.1 Libanon	8
1.2 Språk	9
1.3 Libanons historie	10
1.3.1 Libanons opprinnelse	10
1.3.2 Libanon: et land med en unik historisk erfaring	11
1.3.3 Syria, det arabiske regimet: nabo og fiende	13
1.3.4 Maronittisk styre	14
1.3.5 En felles identitet	16
1.3.6 Borgerkrigen (1975-1990)	16
1.3.7 Etterkrigstid	18
1.3.8 Attentatet på Rafik Hariri	18
1.3.9 Sederrevolusjonen og syrisk tilbaketrekning	19
1.3.10 Kronologi over hendelser	21
1.4 Religiøse samfunn	24
1.4.1 Konseptet Libanon: Sekter i sameksistens	25
1.4.2 Sekter og minoriteter	26
1.4.3 Sektene	26
1.4.4 Minoritetene	28
1.4.5 Kristne minoriteter	29
1.5 Politikk	30
1.6 Den arabiske kultur og musikk	30
1.6.1 Den arabiske kulturen	31
1.6.2 Introduksjon til den arabiske musikktradisjonen	31
1.6.3 Arabisk musikk gjennom historien	33
1.6.4 Fra levende tradisjon til sløvende industri	36
1.7 Fairuz, hennes liv og kunst	39
1.7.1 Fairuz biografi	39

1.7.2	Fairuz, et symbol for nasjonen	40
1.8	Oppsummering	43
2	Musikken	44
2.1	Et musikk eksempel	44
II	Mastergradsoppgave	51
3	Innledning	53
3.1	Introduksjon til oppgaven	53
3.2	Utgangspunktet for oppgaven	53
3.3	Problemstilling	54
3.4	Mål	54
3.5	Løsning	54
3.6	Metode	54
3.7	Gjennomgang av kapitlene	55
4	Bakgrunn	56
5	Designmetoder: hente frem og formgi selve informasjonen	58
5.1	Designmetoder	58
5.2	Designprosessen	58
5.2.1	Designprosessen sett fra den kreative synsvinkelen. . .	58
5.2.2	Designprosessen sett fra den rasjonelle synsvinkelen. .	60
5.3	Synliggjøring av designprosessen	60
5.4	Design: en prosess i tre faser	61
5.4.1	Divergensfasen	61
5.4.2	Transformasjonsfasen	62
5.4.3	Konvergensfasen	62
5.5	Konklusjon på designmetoder	63
5.6	Innhenting av informasjon	63
5.7	Litteratursøk: metode for å søke etter kilder som inneholder relevant og pålitelig informasjon	64
5.7.1	Litteratursøket “Søk etter tekstlig innhold til siden (Disco- graphy)”	64
5.7.2	Resultatet av litteratursøket	66
5.8	Konklusjon på bruk av designmetoden litteratursøk	69
5.9	Innhold basert på spesialpensum	69
6	Teknisk design: forme digitale omgivelser teknisk	72
6.1	Bruk av programvare	72
6.1.1	Proprietær programvare	72
6.1.2	Fri programvare	73
6.2	Konteinerformat	73

6.2.1	Ogg	73
6.3	Lyd	74
6.3.1	Lydformat: linær lyd og komprimert lyd	74
6.3.2	Komprimering med kvalitetstap	74
6.3.3	Komprimering uten kvalitetstap	75
6.4	Streaming av lyd	76
6.4.1	Teknologier for streaming av lyd	76
6.4.2	Valg av lydformat og streaming teknologi	77
6.5	Digitalisering av LP-plater	77
6.6	Bilde	77
6.6.1	Bildeformat	77
6.6.2	Komprimering med kvalitetstap	78
6.6.3	Komprimering uten kvalitetstap	78
6.6.4	Valg av bildeformat	78
6.7	Redigering av bilder og OCR-scanning av tekst	78
6.8	Markeringsspråk	79
6.8.1	HTML	79
6.8.2	XHTML	79
6.8.3	CSS	79
6.8.4	Valg av markeringsspråk	80
6.9	Konvertering fra HTML til XHTML og CSS	80
7	Kunstnerisk design: forme digitale omgivelser kunstnerisk	82
7.1	Den eksisterende nettsiden	82
7.2	Forutsetninger og forslag til endringer	82
7.3	Designmål	83
7.4	Brukeranalyse	84
7.4.1	Brukerkarakteristikker	85
7.5	Elementene på nettsiden	85
7.5.1	Struktur	85
7.5.2	Arkitektur	86
7.5.3	Sidetyper	86
7.5.4	Lenketyper	87
7.5.5	Typografi	88
7.5.6	Størrelser og linjeavstand	89
7.5.7	Layout	90
7.5.8	Spalter	90
7.5.9	Grid	90
7.5.10	Farger	91
7.6	Krav	92
7.7	Nye forslag til funksjon og design	92
7.8	Samlet liste over endringer	93
7.9	Gjennomgang av nettsiden	94
7.9.1	Home	94

7.9.2	Biography	95
7.9.3	Music	97
7.9.4	Songs	98
7.9.5	Listen	99
7.9.6	Musical Plays and Films	100
7.9.7	Discography	102
7.9.8	Miscellaneous	103
7.9.9	Pressclippings	105
7.9.10	Lebanon's thrush on a U.S. tour	106
7.10	Test av nettsiden	107
8	Oppsummering og videre arbeid	109
III	Vedlegg	111
A	Artikkel: Vestliggjøring av Libanon	113
B	Kravspesifikasjon	122

Del I

Bakgrunnsstoff til
mastergradsoppgaven

I denne første delen vil jeg presentere bakgrunnsstoffet til mastergradsoppgaven, som utgjør to kapitler. Det ene består av et utdrag fra spesialpensumrapporten. Innholdet i rapporten er innenfor fagområder som jeg måtte sette meg inn i i forkant av arbeidet med mastergradsoppgaven, for å få en bedre forståelse av oppgavens forskjellige deler. Det andre kapitlet består av en musikkanalyse av en sang, fra en av sangerinnen Fairuz plateinnspilinger.

Kapittel 1

Spesialpensum

1.1 Geografi

Det området jeg ville starte å sette meg inn i var geografi. Jeg var i utgangspunktet ukjent med landet Libanon. Jeg ønsket derfor å sette Libanon på kartet og plassere de viktigste fakta, som de sentrale byene, elvene, landegrenser og vegetasjon. Med denne informasjonen inntakt ville jeg ha et bedre grunnlag for å lære historie om landet, og kunne plassere hendelser i det rette geografiske landskapet. Dette landskapet skulle vise seg å ha en avgjørende betydning for landets historie.

1.1.1 Libanon

Republikken Libanon ligger i Midtøsten og danner skillet mellom den østlige og vestlige verden. Landet har hele kystlinjen vendt mot Middelhavet. Libanon grenser til Syria i nord og øst, og mot Israel i sør. Hovedstaden i Libanon er Beirut med 1.500.000 (1991) innbyggere. De største byene er Tripoli, Zahle, Sidon og Tyr.

Landet er naturlig inndelt i fire landskapsområder:

- Den smale kyststripen som strekker seg fra nord til sør.
- Fjellkjeden Libanon som rager 3000 meter på sitt høyeste.
- Den fruktbare Bekaadalen som ligger i skyggen av fjellkjeden Libanon.
- Den uttørkede fjellkjeden Antilibanon og Hermonfjellet som grenser mot Syria.

Grunnet de forskjellige landskapene i Libanon er også klimaet svært mangfoldig. Langs kysten råder middelhavsklima med tørre og varme somrer og fuktige og regnrrike vintre. Fjellene har et typisk fjellklima med snø om vinteren. På grensen mot Syria er det et tørt steppeklima. Fakta om Libanons geografi fant jeg på nettsiden Wikipedia [Wikipedia, 2005].

Figur 1.1: Kart over Libanon
[Rascoe, 1971]

1.2 Språk

Språket i Libanon er arabisk. Da jeg aldri har vært i midtøsten og ellers ikke hatt noen befatning med det arabiske språk ønsket jeg å få et lite innblikk i språkets forskjellige tegn og generelle oppbygning. Jeg valgte derfor å lære det arabiske alfabetet.

Jeg fulgte et arabisk språkkurs bestående av bøker og kassetter, som i innledningen gjennomgikk alle tegnene i alfabetet [Limited, 1988]. I tråd med kursets progresjon gjorde jeg oppgaver og øvelser i å skrive og sette sammen tegnene.

1.3 Libanons historie

I sangerinnen Fairuz og brødrene Rahbanis opptredener er det historien om Libanon som formidles. Historien fortelles gjennom musikken og er med på å forene folket, og skape og forsterke en følelse av felles identitet. For å finne ut mer om Libanons historie har jeg lest deler av boken *A house of many mansions* av Kamal Salibi. Den tar for seg etableringen av Libanon og hvordan Libanon har klart seg som selvstendig stat fram til idag. Jeg vil først gå inn på hvordan Libanon ble til. Deretter vil jeg se på de utfordringer som Libanon har hatt gjennom sitt liv som selvstendig stat.

1.3.1 Libanons opprinnelse

Som en følge av den første verdenskrig opphørte det Ottomanske riket å eksistere. Tyrkia ble okkupert gjennom Kemalisterevolusjonen og gjenopprettet som den Tyrkiske republikk. De arabiske provinsene i det tidligere Mesopotamia og Syria var ugjenkallelig tapt og ble fordelt mellom Storbritannia og Frankrike som mandatområder. Araberne ble forespeilet at de kunne vente seg uavhengighet når som helst. Her som i sentral og øst-Europa ble nye stater dannet, men med en viktig forskjell. Følelsen av separate nasjonaliteter blant de tidligere statsborgere fra Tyskland, Østerrike-Ungarn og det russiske riket eksisterte allerede, og i de fleste tilfeller ble nasjonens forventninger tatt hensyn til i opprettingen av de nye statene. Dette var ikke tilfelle med de arabiske statsborgere fra det Ottomanske riket, hvor den nasjonale bevissthet var utydelig. De allierte følte at de kunne ignorere deres uutviklede og forvirrede nasjonale følelser i de nyopprettede mandatområdene. De reorganiserte til stater og gjorde om på det politiske kartet over den arabiske verden på en måte som de syntes passet dem best. I fordelingen av tidligere arabiske territorier mellom Storbritannia og Frankrike var de viktigste overveielsene som det ble tatt hensyn til, olje og transport.

I de franske mandatområdene som ble kalt “Levanten” ville franskmennene lytte til arabere som visste hva de ville og hadde en klar mening om sitt fremtidige landområde. De hadde derimot ikke tålmodighet til å høre på protester fra andre som ikke visste hva de ville. I fjellkjeden Libanon og de tilgrensende deler av den gamle provinsen Beirut, fantes det et kristent samfunn som kalte seg maronitter. Disse hadde en lang tradisjon av kristent fellesskap med den katolske kirke i Roma. Denne gruppen var de eneste mennesker som visste nøyaktig hva de ville og franskmennene ønsket derfor å lytte til disse. De ønsket et “Stor-Libanon” under deres kontroll, klart avgrenset fra og uavhengig av resten av Syria. I 1861 med hjelp fra Frankrike, hadde de allerede sikret en spesiell politisk status for deres historiske hjemland fjellkjeden Libanon. Siden århundreskiftet, hadde maronittene stått på for utvidelsen av dette lille libanesiske området til det de mente var dets naturlige og historiske grenser. Etter deres ønsker ville det inkludere kystby-

ene Tripoli, Beirut, Sidon og Tyr og deres respektive innland, som tilhørte provinsen Beirut. I tillegg ville den omfatte den frodige Bekaadalen (de fire Kazas, eller distrikter, av Baalbak, The Bekaa, Rashayya og Hasbayya), som tilhørte provinsen Damaskus. Ifølge argumentet til maronittene, hadde dette "Stor-Libanon" alltid hatt en spesiell sosial og historisk karakter, forskjellig fra sine omgivelser. Dette gjorde det nødvendig og presserende for Frankrike å hjelpe til med å etablere området som en uavhengig stat.

Selv om Frankrike hadde sterk sympati for maronittene, støttet ikke den franske regjeringen deres krav uten reservasjon. I fjellkjeden Libanon utgjorde maronittene en klar majoritet av befolkningen. I en "Stor-Libanon", var de dømt til å bli overgått av muslimene i kystbyene og deres innland, de i Bekaadalen og alle de kristne samfunn tilsammen. I "Stor-Libanon" kunne de i beste fall utgjøre en knapp majoritet. Maronittene var likevel urokkelige i sine krav. Etter den første verdenskrigen la maronittiske ledere anført av den maronittiske patriarken Elias Hoyek, fram denne saken ved fredskonferansen i Paris. Etterhvert ga Frankrike etter. Den 1. september 1920, knappe fire måneder etter at avtalen i San Remo ble sluttført, ble staten "Stor-Libanon", med Beirut som hovedstad opprettet. Flagget til dette nye Libanon ble Frankrikes tricolour med et sedertre, plassert på det midtre hvite. Den 23. mai 1926, mottok staten "Stor-Libanon" en utnevnelse som omgjorde det til en Libanesisk republikk. Libanon hadde nå sitt eget flagg og sin egen nasjonalsang. Men er dette tilstrekkelig for å danne en ekte nasjon av ett gitt område og menneskene som bor i det? Hva med nasjonalitet? [Salibi, 1988]19-37

1.3.2 Libanon: et land med en unik historisk erfaring

For maronittene og mange andre kristne i Libanon, var det ingen tvil om den saken. Libanesere var libanesere, og syriere var syriere, akkurat som iraqere var irakere, palestinere var palestinere og transjordanere var transjordanere. Hvis syriere, irakere, palestinere eller transjordanere foretrakk å identifisere seg som noe annet, slik som arabere forenet av en annen nasjonalitet, var de frie til å gjøre det. Libanesere forble libanesere uansett om verden utenfor kanskje ville velge å klassifisere dem som arabere, fordi språket deres var arabisk. Det var hevdet at språket deres var en kulturarv fra det gamle Fønikia. Denne kulturarven hadde de delt med arabere i tusenvis av år. Det var videre hevdet at de engang delte middelhavskulturarven med Hellas og Roma, og nå med Vest-Europa. De hadde også en lang tradisjon av stolt fjellfrihet og uavhengighet som var helt og holdent deres. Ingen av deres naboer hadde noen gang hatt denne historiske erfaringen. Uheldigvis for maronittene var det ikke alle i Libanon som tenkte og følte det samme som dem. Det var til og med mange Maronitter som gikk sine egne veier og fritt uttrykte sine avvikende synspunkter. Hvem kunne med rimelighet nekte for at Libanon som en politisk entitet, var ett nytt land, akkurat som de

andre. Det var likevel en viktig forskjell. Libanon hadde blitt ledet inn i sin eksistens av et samfunn av sitt eget folk, skjønt det var et samfunn blant andre samfunn. Det maronittiske samfunnet som hadde ledet Libanon inn i eksistens var fornøyd med hva de hadde fått, og ville at landet for alltid skulle forbli nøyaktig slik det hadde blitt formet.

Den syriske republikk hadde også blitt formet som svar på nasjonalistiske krav, etterfulgt av et nasjonalistisk opprør som varte mer enn 2 år (1925-27), og provoserte fram et fransk bombardement av Damaskus. I Syria var nasjonalistene bare delvis fornøyd med det de fikk, og fortsatte å lengte etter mye mer. De visste hva de ikke ville ha bedre enn hva de ville, og hva de var imot mer enn hva de var for. For en kort periode hadde de hatt et arabisk kongedømme, med Damaskus som hovedstad. Franskmennene hadde ødelagt deres kongedømme og etablert småstater på deres territorier, blant dem Libanon. Maronittene var kanskje berettiget til å fortsette å glede seg over den type selvstyre de hadde hatt siden 1860-årene i fjellkjeden Libanon, men de hadde likevel ingen grunn til å føle seg anderledes enn andre arabere. På den andre siden, hadde maronittene ingen rett til å sikre seg "Stor-Libanon", det syriske området som tidligere hadde tilhørt provinsene Beirut og Damaskus, og som aldri hadde dannet deler av deres rettmessige historiske hjemland. Fra arabiske nasjonalister sitt synspunkt, var det ikke tolerabelt å gi den fransketablerte libanesiske republikk, anerkjennelse som en stat adskilt fra Syria. Syriere var uansett arabere, og deres territoriet som historisk sett alltid hadde inkludert Palestina og Transjordan sammen med Libanon, var ikke et nasjonalt område i seg selv, men en del av et større arabisk hjemland. Et hjemland hvor den sentrale delen var Syria, Irak og Arabia.

I løpet av den første verdenskrig hadde de allierte lurt araberne. Britterne hadde lovet dem nasjonal uavhengighet i sine respektive hjemland, men de hadde brutt sitt løfte. Isteden hadde de delt dette arabiske området med franskmennene, og forpliktet seg til å overgi spesielt verdifulle deler av det, ved navn Palestina, til jødene. Å akseptere alt dette, eller en del av det, ville ikke være annet enn et stort landsvik. Denne visjonen om et udelelig arabisk nasjonalt hjemland som strakte seg hele veien fra Det indiske hav til Atlanterhavet ble uttrykt av en damascensk nasjonalist, Fakhri al-Barudi, i en sang som ble videnkjent: Landene til araberes land er mine hjemland. Fra Damaskus til Bagdad, fra Syria til Jemen, Egypt, og hele veien til Tetuan. I den syriske nasjonalsangen derimot, skrevet av en annen damascensk nasjonalist Khalil Mardam, ble ikke Syria hyllet som en avgrenset nasjon, men som løvens arabiske hule, dens strålende historiske trone og den hellige helligdom. I kontrast til dette sang den Libanesiske nasjonalsangen, skrevet av den maronittiske poeten Rashid Nakhleh, om de gamle Libanesiske menn og de unge i fjellene og slettene, som svar på det historiske fedrelandets hyllest til det evige sederflagget, for å forsvare "Lebanon Forever".

Dette var en ny begynnelse i historien til det arabiske landområdet. Fem land var dannet av det som tidligere hadde vært ottomansk. Disse var Liba-

non, Syria, Irak, Palestina og Transjordan. Ingen av landene hadde en ekte nasjonalitet som fulgte med. Alt tatt i betraktning, var alle disse fem landene, kunstige kreasjoner. De var etablert og gitt sin innledende organisasjon av utenlandsk imperialmakt. Likevel ble Libanon fremhevet av den felles arabiske opinion som et kunstig produkt av utenlandsk imperialism på en spesiell måte. Det var ingen som nektet for at de andre fire landene var like kunstige. Blant syriere, irakere, transjordanere og palestinere, var det ingen som egentlig støttet den nasjonale validiteten av et gitt land. Blant libanesere fantes det jo de som gjorde det, noe som førte til alvorlig forvillelse, og ikke kunne tillates. Ved at arabere nektet å akseptere den nasjonale gyldigheten av sine respektive land, som et arabisk nasjonalistisk prinsipp, var de andre araberne i stand til med tiden å sikre og akseptere legitimitet for disse landene som stater. Mange libanesere hadde en klar entusiasme for landet sitt, men ikke alle aksepterte gyldigheten av sitt land og den nye nasjonaliteten som fulgte med. Legitimiteten til Libanon som stat, forble diskutabelt for libanesere og arabere generelt. [Salibi, 1988]19-37

1.3.3 Syria, det arabiske regimet: nabo og fiende

Ved å være villig til å danne et adskilt land med en adskilt libanesisk nasjonalitet, mot sine naboers ønsker og uten samtykke fra muslimene, hadde maronittene og deres kristne støttespillere i Libanon brutt den arabiske enighet, mer spesifikt, den syriskarabiske enighet. Dette var de nødt til å betale prisen for. Prisen ble betydelig høyere siden maronittene aktivt hadde bedt Frankrike om hjelp for å ivareta sine interesser. Desto mer fordi maronittene bevisst hadde vist ufølsomhet for arabiske frustrasjoner rundt dem. I oktober 1918, landet franske styrker i Beirut for å styrte den kortlivede arabiske regjeringen til Sharif Faysal. Maronitter og andre kristne viftet med franske flagg og hyllet Frankrike som den “ømmelige mor”(al-umm al-hanun) som skulle være deres frelser. Blant de muslimene i Beirut som hadde fulgt med på franskmennenes ankomst med alvorlig uro, var dette ikke et tilfelle som lett skulle bli glemt. Mellom 1918 og 1920 fulgte muslimene i Beirut med, mens rasende maronittiske fjellfolk gikk ned fra sine landsbyer for å demonstrere i byens gater. Maronittene satte ut krav om et uavhengig “Stor-Libanon” og truet med å emigrere til Europa i samlet tropp hvis de ikke fikk det slik de ville. I dette kravet lå det et ønske om libanesisk uavhengighet fra Syria, ikke fra det franske mandatet. Maronittene nølte ikke med å uttrykke sin vedvarende fiendtlighet mot det arabiske regimet som ennå var etablert i Damaskus. Før maronittene kunne nå sitt “Stor-Libanon”, måtte Frankrike realisere sin kontroll over sitt syriske området, og det arabiske regimet i Damaskus måtte ødelegges. Ved kampen om Maysalun Pass, i fjellkjeden Antilibanon, knuste franskmennene Kong Faysals styrker i 1920. Dette gjorde det endelig mulig å okkupere Damaskus. Frivillige maronitter kjempet angivelig med franskmennene i kampen, og det var åpne maronittiske feiringer

av den franske seieren. Dette skulle ikke bli glemt i Damaskus.

Overalt gjorde regenter og politikere et poeng av å nekte Libanons gyldighet, og overså aldri muligheten til å anklage landet som en imperialistisk oppdeling av det ene arabiske hjemlandet. I Libanon var det kristne politiske etablissement som var styrt av maronittene fullt bestemt på å lykkes med staten. Den muslimske opposisjonen var like bestemt på at det skulle mislykkes. Det var ikke bare det kristne politiske etablissementet som ville at Libanon skulle bli en suksess. Det ville også Frankrike. Frankrike ble kraftig advart mot landets grunnleggende problem. Hvis ikke de kristne var istand til å selge ideen om Libanon til deres muslimske landsmenn, kunne ikke Libanon som stat oppnå minstekravet om legitimitet som var nødvendig for å bli ordentlig levedyktig. Frankrike som maronittenes historiske venn, var villig til å gjøre alt de kunne for dem og deres medkristne. De hadde allerede etablert "Stor-Libanon" for maronittene, til en viss grad mot bedre vitende. Frankrike hjalp dem nå med å organisere staten og i mellomtiden forsørget dem med nødvendig militær beskyttelse.

Opprinnelig ville maronittene ha Libanon politisk for seg selv. Da landet mottok sin konstitusjon og ble en parlamentarisk republikk, sørget Frankrike for at en gresk-ortodoks kristen fremfor en maronitt, ble den første presidenten. Maronittene klarte likevel å sikre seg selv alle andre nøkkelposisjoner i regjeringen og i administrasjonen, og til slutt også presidentskapet for republikken. Det som gjorde dette mulig var en effektiv boikott av staten utført av muslimene. Litt etter litt sørget Frankrike for at effektiviteten i denne muslimske boikotten av staten ble brutt ned. Deretter overbeviste de det maronittiske lederskapet om den avgjørende nødvendigheten av å gi muslimene nok andel i landet, for å motivere dem til å opprettholde staten. For mange maronitter, var dette et direkte svik fra Frankrike av deres sak. [Salibi, 1988]19-37

1.3.4 Maronittisk styre

I Libanon hadde de kristne en fordel fremfor muslimene. Blant vanlige mennesker var de sosialt langt mer utviklet og mye mer kjent med tradisjonene i den moderne verden. Dette gav de en posisjon slik at de kunne styre landet i lang tid, med det meste av den nødvendige infrastrukturen. Det gjorde dem også istand til å utøve en sosial bortforklaring som skjulte den skjøre og mangelfulle strukturen i landet. De dekket også over den sosiale spenningen som lå under, som hovedsakelig skyldtes den påfallende ujevne utvikling av de forskjellige libanesiske samfunn og regimer. Utenfor Libanon, bortsett fra Egypt, var denne typen bortforklaring ikke å finne andre steder i den arabiske verden. Den eksisterte i Palestina, men der var den ført an av stort sett europeiske jødiske nybyggere. Det som også hjalp til med å dekke over manglene til Libanon var den slående naturlige skjønnhet til landet omgitt av det behagelige middelhavsklimaet. Libanon var frodig grønn som et ekte

paradis, og en stor kontrast til ørkenen som starter ide man krysser de østre grensene fra Bekaadalen inn i Syria. Hvor ellers i den arabiske verden kan man se ruvende topper dekket med snø mot den klare blå himmelen, med utsikt over det sprudlende vannet i Middelhavet? En annen fordel med landet var dets geografiske plassering, som kunne danne den ideelle port fra Vesten til den arabiske verden. I tillegg til alt dette, var det det erfarne merkantile initiativet, folkets eksepsjonelle tilpasningsevne og den kulturelle toleransen som maronittene stort sett viste.

Alt Libanon trengte for å bli en suksess var en politisk enighet og en jevn sosial utvikling. Av to årsaker, var det nøyaktig disse forholdene som var vanskelig å oppnå. For det første var maronittene i Libanon bestemt på å opprettholde deres egne overlegne kontroll over staten, og var grunnleggende uvillig til at kristne og muslimske skulle regjere sammen i landet som politisk likestilte. Argumentet deres var at muslimene var naturlig mottakelige for den sterke innflytelsen av deres medreligiøse i andre arabiske land. De kunne derfor ikke få tilgang til de mer sensitive politiske og administrative posisjonene i Libanon. Disse posisjonene gjaldt de som var involvert i nasjonal sikkerhet og endelig beslutningstaking. For det andre var det den rådende nasjonalistiske stemning i den arabiske verden (spesielt i Syria), mot at Libanon skulle oppnå politisk suksess. Inne i Libanon kunne den muslimske delen av befolkningen lett bli påvirket av ytre arabisk nasjonalistisk innflytelse, og bli brukt av andre arabiske land som politisk makt for å holde den libanesiske stat varig ustabil. Under det franske mandatet i "Levanten", var Libanon tilstrekkelig beskyttet mot slik destabiliserende arabisk innblanding i deres affærer. Landets virkelige problemer, åpenbarte seg så snart det franske mandatet tok slutt. De forlot et uavhengig Libanon, prisgitt de ytre og indre styrker som fremmet arabisk nasjonalisme, som den libanesiske stat i lengden ikke ville komme til enighet med. Helt fra begynnelsen var det i Libanon en styrke kalt Arabisme. Denne styrken besto av muslimske arabere og handlet både utenfra og innenfra landet. De sto ansikt til ansikt med en annen styrke kalt Libanisme som besto av maronitter og kristne. Disse to styrkene kolliderte på hver grunnleggende sak. Dette hindret den normale utviklingen av staten og holdt den politiske legitimiteten og grunnleggende levedyktighet stadig under debatt. De opprinnelige talsmennene for Libanisme i landet var nesten utelukkende kristne, og for det meste maronitter. De mest ubøyelige talsmennene for arabisme, som samfunn, var muslimene. I begge tilfeller var det noe annet enn det som egentlig ble sagt via argumenter på overflaten, som var kilden til problemene. Hva var dette elementet som gjorde de to sider så uforenlig at de holdt spørsmålet om Libanon, uendelig, utestående? [Salibi, 1988]19-37

1.3.5 En felles identitet

Hvis et folk skal utvikle og opprettholde en følelse av et politisk samfunn, er det nødvendig at befolkningen deler en felles oppfatning av deres fortid. For at en felles historie skal gi en politisk mening, må den være generelt akseptert. En slik aksept er vanskeligere å oppnå i samfunn med en heterogen struktur, og som eksisterer bare fordi omgivelser på en eller annen måte brakte deres forskjellige elementer sammen. Bare en historie som er like fordelaktig overfor alle involverte parter, kan ha en sjanse til å oppnå felles aksept. Når det gjelder delte samfunn er deres beste sjanse til å oppnå nødvendig grad av solidaritet for å opprettholde levedyktighet, og bli kjent med å forstå den fulle sannheten om deres fortid. Deretter må de tilpasse seg dens realiteter, å lære og akseptere og leve med den så best de kan. Dette gjelder i høyeste grad for Libanon. For at Libanon skal kunne bli et samstemt og levedyktig politisk samfunn, må landet vite nøyaktig hva det er, og hvordan det står i forhold til verden rundt. Det må lære nøyaktig hvorfor og hvordan det ble opprettet, gitt den opprinnelige historien.

Den arabiske nasjonalhistorien har lyktes med å få den arabiske befolkningen til å tro at den politiske enhet de engang hadde under Islam, var en arabisk nasjonal enhet som de senere har mistet eller blitt frastjålet. Dette gjør det vanskelig for dem å tilpasse seg ordentlig til de politiske realitetene i deres nåtid. Forvirringen mellom arabisme og Islam lykkes i å overbevise de fleste arabere om at den politiske og kulturelle historien til Islam, var den arabiske nasjonalhistorien. Denne problematikken understreker forskjellene blant libanesere, og gjør letingen etter den sanne historiske identiteten til landet deres enda mer komplekst. For å oppnå den nødvendige historiske kunnskapen må alle fordommer og motfordommer om Libanons fortid og om araberne drives ut. Forskjellige teorier om Libanons fortid er lagt fram av den kristne libanesiske politiske regjering for å fremme ideen om en historisk libanesisk nasjonalitet. Ingen av disse teoriene har hatt noen markedsverdi. Muslimene og druserne i Libanon kunne lett oppdage feilene i dem og ane de klare kristne politiske motivene bak dem. Bortsett fra at muslimene riktignok la vekt på grunnleggende libanesisk arabisme, mislykkes de i å definere nøyaktig hva den historiske libanesiske arabisme gikk ut på. I begge tilfeller sto de kristne og muslimene for en hard politisk posisjon istedenfor en fordomsfri og ekte søken etter den begrunnede historiske forståelse som er nødvendig. [Salibi, 1988]216-221

1.3.6 Borgerkrigen (1975-1990)

Inntil borgerkrigen brøt ut i 1975 var hovedstaden Beirut kjent for sin fransk-inspirerte arkitektur og modernitet, og ble kalt for midtøstens Paris. Etter den arabisk-israelske konflikten i 1948, ble Libanon et hjem for mer enn 110 000 palestinske flyktninger fra Israel. Enda flere palestinske flyktning-

ger ankom Libanon etter den arabisk-israelske krigen i 1967. I 1975 var de flere enn 300 000 flyktninger, ledet av Yassir Arafats Palestinske Frihetsorganisasjon(PLO). Tidlig på 1970 tallet opprettet PLO en stat i staten i Sør-Libanon, og en omfattende borgerkrig brøt ut i april 1975.

På den ene siden var det et antall maronittiske militser, den viktigste av dem var den som var forbundet med falangistpartiet, ledet av hærfører Bachir Gemayel. Den andre siden bestod av en koalisjon av palestinske, sunnittiske, og drusiske styrker. Tidlig i 1976, gikk krigen dårlig for maronittene, og Syria sendte 40 000 tropper inn i landet for å forhindre at maronittene skulle bli overkjørt. Det samme året begikk det palestinske militæret "Damour massakren"¹. I 1978 hadde mange av maronittene blitt overbevist om at syrierne okkuperte Libanon av egoistiske årsaker, og innen september det året var de i full strid. De syriske styrkene forble i Libanon helt inn i de første årene av det 21.århundret. Angrep på grensen fra Libanon mot israelsk territorium førte til en israelsk invasjon den 15.mars 1978, som ble kalt the "Operasjon Litani-elven". Israel trakk tilbake sine styrker tretten dager senere, som følge av etableringen av en internasjonal fredsbevarende styrke i Sør-Libanon, kalt "United Nations Interim Force In Lebanon" (UNIFIL).

PLOs beværnede styrker fortsatte å bruke Libanon som en base for å angripe Israel med raketter og artilleri, og i 1982 invaderte Israel igjen Libanon. Israelske styrker okkuperte områder fra den sørlige libanesiske grensen mot Israel, og nordover inn i områder i Beirut. Det var iløpet av denne invasjonen at de første Sabra og Shatila massakrene ble begått av falangistmilitsene. Israels planer for Libanon led et kraftig tilbakeslag den 14.september 1982 med drapet på falangistleder og tiltredende president Bachir Gemayel, som var ansett som hemmelig sympatitør med Israel.

En multinasjonal styrke landet i Beirut den 20.august i 1982 for å overvåke PLOs tilbaketrekning fra Libanon. Etter forhandlinger evakuerte syriske tropper og PLOkrigere fra Beirut. I 1982 ble "Hizbollah"² opprettet av noen av de gamle medlemmene av " Amal"³ og andre religiøse geistlige.

1988 og 1989 var to år med kaos uten sidestykke. Parlamentet mislykkes med å velge en etterfølger til presidenten Amine Gemayel(som hadde erstattet sin drepte bror Bachir i 1982), da hans periode gikk ut den 23. september. Femten minutter før utgangen av hans periode, utpekte Gemayel en midlertidig administrasjon ledet av hærføreren, General Michel Aoun. Hans avdøde

¹Damour massakren fant sted den 20.januar i 1976 under borgerkrigen i Libanon fra 1975-1990. Det var et angrep på den kristne libanesiske byen Damour som ligger 12 mil sør for Beirut[Encyclopedia, b]

²Hizbollah betyr Guds parti og er et politisk og militært parti i Libanon stiftet i 1982 for å bekjempe Israel i Sør-Libanon. Partiet blir av mange i den arabiske og muslimske verden ansett som et legitimt militant shiamuslimsk politisk libanesisk parti. Av mange i den vestlige verden, og den israelske regjeringen blir det sett på som en islamistisk terroristorganisasjon.[Encyclopedia, c]

³Amal(håp), er en bevegelse som forsøkte å samle alle de forskjellige grenene av libanesiske sjiasamfunn sammen bak et enkelt politisk lederskap.[Cobban, 1985]19-21

forgjenger, Selim al-Hoss, nektet å godta Aouns oppsigelse til Aouns fordel. Libanon ble igjen forlatt uten noen president, og to rivaliserende regjeringer som slåss for makten, sammen med mer enn førti private militser.

Den arabiske liga-sponsede "Taif"⁴ avtale fra 1989 markerte begynnelsen på slutten av krigen. I sin helhet er det beregnet at mer enn 100 000 ble drept, og enda 100 000 ble handikappet av skader iløpet av Libanons 15 år lange krig. Den 22.mai 2000 fullførte Israel sin tilbaketrekning fra Sør-Libanon. Den 2. september 2004 satte United Nations Security Council ut krav om at Syria skulle trekke tilbake sine tropper fra Libanon. "Alle utenlandske styrker skulle trekke seg tilbake fra Libanon" for å tillate frie valg. [Encyclopedia, a]

1.3.7 Etterkrigstid

Libanon restitueres nå fra effektene av borgerkrigen, med investering fra utlandet og økende turisme. Syriske styrker okkuperte store områder av landet inntil april 2005, og Iran har hatt stor innflytelse på Hizbollahstyrkene i Bekaadalen og Sør-Libanon. Likevel beveger områder i Libanon og spesielt Beirut seg mot en form for normalitet og stabilitet. Det sivile libanesiske samfunnet nyter betydelig mer frihet enn sivile samfunn ellers i den arabiske verden.

1.3.8 Attentatet på Rafik Hariri

Den 14.februar 2005, etter 10 år med en relativ politisk stabilitet, ble Libanon rystet av attentatet på den tidligere statsministeren Rafik Hariri i en bilbombeeksplosjon. Det er en utbredt mening at Syria er ansvarlig for angrepet (selv om Syria selv nekter for all medvirkning), på grunn av Syrias nærvær iform av utvidet militæret og etterretningstjeneste i Libanon. I tillegg var det en offentlig konflikt mellom Hariri og Damaskus om forlengelsen av president Lahouds periode. Etter mordet på Hariri, påsto druser-lederen Walid Jumblatt at en skjelven Hariri hadde fortalt ham for noen måneder siden, at han iløpet av et 15 minutter langt møte i den syriske hovedstaden Damaskus i august 2004, var blitt personlig truet av den syriske presidenten Bashar al-Assad. "(Presidenten i Libanon)Lahoud⁵ er meg. . . . Hvis du og

⁴Taif avtalen ble forhandlet fram i Taif i Saudi Arabia av medlemmer av det libanesiske parlamentet. Avtalen dekket politisk reform, slutten på borgerkrigen (1975-1990) i Libanon, etableringen av spesielle forhold mellom Libanon og Syria, og et rammeverk for begynnelsen på den komplette syriske tilbaketrekningen fra Libanon. Den ble signert den 22.oktober i 1989. Avtalen restrukturerte det politiske systemet i Libanon ved å overføre makt bort fra det kristne maronittiske samfunnet som hadde blitt gitt en privilegert status i Libanon under det franske kolonistyre.[Encyclopedia, e]

⁵General Emile Geamil Lahoud er den nåværende presidenten i Libanon. Han er sønn av general Jamil Lahoud, leder i uavhengighetsbevegelsen. Lahoud tjenestegjorde under general Michel Aoun iløpet av de siste årene av den libanesiske borgerkrigen (1975-1990). Han stilte til presidentvalg i 1998. Ifølge den libanesiske konstitusjonen, var presidentens periode begrenset til seks år. Under press fra Syria, stemte parlamentet i 2004 for å

Chirac vil ha meg ut av Libanon, vil jeg knuse Libanon.” Jumblatt sa ”Da jeg hørte ham fortelle oss disse ordene, visste jeg at det var hans dødsdom.” Dette vitnesbyrdet er tatt med, men ikke bekreftet i FNs FitzGerald rapport. Til nå er ingen person eller parti blitt direkte beskyldt for mordet. Rapporten har bedt om en utvidet internasjonal etterforskning. [Encyclopedia, a]

Hariris konflikt med Assad begynte med en tidligere voldsom opposisjon mot den syrisk-støttede konstitusjonelle endring som forlenget den pro-syriske president Lahouds embetstid. Hariri gikk av på grunn av denne endringen. Det ble rapportert fra noen kilder som skulle være lekket fra FNs spesial-etterforskningsrapport at libanesiske myndigheter hadde skjult bevis på mordet. Hariris to sønner hadde flyktet fra Libanon etter å ha blitt advart mot at de også var i fare for å bli utsatt for attentat. Begge sønnene nektet plent for disse påstandene, og hevdet at de var sendt ut i forretninger som hadde pågått siden mordet på deres far. Attentatet resulterte i en stor antisyrisk protest nedlagt av libanesiske innbyggere i Beirut, som krevde avgangen til den pro-syriske regjeringen. [Encyclopedia, a]

1.3.9 Sederrevolusjonen og syrisk tilbaketrekning

Etter foregangseksemplene Roserevolusjonen og Oransjerevolusjonen i 2004 ble den populære aksjonen oversatt til Sederrevolusjonen av “US State Department”, et navn som raskt slo an i internasjonal media. Den 28.februar i 2005 mens over 70 000 mennesker demonstrerte på Martyr-kvartalet, gikk statsminister Omar Karami og hans regjering av. Som svar på aksjonen organiserte Hizbollah en stor mot-demonstrasjon, som fant sted i Beirut 8. mars. De støttet Syria og beskyldte Israel og USA for å megle i interne libanesiske forhold. Den 14.mars en måned etter attentatet på Hariri, samlet omtrent 800 000 mennesker seg på Martyr-kvartalet i den største samlingen til dags dato. Demonstranter av alle sektene(til og med et antall shiitter) demonstrerte for sannheten om mordet på Hariri, og for det de kaller uavhengighet fra syrisk okkupasjon. Demonstrasjonen understreket deres vilje for et suverent, demokratisk og forenet land, fri for Syrias hegemoni. I ukene etterfulgt av demonstrasjonene, ble bomber detonert i kristne områder nær Beirut. Selvom skadene for det meste var materielle, demonstrerte disse handlingene faren for at Libanon skulle falle tilbake til sekteriske strider. Den 26.april 2005 forlot de siste 250 syriske troppene Libanon. [Encyclopedia, a]

Libanon har eksistert siden 1920 og har vist seg å være bemerkelsesverdig varig. Borgerkrigen siden 1975 har revet Libanon i filler og forårsaket

forlenge denne perioden i ytterligere tre år, til 2007. Lahouds popularitet har nylig vært lav, spesielt blant de kristne, druserne og sunniere. Den libanesiske katolske kardinal Nasrallah Sfeir og druserleder Walid Jumblatt har vært kritiske til Lahoud. Den myrdede tidligere statsminister Rafik Hariri, som hadde arbeidet under syrisk støtte i mange år, kom i konflikt med Damaskus på grunn av forlengelsen av Lahouds periode, og avgikk i protest. Disse personene anså Lahoud som en dukke styrt av syrierne. [Encyclopedia, d]

store bevegelser av befolkningen mellom forskjellige regioner. Borgerkrigen har mislykkes i å ødelegge den grunnleggende politiske og administrative strukturen, eller å gjøre slik at landet sluttet å eksistere. De kristne og muslimene forblir i sterk uenighet om hvordan den libanesiske republikken burde tolkes og drives. De er likevel enige om at det ikke er noe levedyktig alternativ til hvordan Libanon er geografisk. Ingen av krigsdespotene vil gi etter for den generelle freden. Deres mål er til slutt å kunne sikre en nyetablering av et levedyktig Libanon. Det har også vært en endring i araberes holdning til Libanon. Enkelte arabiske partier uttrykte varierende grad av reservasjon i forhold til den spesielle politiske posisjonen som Libanon hadde i den arabiske verden. Ingen gir uttrykk for det nå. Det er heller ikke mange igjen som gjør arabisk investering i libanesisk politisk uro. Alle arabiske partier uttrykker bekymring for den vanskelige tilstanden til Libanon og viser vilje til å jobbe for en libanesisk politisk etablering som vil være like rettferdig mot kristne og muslimer. I den arabiske verden idag, er den libanesiske identiteten generelt akseptert for det den har blitt. En stemning av rasjonell forståelse og politisk realisme med hensyn til Libanon er nå merkbart. [Salibi, 1988]216-221

1.3.10 Kronologi over hendelser

For å vise Libanons historie med hendelser i riktig tidsperspektiv vil jeg her ta med en kronologisk oversikt over historiske hendelser som jeg har hentet fra Robert Fisk sin bok "Pity the Nation", og fra en nettside av Terje Helberg med fakta om Libanon.

Ca. 2000 f.Kr. Fønikisk innvandring.

Ca. 1000 f.Kr. De fønikiske byene Tyros og Sidon danner en mektig stat. Det finner sted en kolonisering rundt Middelhavet.

Ca. 700 f.Kr. Nedgangstid for Fønikia.

Ca. 500 e.Kr Kristen kolonisering.

637 Arabisk erobring

Ca. 1000 De seldsjukkiske tyrkerne tar makten i landet.

1098 - 1289 Korsfarerriket

1289 - 1516 Libanon blir underlagt den egyptiske mamelukksultan.

1516 Det finner sted en osmansk erobring, men libaneserne oppnår et visst selvstyre.

1860 Tyrkerne starter forfølgelse av de kristne, og 12000 kristne blir drept i krigen mellom druserne og de kristne. Franske tropper kom for å beskytte det maronittiske samfunnet. En kristen autonom provins blir opprettet i Midt-Libanon.

1914 - 1918 Det ottomanske styret i Syria kollapse under den første verdenskrig. Det var i denne perioden massiv sult i Libanon.

1920 Frankrike fikk mandater i Syria og Libanon, og etablerte staten Stor-Libanon.

1926 Det blir foretatt fordeling av den politiske makt mellom kristne, sjiamuslimer og sunnimuslimer. Libanon får sin grunnlov og blir republikken Libanon, under fransk beskyttelse.

1940 Libanon faller under kontroll av Vichy-Frankrike.

1941 Britiske og franske styrker går inn i Libanon og tar kontrollen over landet. Frankrike lover full uavhengighet.

1943 Libanon erklærer seg uavhengig med Bishara Khoury som president og Raïd Solh som statsminister. Prinsipper for styret blir slått fast i den muntlige nasjonale pakt.

- 1944** Den franske London-regjeringen anerkjenner Libanons selvstendighet.
- 1945** Libanon blir medlem av Den arabiske liga og FN.
- 1945 - 1946** Det blir foretatt mislykkede franske fremstøt i forsøk på å sikre seg baser i landet.
- 1946** Franske styrker forlater Libanon.
- 1948** Staten Israel blir etablert. Den palestinske flyktningestrømmen til Libanon begynner.
- 1958** Det bryter ut borgerkrig i Libanon og USA sender styrker til Beirut.
- Ca. 1960 - 1975** I denne perioden er det en rask økonomisk vekst. Libanon blir Midtøstens finanssentrum. Fra slutten av 1960-årene blir palestinske geriljabaser opprettet, men regjeringen deltar ikke i krigene mot Israel.
- 1964** Den palestinske frigjøringsorganisasjonen (PLO) ble stiftet.
- 1968** De første gjengjeldelsesaksjoner mot palestinske flyktningeleire finner sted i Libanon. Israelske kommandosoldater ødelegger 13 sivile fly på Beirut flyplass.
- 1969** Kairo-avtalen som regulerer PLOs aktivitet i Libanon blir opprettet.
- 1970** PLO blir tvunget ut av Jordan og flytter sitt hovedkvarter til Libanon.
- 1973** Det foregår kamper mellom PLO og den libanesiske hær.
- 1975** Det brøt ut borgerkrig i februar/mars med påfølgende regjeringsskifter. Det utspiller seg kamper mellom venstreorienterte muslimer og palestinske geriljastyrker på den ene siden, og kristne, konservative "falangister" på den andre.
- 1976** Borgerkrigens kamper ble intensivert. Syria ble invitert av den libanesiske presidenten Franjeh til å delta i libanesiske krigføring. Syriske tropper gikk inn i Libanon og okkuperte alt utenom Sør-Libanon.
- 1977** Druserleder Kamal Joumblatt ble myrdet, og Menachem Begin blir statsminister i Israel.
- 1978** Den israelske hær invaderte Sør-Libanon etter at israelske sivile ble drept i et fremstøt fra PLOs gerilja. FN oppretter en fredsstyrke (UNIFIL), og Israel trekker seg ut. Den syriske hær skyter på kristne i Øst-Beirut.

- 1979** Major Haddad erklærer “Det frie Libanon” for opprettet i sør.
- 1980 - 1981** Menachem Begin gjenvelges, og general Ariel Sharon blir utnevnt til forsvarsminister. Fiendligheten øker mellom Israel, israelskstiløttede militser og PLO i Sør-Libanon.
- 1982** Den israelske hær invaderte Libanon etter et mordforsøk på den israelske ambassadøren i London. Den libanesiske presidenten Bashir Gemayel ble myrdet og hans bror Amin Gemayel settes inn som president. Israelske styrker invaderte Vest-Beirut, og sendte kristne militære inn i palestinske leirer i Sabra og Shatila. Det var internasjonal protest og demonstrasjoner i Tel Aviv etter at falangistene massakrerte hundrevis av sivile i leirene. Israelere trakk seg ut av Vest-Beirut, og amerikanske, franske og italienske multinasjonale styrker returnerte til den libanesiske hovedstaden. Israelske hovedkvarterer i Tyr ble ødelagt i en massiv eksplosjon.
- 1983** I 1983 ble USAs ambassade i Beirut ødelagt av islamske Jihads selvmordsbombere. Libanesiske og israelske regjeringer ble enige om tilbaketrekning av israelske tropper fra Libanon på den betingelsen at den syriske hær også trakk seg ut. Syriere nektet å trekke seg ut, og det brøt ut kamp mellom muslimske styrker og den libanesiske presidenten Amin Gemayels regjeringstroppe. Den israelske hær iscenesetter en ensidig tilbaketrekning fra Chouf fjellene øst for Beirut til nye front linjer nord for Sidon. Franske og amerikanske militære hovedkvarter ble jevnet med jorden av islamske Jihad selvmordsbombere, som massakrerte mer enn 300 tjenestemenn etter at amerikanske krigsskip hadde bombardert muslimske områder i Libanon til støtte for Gemayels regjering. Libanon holdt sin første forsoningskonferanse i Sveits. Selvmordsbombere ødelegger det israelske militærets hovedkvarter i Tyr.
- 1984** Multinasjonale styrker evakuerer Beirut etter at den libanesiske regjeringshær har kollapse. Syrias president Assad ønsker Gemayel velkommen til Damaskus. Den andre libanesiske forsoningskonferansen i Sveits mislykkes. Det blir foretatt bortføringer av vestlige i Beirut, blant andre CIAs stasjonssjef William Buckley, som dør av tortur.
- 1985** Den israelske hær trekker seg ut av Sidon. Bilbomber dreper mer enn 80 sivile i Sjamområdet i Beirut. Det er senere blitt rapportert i Washington om at CIA var involvert. Flere bortføringer ble utført av vestlige i Libanon, en av disse var journalist Terry Anderson i Assosiated Press. Israelere trakk seg tilbake fra Tyr. Det sjiamuslimske Amal militæret angrep palestinske leirer i Beirut.

Selvmordsbombere angriper igjen israelere og deres allierte i Sør-Libanon.

- 1986** Det sjiamuslimske Amal militæret gjenopptar sine angrep på leirer. Flere vestlige blir bortført. Hundrevis av palestinere dør i beleiringer av leirer.
- 1987** Statsminister Karame blir myrdet. Erkebiskopen av Canterburys utsendte, Terry Waite, forsvinner i Vest-Beirut mens han forsøker å få frigitt amerikanske gisler. Krig mellom sjiamuslimer og druser i Beirut forårsaker retur av tusenvis av syriske tropper til den libanesiske hovedstaden. Palestinske beleiringer av leirer gjenopptas.
- 1988** Presidenten Gemayel går av, og ingen etterfølger utpekes. Det betyr i praksis at Libanon midlertidig opphører som stat. Det libanesiske parlamentet mislykkes i å velge ny president.
- 1989** Den kristne libanesiske statsministeren General Michel Aoun, erklærer krig mot den syriske hær i Libanon. Øst-Beirut var beleiret av syriere og deres libanesiske allierte. Elias Hrawi blir ny president.
- 1990** Den kristne generalen Michel Aoun styrtes av syriske styrker. Presidenten Hrawi utøver forsoningspolitikk. En forsoningspakt blir vedtatt av nasjonalforsamlingen. Det blir opprettet en ny samlingsregjering under sunni-muslimen Omar Karami.
- 1992** Det blir avholdt valg til parlamentet, og Rafiq al-Hariri blir ny statsminister.
- 1993** Det brer seg en politisk stabilisering, men det foregår fortsatt kamper i Sør-Libanon mellom israelske styrker og libanesiske militsgrupper. Det finner sted en masseflukt nordover i Libanon etter at Israel truer med å gjøre Sør-Libanon ubeboelig.
- 1995** Beirut-børsen blir gjenåpnet etter 12 år.
- 1996** Det blir begått harde israelske angrep mot Hizbollah, med bombing flere steder i Sør-Libanon, inkludert Beirut. Bombingen vekker internasjonal fordømmelse.
- 1999** Norge avslutter sitt engasjement i Libanon og trekker ut sine styrker. [Fisk, 1990]innledningen, [Helberg]

1.4 Religiøse samfunn

Mange av de konfliktene som har utspilt seg i Libanon gjennom tidene har sin årsak i uenighet mellom de mange religiøse samfunnene i Libanon. Jeg

vil derfor se på denne sammensetningen av religiøse samfunn, og hva som særpreger de forskjellige religionene. Jeg vil også se på hvor de befinner seg geografisk og hvordan de påvirker Libanon. For å finne ut mer om dette har jeg lest deler av *The making of modern Lebanon* skrevet av Helena Cobban. Her fokuseres det på hvordan landets eksistens står og faller på samhandlingen mellom de forskjellige religiøse samfunnene.

1.4.1 Konseptet Libanon: Sekter i sameksistens

Under de første åtte årene av borgerkrigen, mellom 1975 og 1983, var det hele 2 prosent av Libanons befolkning som ble drept av sine egne medborgere i landet. For de fleste libanesere var det en periode med et kronisk personlig traume, og et dypt sosialt og politisk opprør. I 1976 ble det utført et kupp-forsøk og to ganger i 1982 ble det holdt presidentvalg. På tross av all volden etter 1975 regjerte det en dyp politisk enighet i Libanon.

Walid Jumblatt var medlem av den muslimske drusersekten. Han hadde arvet navnet Jumblatt som hadde vært i denne sekten i 300 år. Walid ble leder for sekten på tross av sin ukonvensjonelle livsførsel. I over ett millennium har nåtidens største eksisterende sekter tilbragt sitt liv i de libanesiske fjellene, hver med sine egne rike og varierte indre liv. Dette er typisk for det som danner konseptet Libanon. Nemlig systemet med sektenes sameksistens. Ideen til samhandling mellom disse sektene varte fra sent på sekstenhundretallet opp til 1980-tallet. Ifølge Cobban er det bare sektene og sektenes politikk i Libanon som lever evig. Andre forekomster og ideologier bare kommer og går. Fjellkjeden Libanon har alltid vært et tilfluktssted for heterodokse, det vil si de som ikke er rettroende. Da tyrkere fra det ottomanske riket ankom fjellet i 1516 forbedret de sine forhandlingsmetoder med innbyggerne i fjellområdet, ved å anerkjenne suvereniteten til en av lederne der. Denne lederen ble utnevnt til prins av fjellkjeden Libanon. Prinsen skulle opptre som en slags skattebonde for tyrkerne i Det ottomanske riket inne i fjellkjeden Libanon. Prinsens forhandlingsmakt i forholdet ble veldig stor. Prinsen fikk mye større spillerom i forhold til hvordan han styrte enn de mange andre skattebondene. Hadde det ikke vært for fjellkjeden Libanon hadde Libanon aldri eksistert. Både Egypt ved Muhammed Ali, Frankrike, Syria, Israel og Amerika ble nødt til å tone ned sine ambisjoner i forhold til Libanon.

Ifølge historikeren Kamal Salibi kan alle store folkegrupper som fremdeles er å finne i Libanon idag, spores tilbake til ættene fra den arabiske halvøya som etablerte regionen mellom det femte og det ellefte århundret. Han mener også at mange av konfliktene mellom de forskjellige religiøse gruppene som plager libanesisk politikk også kan spores tilbake til den samme perioden av stor-stilt arabisk etablering i landet. [Cobban, 1985]15

1.4.2 Sekter og minoriteter

Ifølge antropolog Fuad Khuri er en sekt en geografisk bestemt gruppe. En minoritet er en gruppe som er mye mer geografisk spredt. Minoritetene er derfor mer sårbare overfor de sentrale autoritetenes innfall. Det libanesiske samfunnet inneholder tre sekter: maronittene, sjiamuslimene og drusene.[Cobban, 1985]15-16

1.4.3 Sektene

Maronittene har en befolkning på ett sted under 800 000. Sekten ble etablert i løpet av det sjette og sjuende århundret. Det tok ikke lang tid før maronittene var i konflikt med både muslimske styrker, og religiøse ortodokse av det Bysantiske riket. Sterkt presset fra alle kanter tok de seg til den nordlige delen av fjellkjeden Libanon. Der etablerte de seg og bygget ut terrasser i fjellet for å skape seg en landbruksbase, slik at de ble selvstendige. Maronittene ble vant til kriger både med utenforstående og klaner innenfor sekten. Innenfor en landsby kunne medlemmer fra mellom tre og ett dusin forskjellige klaner leve sammen. Disse medlemmene kunne ha uenigheter seg imellom, men i det øyeblikket de ble truet fra utsiden sto de sammen. Ettersom sekten økte i befolkning hadde de behov for nye geografiske områder. De etablerte seg videre sørover, helt ned til Nord-Galilea. På midten av nittenhundretallet ble distribusjonen av det maronittiske samfunnet veldig påvirket. Maronittiske forhandlere og yrkesfolk strømmet til byene. En strøm av maronitter kom til Egypt. Strømmen av maronitter til Beirut overskygget likevel alle bevegelser til den maronittiske befolkningen. Et overslag ble gjort i 1983 på mer enn 300 000 maronitter som var bosatt i Beirut og rundt byen.

Denne urbaniseringen ga liv til nye politiske krefter innenfor det maronittiske samfunnet. Fra midten av 1970-årene var disse kreftene ofte i konkurranse med det gamle klanlederskapet som fremdeles var bosatt i landsbyene. Disse nye rivaliserende kreftene på politisk nivå hadde i 1980 årene liten effekt på de to av sektens mest varige tradisjonelle institusjoner. Dette var de to parallelle hierarkier av selve maronittkirken, patriarken med den prestlige strukturen, og nettverket av maronittiske klostre, som idag er ledet av abbeden for den maronittiske munkeorden. Gjennom århundrene spilte kirkehierarkiene en avgjørende rolle i overføringen av maronittenes følelse av sektsidentitet. I det tolvte århundret inngikk det katolske Frankrike et forhold med maronittpatriarken. Forholdet til det katolske Europa ble senere styrket da selveste vaticanet anerkjente åpenlyst sektens ortodokshet, og etablerte varige institusjonelle forbindelser med de maronittiske kirkelige hierarkiene. I tillegg til maronittenes fortsatte følelse av tidlige arabiske røtter, var det nå tilført en langsiktig orientering mot Vest-Europa.

Under borgerkrigen i 1958, opprettholdt Patriarken en forsiktig avstand til den sittende maronittiske presidenten av republikken, Camille Chamoun.

På slutten av 1970 årene, mens den maronittiske patriarken opprettholdt en mindre synlig posisjon, spilte abbeden av de maronittiske munkene en tilsvarende sterkere rolle. To etterfølgende innehavere av denne stillingen spilte avgjørende politiske roller gjennom disse årene. Effekten av deres innblanding var å øke kapasiteten til sektens mest kamplystne militærpolitiske styrker. [Cobban, 1985]17-19

På tidlig 1980-tallet, utgjorde de libanesiske **sjiamuslimene** omtrent 1 million, eller rundt en tredjedel av landets befolkning. Allerede da var de jevnt fordelt mellom tre hovedetableringsområder. Dette var de sørlige områder inkludert Jebel-Amil og det gamle Tyr, de nordlige delene av Bekaa inkludert Balbak og Hirmil, og den sørlige utkanten av Beirut. Tidspunktet for sjiabosettingen i Libanon var stort sett samtidig med maronittenes bosetting. Sjiisme i Libanon er datert tilbake til midten av det syvende århundret etter Kristus. Mellom 969 og 1099, kom sjiamuslimene ut av skyggen gjennom hele regionen, siden et sterkt sjiadynasti florerte i Egypt. Denne perioden var et høydepunkt for sjiamuslimene i Libanon, med de tre lokale sjia-dynastier. Disse hadde base i Sidon, Tripoli og Tyr. Hver av disse hadde en kort periode i rampelyset. Floreringen av sjia-muslimene i Libanon ble fort stoppet av vesteuropeiske korstog i 1099. Da korstogene endelig ble drevet ut 200 år senere var det sunniarmeer og ikke sjiamuslimer som hadde oppnådd dette. Sunniisme forble den dominante muslimske styrken i Øst-Middelhavet. Sjiamuslimene overlevde i regimene bare som små samfunn og fjellsektorer. To av disse samfunnene overlevde innenfor Libanon. Det ene var i Jebel-Amil, og den andre i Nord-Bekaa. Begge disse samfunnene fulgte den 12.imam-grenen av sjiatro. Det var likevel noen forbindelser mellom de to gruppene gjennom århundrene. Det var noen som observerte at sjiasamfunnet i Bekaa var mer likt det maronittiske nabosamfunnet enn til trosfellesskapet, Jebel-Amil.

Livet til Bekaa-sjiamuslimene var hardt. De måtte ofte forhandle med det fiendtlige miljøet utenfor. Sjiamuslimene i Jebel-Amil hadde et mer etablert og stabilt liv. Disse etablerte aldri den form for store teologiske høyskoler som vokste opp i kjølvannet av den 12.imam sjiisme i Sør-Irak. Men gjennom århundrene kjempet Jebel-Amil familiene for å sende sønnene sine til Irakkoler, slik at de kunne returnere som lærde menn (ulama). Gjennom sine kontakter i Irak holdt ulamaene i Jebel Amil kontakten med sine kolleger i Irak og gjennom hele sjia-verdenen. De to sjiaområdene i Jebel-Amil og Bekaa ble ikke brakt inn i det libanesiske politiske systemet før Frankrike trakk de nye grensene til Libanon i 1920. Gjennom tiårene var også sjiamuslimene gjenstand for urbaniseringen som allerede hadde påvirket det maronittiske samfunnet. I 1960 ble urbaniseringen til en strøm av befolkningsbevegelse mot Beirut. Her måtte de kjempe for bosted og jobber med maronittene som hadde kommet litt før dem. Det geistlige hierarkiet i Jebel-Amil gav opphav til en ny politisk bevegelse, kalt Amal(håp). Denne bevegelsen forsøkte å samle alle de forskjellige grenene av libanesiske sjiasamfunn sammen bak et enkelt politisk lederskap. [Cobban, 1985]19-21

Druserne i Libanon utgjorde omtrent 250 000 sent på 70-tallet, dvs. rundt 8 prosent av den nasjonale totalbefolkningen. Drusersekten ble opprettet i Kairo i år 1017. Til forskjell fra mer ortodokse sunni og sjiamuslimer, utviklet druserne en sterk tro på reinkarnasjon. Det var bare drusersamfunnet sentrert i Libanon som ble eksisterende. I tillegg til sin største base i fjellkjeden Libanon, hadde dette samfunnet en viktig bosetting i Wadi al Taym, Nord Galilea og i Hauran i Sør-Syria. På samme måte som med maronittene tvang den stadig angrepede posisjonen i fjellkjeden Libanon druserne til å utvikle både sine militære ferdigheter og sin følelse av indre solidaritet. Ferdighetene til druiske krigsmenn ble faktisk anerkjent gjennom hele regionen i senere århundre. Tidlig i det 16. århundret hjalp sunnimuslimene de ottomanske tyrkere med å ta kontroll over regionen fra de egyptiske mamlukkene, som var sunnimuslimer. I takknemlig anerkjennelse over rollen som de druiske krigsmennene hadde spilt, utnevnte det ottomanske riket i 1516 en i de druiske rekker til Prins av fjellkjeden Libanon. Fra det 18. århundret helt inn til nylig har hovedinndelingene innen det druiske samfunnet vært mellom de såkalte Yazbeki og Jumblatti gruppene. I 1980 var to sosialforskere i stand til å produsere en liste over alle de 333 familienavnene som nå brukes av druserne. Forskere var i stand til å dele inn de 333 familiene inn i enten Yazbeki eller Jumblatti slekten.

I tillegg til de vedvarende familiestrukturene, har sekten et religiøst hierarki som består av varierende grader av innvielser til troens mystiske hemmeligheter. Størsteparten av druserne blir aldri innvidd, men alle rettroende drusere kan søke innvielse. Deres aksept er nøye kontrollert av det eksisterende hierarkiet av innvielser, med sektens høyeste religiøse leder på toppen, Sjeik al Aql. Sjeiken og de religiøse innvidde har stor innflytelse på sekten. Det var delvis på grunn av den vedvarende sosiale konservatisme at deres opplæring av druserne i fjellkjeden Libanon aldri ble dratt med i urbaniseringen i samme grad som maronittene og sjiamuslimene. I perioder med konflikter, la sekten mest vekt på verdien av militære aksjoner fremfor ord. Av denne grunn, var sektens største bekymring på politisk nivå, å forsøke og maksimere sin kontroll innenfor landets armerte styrker, fremfor noen annen del av statsapparatet. [Cobban, 1985]21-24

1.4.4 Minoritetene

Sunnimuslimene i Libanon er den største og mest kraftfulle av landets mange minoriteter. På slutten av 1970-tallet utgjorde sunnimuslimene omtrent 600 000, eller rett under 20 prosent av nasjonalbefolkningen. Størsteparten av sunnimuslimene i Libanon har i århundrer vært konsentrert i og rundt de tre kystbyene Beirut, Tripoli og Sidon. Andre sunnimuslimer bor i landsbyer i de nordlige Akkarslettene og Bekaa. Sunniisme er datert tilbake til år 635. Fra begynnelsen av det 14. århundret inntil moderne tider, har sunniisme forblitt den dominerende styrken i regionen. Iløpet av den første verdenskrig-

gen, kollapset det ottomanske riket, som var det siste sunniriket i regionen. Ledelsen av Libanon ble lagt i hendene på de fransk-katolske. Byene Beirut, Tripoli, Sidon, Akkarslettene og Bekaa var blant regionene som Frankrike samlet til det lokale systemet som allerede hadde utviklet seg i fjellkjeden Libanon. Sunnimuslimene i Libanon gikk aldri gjennom traumene ved økt urbanisering som maronittene og sjiamuslimene erfarte. Sunnisamfunnet i Libanon forble generelt mer fleksibelt organisert og mer tolerant på politisk nivå, enn det de tre libanesiske sektene var. Generelt var rollen til det geistlige hierarkiet mye mer begrenset i Sunnisamfunnet enn det som var tilfellet med maronittene eller sjiamuslimene. Det samme var tilfellet med den politiske funksjonen som den sunnigeistlige institusjonen utøvde. [Cobban, 1985]24-26

Bare to av de tretten andre religiøse gruppene som finnes i Libanon er ikke-kristne. Disse to er **jødene** og **alawittene**. Antallet jøder sank fra 2000 medlemmer til nærmest utryddelse under opprøret på 70-tallet. Alawittene har noen hundre medlemmer i Nord-Libanon, ikke langt fra det alawidominerte området i Syria. [Cobban, 1985]26

1.4.5 Kristne minoriteter

Den største og viktigste av de kristne gruppene er de **gresk-ortodokse**. Sent på 70-tallet utgjorde de 300 000. Det er bare et sted i Libanon hvor et stort antall av ortodokse bønder enda driver jordbruk. Ellers er de spredt geografisk. Dette området er på Koura plataået, som ligger like sør for Tripoli, mellom Abu Ali elven og kysten. Dens menigheter i regionen er direkte nedstamminger fra noen av Jesus og St. Pauls første konverterte til den kristne tro. De hadde kirken og riket til Keiser Constantine, den første romerske keiser som tok kristendommen som sitt lands ortodoks. De hadde også ortodokset av Bysantium, som var Det romerske rikets nye hovedstad. Klok-skapen som de ortodokse hadde i disse ferdighetene har naturligvis bidratt til den stabiliteten som det libanesiske systemet har hatt ved mange farlige vendepunkter i historien.

De **gresk-katolske** er en gruppe som brøt ut fra den gresk-ortodokse kirke i 1724, og vendte mot vaticanet for samlet lederskap. Antallet av gresk-katolske i Libanon idag er rundt 200 000 eller 6 prosent av totalbefolkningen i Libanon. **Armenere** er oppdelt i ortodokse og katolske kirker. De er medlemmer av en gammel kristen nasjon som i store antall, først kom til Libanon etter 1915. **Jakobinere**, også kjent som syrisk-ortodokse er en liten gruppe. Denne gruppen utgjør mindre enn 0,5 prosent av den libanesiske befolkningen. De **syrisk-katolske** er en provatikan utbrytergruppe fra Jakobinere. Disse utgjør godt under 1 prosent av den libanesiske befolkningen.

Mange av disse kristne minoritetene har nå sine geistlige institusjoner fast etablert i Libanon. Alle disse gruppene forble ekstremt begrenset i antall. Medlemmene deres forsto at de bare kunne ha en mindre påvirkning på

det nasjonale politiske nivå, ved å relatere seg politisk til en større gruppe. [Cobban, 1985]26-29

1.5 Politikk

Libanon er en republikk hvor de tre viktigste embetene er reservert for medlemmer av spesifikke religiøse grupper. Presidenten må være en kristen maronitt, statsministeren en sunnimuslim og parlamentslederen en shiamuslim. Denne ordningen er en del av nasjonalpakten, en uskreven avtale som ble etablert i 1943 i møter mellom Libanons første president(en maronitt), og den første statsministeren(en sunnitt). Denne pakten ble den gang sett på som et midlertidig kompromiss, som var nødvendig inntil Libanon hadde fått sin egen følelse av nasjonal identitet. Dens fortsatte eksistens og uenigheter fra påfølgende borgerkriger har fortsatt å dominere politikken i Libanon.

Pakten fastsatte også at seter i parlamentet ville tildeles religion og region, i forholdet 6 kristne til 5 muslimer, et forhold basert på folketellingen i 1932, som var foretatt på den tiden hvor kristne enda hadde en knapp majoritet. Pakten skulle justere forholdet for å gi lik representasjon for tilgjengere av de to religionene. Noen hevder likevel at de enda ikke reflekterer den nåværende demografien pga. en høyere muslimsk fødselsrate, og en høyere rate av emigrering blant kristne. Muslimene antas nå å være i en knapp majoritet, 59 prosent av befolkningen. Majoriteten av libanesere som bor i utlandet er kristne.

Konstitusjonen gir befolkningen rett til å endre deres regjering. Fra midten av 1970-tallet og inntil parlamentsvalget i 1992, hindret borgerkrigen utøvelsen av politiske rettigheter. Ifølge konstitusjonen måtte direkte valg holdes for parlamentet hvert fjerde år. Det siste parlamentsvalget ble holdt i 2000. Valget som skulle holdes i 2004 ble utsatt ett år.

Parlamentssammensetningen er basert på mer etnisk og religiøs identitet heller enn ideologiske egenskaper. Parlamentet velger presidenten av republikken til en seksårsperiode. Det siste presidentvalget ble holdt i 1998. [Encyclopedia, a]

1.6 Den arabiske kultur og musikk

Den sangteknikk og personlige musikalske tolkning som Fairuz har utøvet i sine opptredener gjennom karrieren og fremdeles utøver idag, har dype røtter i den arabiske musikktradisjon med sin opprinnelse i et arabiske sinn på arabisk landejord. Jeg ønsket derfor å sette meg inn i den arabiske musikkens historie og utvikling.

For å finne ut mer om den arabiske musikken leste jeg deler av boken, ”The music of the Arabs” av Habib Hassan Touma. Den ga meg en innføring i den arabiske musikkens forskjellige epoker i historien, og hvordan den har

utviklet seg. Den ga meg også et bilde av hvordan det arabiske musikklivet arter seg. Videre fokuserte Touma på problemet med kulturell identitet og hvilke utfordringer den arabiske musikkulturen står ovenfor i moderne tid. Jeg leste også en artikkel av Boel Janerus, som tar for seg Fairuz og brødrene Rahbanis rolle i Libanons musikkliv.

1.6.1 Den arabiske kulturen

En araber, er en som bor i en arabisk stat og behersker det arabiske språk. Andre egenskaper som en araber har er en grunnleggende kunnskap om den arabiske tradisjonen og de skikker og ritualer det innebærer. Araberen har også kunnskap om de politiske og sosiale systemer i kulturen. Ifølge Touma består kjernen i den arabiske kulturen av tre hovedkulturområder:

Det arabiske språk, som uttrykker den intellektuelle og åndelige prosessen til folket, og spiller en avgjørende rolle i utviklingen og formidlingen av kulturelt arbeid.

Religionen Islam, som har hatt innvirkning på markedsføringen og formingen av den arabiske kulturen. Islam har vært og er så stor at de sosiale, åndelige og materielle aspekter av den arabiske kulturen ikke kan forstås uten å ta Islam i betraktning.

Tradisjon, som kommer fram i skikker og ritualer, og som er avgjør-ende for araberes adferd i familie og samfunn.

[Touma, 2003]preface

1.6.2 Introduksjon til den arabiske musikktradisjonen

Den arabiske musikktradisjonen er basert på skalaer og improvisasjon. Skalaene er en del av et modalt tonesystem og er utgangspunktet for improvisasjonsteknikken, det såkalte maqam fenomenet som benyttes både i borgerlig og kirkelig musikk.

Touma har i sin bok kommet fram til fem komponenter som karakteriserer den arabiske musikken.

1. Et tonesystem med spesifikke intervall-strukturer.
2. Rytmestrukturer som produserer et rikt variert utvalg av rytmiske mønstre, som blir brukt til å gi akkompagnement og form til melodiene.
3. Musikkinstrumenter som finnes i hele den arabiske verden og som representerer et standardisert tonesystem. Disse blir spilt med standardiserte utøvelseteknikker, og har like detaljer i konstruksjon og design.

4. Spesifikke sosiale sammenhenger for komponering av musikk, hvor musikkgenre kan klassifiseres som enten urban (by-innbyggernes musikk), rural (landsby-innbyggernes musikk) eller Bedouin (ørken-innbyggernes musikk).
5. En musikalsk mentalitet som er ansvarlig for den estetiske homogenitet i de tonale og rytmiske strukturer i arabisk musikk, som er komponert eller improvisert, instrumental eller vokal, borgerlig eller kirkelig.

Touma har definert den arabiske musikkens mentalitet slik:

- a) Maqam fenomenet, hvor melodilinjen i en komposisjon fremføres som en improvisasjon over en bestemt modal struktur. Den modale strukturen til en maqam er navngitt etter den tonerekken i det arabiske tonesystemet som maqamen er basert på.
- b) Dominans av vokalmusikk. Sanger, vokalteknikk, sangstil og tekst er alle av stor viktighet i arabisk musikk.
- c) Forkjærlighet for små instrumentelle ensembler, hvor improvisasjon er mye mer praktisk gjennomførbart enn i store orkestre.
- d) Fraværet av polyfoni, polyrytme og motivisk utvikling. Arabisk musikk er veldig familiær med ostinatoen, i tillegg til en mer instinktiv heterofonisk måte å lage musikk på.
- e) Vekslingen mellom en fri rytmisk og fast melodisk organisering på den ene siden, og en fast rytmisk og fri melodisk struktur på den andre siden.

Disse fem karakteristikker av arabisk musikk kan spores tilbake til de tidligste tider i arabisk kulturhistorie. Den musikalske forbindelsen mellom arabere og deres forskjellige naboer dateres til førislamske tider. Mange aspekter i musikken, som tonesystemet, musikkformer, rytmiske mønstre, komposisjonsteknikker og improvisasjon er hovedsakelig den samme i alle arabiske land. Dette gjelder også for utøvelsespraksis, sammensetningen av instrumenter i ensembler, den individuelle musikers oppfattelse av musikk og musikerens plass i samfunnet. En sanger blir verdsatt like mye i fjerne byer i den arabiske verden som i hjembyen. Umm Kulthum, Fairuz og Wardah blir verdsatt med den samme entusiasmen i Kairo, Beirut, Algiers og Bagdad som i Mecca, Sanaa, Kuwait, Tripoli eller Rabat. På basis av parallelle musikalske arrangementer som har eksistert jevnlig i over tusen år, er det mulig å bevise et spesielt nært slektskap mellom arabere, tyrkere og persere. [Touma, 2003]preface

1.6.3 Arabisk musikk gjennom historien

De aller første fakta om musikklivet til arabere skriver seg fra det sjette århundret etter Kristus. Tiden før den perioden som disse tidligste dokumentene refererer til omfatter likevel mer enn ett tusen år med arabisk musikkhistorie. Dette er historie som den dag idag ikke er fullt utforsket. Denne før-islamistiske epoken blir kalt for Jahiliyah, som var beskrivende for livet til arabere på den tiden. Jahiliyah betyr vrede, stolthet, frekkhet og fanatisme. Kilden til det musikalske livet i løpet av den siste perioden av Jahiliyah var den tradisjonelle poesien. Musikklivet under Jahiliyah var definert av den såkalte Qaynah, en sanger og tjener på samme tid. En Qaynah skulle i tillegg til å synge og opptre, også sjenke vin og tilby sensuelle tjenester. Denne virksomheten utgjorde en bransje i den utbredte slavehandelen som florerer på berømte arabiske markedsplasser som Medina, Taif og Ukaz. En annen form for Qaynah var hun som tjenestegjorde for kun en eier, og jevnlig underholdt eieren og hans familie med sang og musikk. Det var forventet at hun behersket det arabiske språk til fulle og hadde en solid opplæring i diktekunst. To sangstilarter fra Jahiliyahepoken som vokste fram var den fra Bedouinnomadene og den fra den fastboende befolkningen. Bedouinenes sang som utgjør genrene *huda* og *nasb* blir beskrevet i litteraturen som simpel og naiv. Den fastboende befolkningens sang som var utviklet gjennom qaynahen, blir derimot karakterisert som virtuos og ekstraordinær. En stilart av denne typen er *Sinad*, hvor temaene som regel omhandler særiøstet, verdighet, berømmelse, stolthet og arroganse. Den andre stilarten til de fastboende var, *Hazaj*, som utgjorde enkle sanger som var ment å underholde og more lytteren. [Touma, 2003]1-4

Den artistiske produksjonen fra Qaynahepoken førte til utviklingen av en spesiell tradisjon og skole (Qaynahskolen), som utøvet sin innflytelse inn i det 9. århundret. Denne sangtradisjonen holdt seg uendret gjennom de tre første tiårene av Islam. Etterhvert fremsto det sangere som ble kalt *mukhannath*. De etterlignet atferden og bekledningen til kvinner. For det meste var disse sangerne *muwali*, det vil si at de var konverterte til Islam. Det er ikke mye som er dokumentert fra denne perioden, men det er likevel noe som er bevart. I Medina skrev sangeren Yunus al-Katib flere avhandlinger om musikken og musikklivet i byen. Han samlet sine egne og datidens sanger i to bøker hvor han dokumenterte sangteksten, tonearten og taktarten på komposisjonen og navnet på komponisten og tekstforfatteren. Yunus al-Katib skrev også to andre avhandlinger som omhandler melodier og livet til Qaynahene. Hans bøker ble senere grunnlaget for to viktige historikere fra det niende og tiende århundret, al-Mawsili og al-Isbahani, i deres studier av musikk fra Hijaz og Medina. Selv om ingen av Yunus al-Katibs arbeider finnes idag, er det mer enn nok sitater fra de i al-Isbahanis bok til å gi oss et klart bilde av det høyt organiserte musikklivet i Medina på den tiden. [Touma, 2003]4-7

Sangere fra Hijaz opprettholdt sin innflytelse i flere generasjoner frem-

over. Ved å trekke til seg mange studenter og instruere dem i den kunstneriske sangstilen al-ghina'al-mutqan, "den perfekte sang", klarte de store sangerne i Mecca og Medina å etablere en arabisk stemmeskole. Senere definerte sangere og historikere denne sangskolen som "Den tidlige arabiske klassiske skole". Mannen som sies å være skaperen til al-ghina'al-mutqan var Tuways, en av de tidlige mestre i Medina og den første mukannath i Hijaz. Karakteristisk for al-ghina'al-mutqan var det fastsatte rytmemønsteret som utgjorde akkompagnementet. Den tidlige klassiske arabiske tradisjon i Hijaz opplevde sin blomstringstid i det åttende og tidlig 9.århundret. Den mistet så sitt monopol i løpet av den første halvdel av det niende århundret, på grunn av en ny musikalsk utvikling i Bagdad av persisk opphav. I Bagdad begynte sangere å frigjøre seg fra den gamle tradisjonens klassisisme. Musikeren Ibrahim al-Mahdi praktiserte fornyelse av den tidlige sangtradisjon. [Touma, 2003]8-9

En motstander av denne nye bevegelsen var Ishaq al-Mawsili, en av de største musikere på den tiden. Selv om Mawsili hadde mange med seg, klarte han ikke å stoppe al-Mahdis nye musikalske innovasjon. Innflytelsen fra Persia gjorde at den klassiske sang fra Hijaz kom i bakgrunnen eller ble beriket med nye musikalske elementer. Det var elementer som den arabiske musikkens idag fremdeles bærer preg av. På begynnelsen av det 9.århundret var det rivalisering mellom tilhengere og motstandere av den tidlige arabiske musikktradisjon, med Ibrahim al-Mahdi på den ene siden og Ishaq al-Mawsili på den andre. I tillegg til dette var al-Mawsili på sin side midt oppi en alvorlig og heftig krangel med sin høyt begavede student Ziriyab. Al-Mawsili antok at Ziriyab kunne bli hans farligste konkurrent ved hoffet Harun ar-Rashid og uttrykte at denne rivaliseringen ikke var ønskelig. Han anbefalte Ziriyab å forlate byen Bagdad umiddelbart. For å unngå og måtte føre en allerede tapt kamp med sin læremester, reiste Ziriyab til al-Andalus hvor umayyadene hadde regjert siden tapet av deres dynasti i Damascus. [Touma, 2003]9-11

Ziriyab ankom Cordoba i 1822, hvor han fikk en varm velkomst av Sultan Abd ar-Rahman II. På denne måten, ble den tidlige arabiske musikktradisjon, som var blitt overført til Ziriyab gjennom Ishaq al-Mawsili, brakt til Spania. Ziriyab opprettet en musikk-skole i Cordoba som raskt frigjorde ham selv fra båndene til Østens tradisjonelle tidlige arabiske skole, og dannet kjernen av den senere andalusimusikken. I Cordoba, Sevilla, Toledo, Valencia og Granada ble mange generasjoner av sangere og musikere familiære med reglene i Ziriyabs skole. Andalusimusikken som ennå blir utøvet i Nord-Afrika idag er arven fra denne skolen. Det er bare et fåtall av originale musikk-dokumenter som er blitt tatt vare på fra andalusimusikken. Det 9.århundret var gullalderen til arabere politisk og kulturelt. Bagdad var sentrum for abbassidene i øst og Cordoba var sentrum for umayyadene i det spanske vest. Denne epoken blir sett på som en Ars Nova i arabisk musikkhistorie. Dens kjennetegn skulle avgjøre den musikalske praksis til arabere langt inn i det 19.århundret. Dette være seg om byen var Bagdad, Aleppo, Kairo eller

Istanbul. [Touma, 2003]11-12

Ved begynnelsen av det 16. århundret hadde tyrkerne fra Det Ottomanske riket styrtet mamlukkenes styre i Egypt og Syria, og erobret safawidsene i Persia. Gjennom disse militære seirene, kom Egypt, Syria og Irak under påvirkning av tyrkerne, og Istanbul ble kjernen i den islamistiske verden. For den arabiske verden, betydde et tyrkisk styre en tid med hovedsakelig åndelig og kulturelt forfall. En sterk reduksjon av nasjonalfølelse kunne registreres. Byene Damascus, Bagdad og Kairo som en gang var hovedsteder i Det arabiske riket og sentrum for kultur og vitenskapelig liv, var redusert til å være residenser for den ottomanske regjering. Denne var sendt fra Istanbul for å styre landet og innhente skatter. Resultatet av dette var en fullstendig stagnasjon av arabisk litteratur, vitenskap og kunst gjennom denne perioden av arabisk historie. Å lete etter originale og autentiske verk av arabere fra denne perioden er forgjeves. [Touma, 2003]12

For araberne i det 19. århundret betydde musikk fortrinnsvis sang(ghina), kombinert med tarab(en musikalsk kontrast mellom det kjente og det improviserte i musikken, som skaper en spenning og dermed vekker tarab(musikkglede) hos lytteren). Begrepet musiqa blir brukt av arabere i teoretiske avhandlinger om musikk, tonesystemer, musikk-instrumenter og musikkestetikk. Ghina og tarab har spilt en avgjørende rolle i den musikalske praksis for arabere fra musikkhistoriens begynnelse og inntil idag. Musikkens liv og praksis i det 19. århundret var fokusert på personen som sang og ensemblet som akkompagnerte han eller henne. Begavede og populære sangere pleide å opptre med sine instrumentalister i en lokal pub, hvor deres musikk og sang ble presentert på spesielle kvelder i måneden eller kvelden før en feiring. En slik opptreden kunne vare inn i de små timer. [Touma, 2003]13

Siden tidenes morgen har de mange religiøse helligdagene blitt feiret med sang og musikk som offentlige festiviteter. Noen av disse er Id al-adha(ofringsfest), den tiende dag av Muharram(den første måneden av det islamske året), Ramadans netter(fastemåneden), id al-fitr(fest etter Ramadan fasten), dhikr seremoniene med forskjellige religiøse brorskap, fødselsdagen til profeten, pilgrimsfester osv. I løpet av kvelden før helligdagene, blir moskeene dekorert og belyst med lamper. En gruppe troende klatrer opp på minareten og slår an en lovsang til Gud og Muhammed. I tillegg til feiringene til de muslimske arabere kommer feiringene til de kristne arabere. De bor hovedsakelig i et område som tilsvarer det tidligere Syria. Syria inkluderte engang Libanon, Syria, Jordan, Irak og Palestina/Israel. Her feirer de kristne jul, påske, jomfrufeiringer, pinse og kristi himmelfartsdag. Disse høytidene blir også feiret av kristne arabere med sang og instrumental-opptredener, og noen ganger også med dans. [Touma, 2003]14

Musikere og sangere fra det 19. århundret hadde et repertoar som besto av tradisjonelle sanger og instrumentale stykker som var blitt nedarvet fra de gamle mestere. Instruksjons og lære-hjelpemidler i form av bøker og musikalsk notasjon fantes ikke. Musikalsk opplæring var tradisjonelt forstått som

kun muntlig instruksjon fra læreren. I det 19. århundret kom den tyrkiske innflytelsen på den arabiske musikken til uttrykk i den formelle strukturen og i sangtekster, som var fylt med tyrkiske ord. Tyrkere og arabere i det 19. århundret fortsatte å holde tyrkiske og arabiske elementer i musikken tydelig adskilt. Spredningen av musikkinstrumenter av persisk og tyrkisk opphav, som santuren og tambur, viser et annet aspekt av persisk og tyrkisk innflytelse. [Touma, 2003]14-15

På slutten av en periode med stagnasjon som hadde vart siden det 13. århundret, erfarte den arabiske musikkteori en virkelig fornyelse gjennom arbeidet til Mikhaïl Mishagah. Han var den første til å foreslå inndelingen av oktaven i 24 stort sett like kvart-tone trinn. [Touma, 2003]16

Inntil Det ottomanske rikets fall i 1918, forble den arabiske musikken hovedsakelig en del av musikkulturen i det Nære Østen. Da de kom i kontakt med europeisk musikk forandret det arabiske musikklivet seg fundamentalt i sitt innhold og i sine formelle og sosiologiske aspekter. I løpet av det britiske, spanske, italienske og franske kolonistyre etter den første verdenskrig, skjedde det en kulturell katastrofe. Ansvaret for denne lå hos en gruppe med ledende arabiske intellektuelle som, også inntil idag, tror at europeisk kultur er overlegen den arabiske. Som et resultat av dette, så de på sin egen musikkultur med forakt. Det er på grunn av disse intellektuelle at en må lete veldig lenge og grundig i den arabiske verden idag, før en finner ekte arabisk musikk. På tross av den uansvarlige opptredenen til mange av disse arabere, har den tradisjonelle musikken vært i stand til å opprettholde sitt fundament i visse områder. De som har bidratt til å bevare tradisjonen er musikere av "maqam al-iraqi"⁶ i Irak, sangerinnen Umm Kulthum i Kairo, sangere som tilhører "muwashshahat"⁷ i Aleppo, musikere som tilhører "maluf"⁸ i Nord-Afrika og andalusimusikkens artister. De fleste arabere idag, uansett deres utdanningsnivå, kjenner ikke lenger arabisk musikk. [Touma, 2003]16

1.6.4 Fra levende tradisjon til sløvende industri

Boel Janerus har skrevet artikkelen "I Libanon er musikken et magnetfelt", om musikkgruppen som består av sangerinnen Fairuz og brødrene Rahbani, sin rolle i det libanesiske musikklivet. Han ser på konfliktforholdet mellom tradisjon, identitet og musikalsk påvirkning utenfra. Janerus skriver at brødrene Rahbani gjorde seg populære spesielt gjennom sangerinnen Fairuz sine

⁶Al-maqam al-iraqi er navnet på en musikk genre. Den er ansett som den fineste og mest perfekte form for maqam. Den har vært kjent i rundt fire hundre år i Bagdad, Mosul og Kirkuk.

⁷Muwashshahah er betegnelsen på en poetisk genre. Denne ble oppfunnet i det 9. århundret av Muqaddam al-Qabri i al-Andalus og videreutviklet som en poetisk musikkform før den ble anerkjent også i de østre regioner av den arabiske verden, Mashriq statene i Egypt, Syria og Irak. I Aleppo ble muwashshahat komponert i flere maqam rekker.

⁸Maluf er det tunisiske ordet for nubah som er en genre i arabisk musikk som tilhører Maghrib statene i Nord-Afrika (Marokko, Algerie, Tunisia og Libya).

tolkninger, og at deres opptredener og musikk har blitt et sterkt og samlende uttrykk for Libanon. Musikken er et speilbilde av samfunnets liv og stemninger. Janerus uttrykker i artikkelen at Libanon er unikt i Midtøsten gjennom sin store kristne befolkning og sin tradisjon av vestorientering. Samtidig er landet en del av den arabiske kulturen, og det modale musikalske slektskapet som strekker seg langt østover, over den persiske kulturen og India. Den klassiske arabiske musikken bygger på skalaer og improvisasjon. Hvis man ser på den moderne populærmusikken i Libanon er den naturligvis blitt påvirket av de geografiske og politiske forholdene som innebærer at Libanon grenser mot Vesten. [Janerus, 1998]

I denne sammenheng kommer Janerus inn på hvilken rolle og betydning familien Rahbani har for samfunnet i Libanon. Han skriver følgende:

Brødrene Rahbani har skapt en ny type musikk, der det arabiske fundamentet er blitt tilpasset vestlige instrumenter og former. Her finnes sjelden den tradisjonelle arabiske lutten ud, eller sitaren qanoun, men oftere trekkspill og iblant moderne instrumenter som synthesizere. Låtmaterialet bygger ikke på improvisasjon, men er notert og ferdig komponert i detalj. Gjennom årenes løp har Fairuz tolket tekster av en mengde poeter og diktere som nasjonalhelten Khalil Gibran. Mest forbindes hun med brødrene Rahbanis egne tekster, som i Bhibak ya Libnan. Det er en sang som ble skrevet under krigen og ble et symbol for drømmen om det gjenforente Libanon.

[Janerus, 1998]

Om Fairuz er selve ikonet, så er hennes sønn Ziad Rahbani den som idag sterkest viderefører familietradisjonen. Han skriver musikkteaterstykker i sin fars fotspor men har også eksperimentert med såvel orientalsk jazz som tarab. Som offentlig person betraktes han som intelligent og kontroversiell. Han opptrer arrogant under intervjuer, vanskelig i TV og har skremt bort deler av sitt publikum gjennom å støtte kommunistpartiet. I sine stykker erter Ziad Rahbani libaneserne for sin kortsiktighet, fremfører mørk satire av de sekteriske stridene og oppfordrer til opprettholdelse av en nasjonal identitet. [Janerus, 1998]

Om libanesere sier Janerus at de betrakter seg som stolte arvtagere av de gamle fønikere, driftige handelsmenn og sjøfarere, med et alfabet eldre enn de greske og latinske. Tusentals år senere forfaller de til primitivt å skyte hverandre ihjel.

Krigen har ødelagt kulturellt liv samtidig som det har brutt ned andre deler av samfunnet. Mennesker har forlatt landet og tatt med seg både kunnskap og arbeidskraft. Penger er blitt mangelvare og kulturelle institusjoner må bygges opp på nytt. Det finnes til og med de som mener at kulturelle verdier og tradisjoner holder på å bli tapt i en blanding av nybygging og etterkrigskaos som preger dagens Libanon. [Janerus, 1998]

En av disse er Nidaa Abou Mrad. Han er fiolinist, komponist og musikkforsker. Mrad mener at det finnes et ulykkelig innslag av mindreverdig-hetskompleks overfor Europa. Man er veldig opptatt av teknisk ferdighet, men ikke så mye av det musikalske språket.

Mrad sier at altfor mange bruker musikken som et ritual, som liturgi. Selv mener han at musikken har en egen verdi. I den klassiske arabiske musikken er skalaene selve skjelettet, mens selve fremførelsen tar utgangspunkt i improviserte bevegelser. Mrad sier deretter at:

Til forskjell fra et stykke av brødrene Rahbani, som fremføres likt i hvert tilfelle, gjenskaper den klassiske musikeren den melodiske frasen på en ny måte hver gang han spiller.

Nidaa Abou Mrad

Mrad beskriver musikktradisjonen slik:

Tradisjonen kan ses på som en flod, som vi alle henter næring fra. Hver gang vi stiger ned i den er den på samme tid både ny og den samme som før.

Nidaa Abou Mrad

Mrad sier også at under hele dette århundret har den kulturelle assimileringen hatt et problem. Mange har forlatt sitt hjemland og det er få idag som har en god kunnskap. Det meste som lages er lappetepper av klassisk musikk, varierte og populær-musikk. Det er lett å gå seg vill i tilskuddet av nye unge stjerneskudd på den libanesiske populærmusikkhimmelen. Mange beklager seg over et kvalitetsmessig underskudd. Men Nidaa Abou Mrad er en av de få som man kan høre rette kritikk, til og med mot familien Rahbani og deres dominerende stilling. [Janerus, 1998]

Deres musikk er ofte en blanding av folkesanger og klassisk musikk. Det er en musikk som har en funksjon. Men for meg er den ikke viktig. Om et land derimot ikke har en levende klassisk tradisjon, er det ikke lenger en nasjon med kulturell betydning, men en som forsvinner i den almenne globale smeltedigelen.

Nidaa Abou Mrad

Kanskje har Nidaa Abou Mrad rett i at det hun synger er bruksmusikk. For ham er det åpenbart viktigere å være musiker enn å være libanesiske. Fairuz og Ziad Rahbanis musikk derimot fokuserer på helt andre spørsmål, gjennom å skildre den helt spesielle posisjonen Libanon har som landet midt imellom. Deres sanger er rettet direkte mot deres landsmenn, og lykkes med å fange det felles bånd av sterke minner som knytter libanesere sammen. [Janerus, 1998]

1.7 Fairuz, hennes liv og kunst

Det første målet for spesialpensumet var å finne ut så mye som mulig om den libanesiske sangerinnen Fairuz, hennes kunst og det livet som har formet hennes kunst. Dette skulle gjøre meg i stand til å produsere et eget tekstlig innhold om Fairuz. Jeg måtte sette meg inn i nok materiale til å kunne danne meg en egen og mest mulig riktig oppfatning av henne, og kunne trekke egne konklusjoner om hennes liv og kunst på bakgrunn av dette. Biografier som er skrevet om Fairuz er utformet på forskjellige måter hvor det er lagt vekt på forskjellige ting, hvor målet har vært å belyse spesielle problemstillinger eller ett omstridt spørsmål rundt Fairuz. Jeg har derfor valgt å sette meg inn i flere forskjellige biografier. Deretter har jeg lest doktorgradsavhandlingen til Christopher Stone som blant annet disku-terer Fairuz som menneske og artist, og hennes sosiale status i Libanon og den arabiske verden.

1.7.1 Fairuz biografi

Fairuz ble født den 21. november, i året 1935 i Jabal Alarz. Hun fikk navnet Nouhad Haddad. Familien var en lavinntektsfamilie, da moren Liza Alboustani var hjemmeværende og faren Wadi Haddad jobbet i et trykkeri. Nouhad var eldst av søsknene, Yousef, Houda og Amal. Nouhad var som barn veldig beskjeden og hadde ikke mange venner på skolen. Istedet ble hun svært knyttet til bestemoren. På skolen ble hun fort kjent for sin vakre stemme, og hun opptrådte derfor på skolens festivaler. På en av disse festivalene var den velkjente musikeren Mohammed Flaifel tilstede. Han hørte Nouhad synge og ville at hun skulle studere musikk ved konservatoriet. Han overtalte hennes far til å gå med på dette. Nouhad ble i 1946 tatt opp som student i Flaifels klasse på konservatoriet (The National Music Institute). Der studerte hun orientalsk og vestlig musikk, og sang i fire år. [Zaatari]

Hennes første jobb var som kormedlem ved The National Lebanese Radio Stations Choir. Her møtte hun Assi Rahbani. Da hun var 19 år giftet Nouhad seg med Assi, og Nouhad flyttet sammen med Assi til Antelias nord i Beirut. Ikke lenge etter startet brødrene Rahbani Assi, Mansour og Ellias ett selskap og begynte å komponere musikk for Nouhad. Etterhvert fikk Nouhad artistnavnet Fairuz. I 1955 dro Fairuz og The Rahbani Brothers til Kairo og skrev det viktigste musikalske arbeidet på den tiden, Rajioun. Året etter fødte Fairuz sin første sønn Ziyad i Beirut. Fairuz fødte senere tre barn i tillegg til Ziyad, Hilli, Lial og til slutt Rima. Hilli ble syk rett etter fødselen og ble pleietrengende for resten av livet. Fairuz tar seg av ham den dag i dag.

Fairuz første offisielle opptreden fant sted i 1957 i Damaskus. Samme år hadde Fairuz og brødrene Rahbani sin første opptreden på Baalbackfestivalen, da Fairuz sang Libnan ya Akhder Helou. Fairuz var også med i filmene Safar Barlek og Biyah al-Khawatem. Fairuz er kjent for å synge sanger om

arabisk nasjonalisme, kjærlighet og fred. [Zaatari], [Cartage]

I 1971 dro Fairuz og brødrene Rahbani på turne i USA. The Rahbani Brothers var mest berømt for sine musikalske dialoger som ble brukt i de mange musikalske skuespillene som de skrev og regisserte. Noen av disse var skrevet rundt historiske hendelser og andre handlet om kjærlighet og hverdagslivet på den libanesiske landsbygda. En av vanskelighetene som Fairuz sto overfor var hennes ektemann og hans selskap. Assi og broren styrte alt. De overvåket alle Fairuz bevegelser på og utenfor scenen. De ville ikke at hun skulle opptre på TV, fordi de antok at folk ikke ville like hennes ansikt i nærbilde. På turneer fikk hun ikke lov til å gå ut med gruppen, men måtte være på hotellrommet for å forhindre sykdom. Hun fikk ikke lov til å snakke med reportere hvis ikke spørsmålene var gått igjennom og svarene var forberedt på forhånd. Hun fikk til slutt mot til å gå fra Assi, og de skilte seg. [Cartage], [Zaatari]

Sent på 70-tallet ble det musikalske samarbeidet mellom Fairuz, Assi og Mansour oppløst. Da begynte starten på Fairuz musikalske samarbeid med sønnen Ziyad. De produserte 3 CDer sammen. [Cartage]

I løpet av borgerkrigen forble Fairuz i Libanon. Denne beslutningen tok hun på tross av at hennes eget hjem ble truffet av missiler. Hun bestemte seg også for å slutte å synge offentlig. Fairuz valgte å ikke synge i Libanon i løpet av borgerkrigen av frykt for at hennes opptreden og stemme ville bli utnyttet av varierende sider i konflikten. Når hun ikke kunne kontrollere hennes tapede stemme fra å bli kopiert, var målet for hennes stillhet å forhindre at hennes stemme ble utnyttet. Da borgerkrigen var over holdt Fairuz en konsert i Beirut, og i 1998 året etter at Baalbackfestivalen ble gjenåpnet, sang hun igjen på festivalen. [Cartage]

1.7.2 Fairuz, et symbol for nasjonen

For å få et mer inngående kjennskap til hvordan Fairuz er som menneske og artist leste jeg Christopher Stones doktorgradsavhandling, “ The Rahbani Nation: Musical Theater and Nationalism in Contemporary Lebanon”, som blant annet omhandler Fairuz som menneske og artist og den sosiale status som hun har ervervet i Libanon. Jeg vil her formulere det jeg anså som de viktigste dilemmaer og hendelser i Fairuz liv, som ble diskutert i avhandlingen, og som gir et bilde av Fairuz og hennes virkelighet.

Fairuz har gjennom sin musikkariere måtte beherske flere forskjellige roller i sitt private og offentlige liv. Det var ikke bare rolle som mor, kone og artist. Det var roller som ble skapt utifra et større nasjonalt mål, og hadde sin opprinnelse i den følelse Libanons innbyggere hadde av mangel på identitet og felles nasjonalfølelse. Fairuz og brødrene Rahbani erobret sitt publikum med sine årlige opptredener ved Baalbackfestivalen i Libanon. Denne festivalen var del av et større identitetsoppbyggende prosjekt. Prosjektet hadde som mål å fremme de kristne og europeiske verdier i den nye nasjonen Libanon.

[Stone, 2002]1-3

Ved festivalens første arrangement i 1957 hvor brødrene Rahbani og Fairuz opptrådte ble Baalback et symbol på Libanon [Stone, 2002]320. Fairuz deltagelse i dette identitetsoppbyggende prosjektet som en kvinnelig artist utviklet seg til et artistisk og personlig fengsel [Stone, 2002]261. Fairuz måtte jobbe ekstra hardt i det private liv for å leve opp til rollen som symbol for nasjonen [Stone, 2002]25. I denne rollen og som kvinne skulle hun være ekte og ren, og ha evne til å utøve dyder som selvpoffrelse, hengivenhet og religiøsitet [Stone, 2002]259. Kjente kvinner som hadde rolle som modell for andre kvinner og som ikke fulgte denne idealmodellen for kvinnelighet, ville automatisk bli sett på som anderledes [Stone, 2002]259. Fairuz opplevde i forhold til det å være en hengiven mor og kone et stort press [Stone, 2002]269. Det var jo umulig for henne å utøve denne rollen som mor og kone samtidig som hun presenterte en rolle på scenen [Stone, 2002]269. Hennes sønn Ziyad har også kommentert at han i oppveksten så svært lite til sine foreldre på grunn av deres overfylte timeplan [Stone, 2002]269. Det at Fairuz har et yrke som artist er også problematisk, spesielt siden hun er kvinne [Stone, 2002]269. Rollen som symbol for nasjonen skulle også vise seg å være et hinder da hun etter separasjonen med sin mann Assi Rahbani ble nektet skilsmisse av kirken. Patriarken av den gresk-ortodokse kirke skal ha sagt til henne: skilsmisse, ikke tale om! Du er ikke en kvinne. Du er en modell for kvinnen og et symbol for henne [Stone, 2002]270.

Fairuz utøvet sin artistrolle med stor ro og et tilsynelatende avmålt og tilbaketrukket uttrykk. Fairuz har uttalt: Hver av mine opptredener på scenen er en risiko for hele min eksistens [Stone, 2002]274. Det er kanskje av denne frykten for å risikere hele sin eksistens at Fairuz forble så rolig [Stone, 2002]274. Fairuz er også tilbaketrukket overfor pressen, hvor hun ofte forblir taus. I forbindelse med dette har Fairuz sagt: Jeg vet ikke hvordan jeg skal uttrykke meg og liker ikke å snakke [Stone, 2002]285. På intervjuer og pressekonferanser er det observert at Fairuz i samtale med pressen blir avbrudt av Assi som selv overtar snakkingen [Stone, 2002]286.

Selv om Fairuz ikke tok aktivt del i produksjonen av tekstene i de sangene hun fremførte, deltok hun i valg av sanger og hvordan disse skulle fremføres [Stone, 2002]290-291. Det faktum at det var Fairuz som fremførte sangene og rollene som var skrevet for henne tilførte dem noe helt spesielt [Stone, 2002]290. Fairuz hadde en egen evne til å erobre publikum på sine mange opptredener. Hennes opptreden ved Bayt al-Dinfestivalen i 2000 ble beskrevet som en stor suksess. Slik blir publikums respons beskrevet av en kommentator ved opptredenen: da Fairuz endelig entret scenen, ble enhver tvil revet bort av en stående ovasjon og allerede før de første tonene forlot hennes munn, hadde hun vunnet publikums hjerter. Applausen ble bare høyere, og jubelen ble bare mer intens. [Stone, 2002]311

Konsertens avslutning ble beskrevet slik: konsertens ekstrasnummer drev publikum til vanvidd og utgjorde en 30 minutters ovasjon. Mens visse sanger

førte til stående ovasjoner fra de mest innbitte fans gjennom konsertens 2 timer, stoppet knapt applausen i løpet av de fire siste sangene, som vedvarte i rytmisk takt med musikken. Før ekstranumrene var publikum på vei mot midtgangen, dansende og jublende med lovord. Det var en perfekt avslutning hvor Fairuz ga publikum nøyaktig det de ville ha, en sjanse til å fortelle henne at de elsket henne og bare henne. [Stone, 2002]312

Kommentatorer fokuserte i kritikken av denne konserten på en ny Fairuz. Hennes opptreden sto i sterk kontrast til opptredenen i 1998, hvor hun iført hvit kjole lignet Jomfru Maria. Det var ved Bayt al-Dinfestivalen som hun endelig ble bragt ned på jorden, at hun ble født på ny og det viktigste av alt, løsrevet fra fortidens begrensninger. [Stone, 2002]312

Konserten inneholdt mange av de gamle Rahbani sangene som Fairuz hadde sunget på utgivelsen *To Assi*, som var laget til minne om Assi Rahbani. De best mottatte sangene var likevel de som var skrevet av sønnen Ziyad. Fairuz var i begynnelsen av konserten stiv og urørlig som vanlig. I løpet av en spesiell sang som hadde det typiske sarkastiske og ironiske preget, signert Ziyad, startet hun derimot overraskende med å kommunisere et lekende samspill med koret. Hun virket generelt mer avslappet og fysisk bekvem enn noen gang før. [Stone, 2002]312-313

Konserten ble ikke bare sett på som en stor suksess, men også som Fairuz inntreden i Ziyads verden. Gjennom sitt samarbeid med Ziyad, virker det som Fairuz på den ene siden har blitt løslatt fra allegoriens fangenskap. Hun synger ikke lenger som et barn, som en frelser eller som Jomfru Maria. Men det gir en viss følelse av at hun ble løslatt fra allegorien og fanget inn i Ziyads prosjekt av provokasjon. Dette er ikke bare et vanlig tilfelle av paradokset berømmelse og frihet. Fairuz skulle representere selve nasjonen, en posisjon som krevde at hun skulle være en legemliggjørelse av romantiske idealer for den kvinnelige libanesiske fjell-innbygger. Samtidig skulle hun være en kroppsløs, kjønnsløs, følelseløs, taus og glorifisert engel. Dette var et resultat av Fairuz og brødrene Rahbani sin deltagelse i nasjonsbyggingsprosessen, som utspilte seg i “De libanesiske netter”, som er en del av Baalbackfestivalen. [Stone, 2002]314-315

Det var flere grunner til at brødrene Rahbanis forestillinger ved Baalbackfestivalen fikk så stor oppslutning. Det var først og fremst fordi den ble oppført ved Baalback og under beskyttelse av “The International Baalback Festival”, men også fordi festivalen sammenfalt med den hurtige utviklingen av massemedia og økningen av intern og ekstern migrasjon i Libanon [Stone, 2002]316. Kombinasjonen av disse faktorene gjorde deres musikalske teater-oppsetninger ekstremt populære, men også problematiske [Stone, 2002]316. Det var først etter separasjonen til Fairuz og Assi i 1978 at Fairuz og Ziyad for alvor begynte å samarbeide [Stone, 2002]294. Ziyad presterte gjennom samarbeidet å ta ikonet Fairuz og bringe det ned på jorden [Stone, 2002]293. Det vil si at Fairuz gikk fra å uttrykke det allegoriske til det private, fra å presentere et kollektiv til å være et individ [Stone, 2002]294.

Fairuz er kanskje til en viss grad Ziyads fange, men hun er ikke lenger bare en allegori for nasjonen [Stone, 2002]321. Sangene på Ziyad og Fairuz plate snakker folkets språk og uttrykker deres daglige bekymringer med bitter og ekte sarkasme [Stone, 2002]295. På nytt ble inntrykket at Fairuz er mer ett instrument enn en partner, på samme måte som med The Rahbani Brothers [Stone, 2002]297. Ziyad har skrevet disse sangene gjennom Fairuz og ikke med Fairuz [Stone, 2002]297.

1.8 Oppsummering

Libanon er på mange måter et spesielt land. Det ligger på grensen mellom øst og vest, og har derfor innslag av både vestlig og orientalsk kultur. Naturen i Libanon er meget frodig og vakker med store kontraster i vegetasjonen. Kontraster finner man også i befolkningen i landet, som er satt sammen av mange forskjellige religiøse samfunn. Dette har gitt landet store utfordringer.

Foranledningen til Libanons etablering, var den første verdenskrig, som gjorde landområdene som tilhørte Det ottomanske riket, til fritt vilt. Storbritannia og Frankrike delte arabiske områder mellom seg, og sikret oljeressurser og fri passasje fra øst til vest. Det arabiske folket ble lurt og manipulert til å la disse europeerne omgjøre Det ottomanske riket slik det passet dem best. Det at Libanon er blitt etablert og bestemt utifra utenlandske behov og hensyn, gjør det vanskelig for arabere å akseptere Libanon som nasjon. Men det at størsteparten av den kristne befolkningen i Libanon selv gikk imot sine egne muslimske medborgere, og aktivt tok del i etableringen av Libanon, var enda vanskeligere for arabiske muslimer å akseptere. Libanons nasjonalitet har av denne grunn vært mye omdiskutert og har hatt en vakkende legitimitet i araberes øyne. På denne måten skilte etableringen av Libanon seg fra andre arabiske landetableringer.

Det er denne historien som libanesere har til felles, som Fairuz og brødrene Rahbani formidler i sine opptredener. Gjennom musikken ønsker de å forsterke disse følelsene og bygge opp den nasjonale identiteten.

Fairuz har definitivt hatt en stor betydning for libanesere i vanskelige tider. Hun har hatt en samlende rolle i en tid hvor behovet for nasjonal identitetsfølelse, samhörighet og fred har vært stort. Hun har blitt et forenende symbol på Libanon. Fairuz og brødrene Rahbani har i sin musikk tatt i bruk vestlige musikkinstrumenter og komposisjonsformer. De gjør bruk av europeisk notasjon og alle komposisjonene er derfor skrevet ned som i den vestlige musikktradisjon. De har på denne måten vendt seg bort fra sin egen arabiske musikktradisjon og er ikke med på å utvikle denne videre. Deres musikk har en annen misjon. Den ligger på det historiske og politiske plan, nemlig å bidra til en utvikling og forsterkning av Libanons identitet.

Kapittel 2

Musikken

I denne delen vil jeg ta for meg selve musikken som Fairuz fremfører og hva som særpreger denne. Selve musikken er omtalt i spesialpensumet, men jeg vil her se mer på hvilke vestlige stiler og tradisjoner den er inspirert av. Jeg vil i et musikkeksempel vise at det er gjort bruk av en vestlig komposisjon, og blitt laget en arabisk versjon av denne. Så vil jeg i et annet eksempel forsøke å beskrive en av Fairuz innspillinger, ved å vise til noteeksempler fra en noteutgivelse av sangen. Deretter vil jeg gå inn på hvordan samarbeidet med Rahbani-brødrene skapte en helt egen musikkgenre, og at musikkstilen endret seg når Fairuz startet samarbeidet med sønnen Ziad Rahbani.

2.1 Et musikkeksempel

Først et lite tilbakeblikk på starten av Fairuz karriere, og hennes samarbeid med Rahbani-brødrene, som begynte på midten av 50-tallet. Fairuz startet sin musikalske karriere som kormedlem i den libanesiske radio Beirut. Her ble hun raskt en ledende solosanger, kjent for sine tolkninger av klassisk arabisk sang. I radio Beirut møtte hun brødrene Assi og Mansour Rahbani. Fairuz og de to brødrene arbeidet sammen i de neste tre år. Assi komponerte musikken og Mansour skrev teksten. Dette samarbeidet ga allerede tidlig i Fairuz karriere, melodier og tekst med en nostalgisk og romantisk karakter. Fairuz hadde overveldende suksess med sin sang. [Simon Broughton, 1999]392

Fairuz/Rahbani-samarbeidet ble svært produktivt og mangfoldig. De innførte vest- og østeuropeiske stiler og tonearter. I orkestreringen kom denne stilblandingen til syne i form av at de kombinerte piano, gitar, fiolin og trekkspill med arabiske rytmeinstrumenter. De lagde til og med en krysning av tango og rumba, og produserte en arabisk versjon av Mozarts symfoni nr.40, se figur 2.1. Trioens mest bemerkelsesverdige oppnåelse var den store musikalske begivenhet, som de var med i ved Baalbackfestivalen, som omhandlet kulturen på landsbygda i Libanon. [Simon Broughton, 1999]392-393

3 - YA ANA YA ANA

٣ - يا انا يا انا

Paroles : Frères RAHBANI

كلمات : الاخوين رحباني

Musique : MOZART

موسيقى : موزار

Seconde partie : Frères RAHBANI

Arrangement pour piano par :
Antoine Farah - Najat Farah Nohra

The musical score is arranged for piano and consists of five systems of music. The first system is marked 'Allegretto' and 'p' (piano). The second system is marked 'f' (forte). The third system features a 'cresc.' (crescendo) marking. The fourth system is marked 'f' and includes a first ending bracket labeled 'I'. The score is written in a key signature of two flats (B-flat and E-flat) and a 3/4 time signature. The piano part is written in a grand staff format, with the right hand playing the melody and the left hand providing harmonic support.

Figur 2.1: Ya Ana Ya Ana
[Fils, 1975]

I starten av deres karrierer, skrev brødrene Rahbani musikk av typen latinamerikansk dansemusikk, som var så populær i Europa og i USA på den tiden. Denne musikken var arabiske versjoner av tango, rumba og samba. De laget også arabiske versjoner av klassisk dansemusikk, som Mozarts valser. Den første sangen som de skrev til Fairuz, “Marushka”, var en slik lett dansemelodi. [Stone, 2002]83 Etterhvert fikk komposisjonene til brødrene Rahbani et dypere innhold, og et mer nostalgisk preg. Musikken som ble fremført vekket dype følelser hos libaneserne, følelser av forankring og tilhørighet til hjemlandet Libanon, og en følelse av felles historie og samhold libaneserne seg imellom.

Det faktum at det var Fairuz som fremførte sangene og rollene som var skrevet for henne, tilførte dem noe helt spesielt [Stone, 2002]290. Fairuz hadde en egen evne til å erobre publikum på sine mange opptredener. [Stone, 2002]290. Brødrene Rahbani gjorde seg populære spesielt gjennom sangerinnen Fairuz sine tolkninger, og deres opptredener og musikk har blitt et sterkt og samlende uttrykk for Libanon. [Janerus, 1998]

En av de sangene som fremkaller nostalgiske følelser hos dens tilhørere er “La inta Habibi”. Dette er en komposisjon som med sin melankolske og inderlige melodi, gjør et sterkt inntrykk. For å kunne gi en beskrivelse av denne komposisjonen har jeg sett på de nedskrevne notene av den, som er en del av utgivelsen “Best of Fairuz(Volume Two)” utgitt av A.Chahine & Fils, og hørt på selve innspillingen av sangen. Sangen er en del av innspillingen “Live at Beiteddine 2000”, og er et opptak som er gjort under selve konserten. Notene blir her bare en veiledende beskrivelse av takt og harmoni, som fungerer som et utgangspunkt for sangen. Fairuz fremførelse avviker endel fra notebildet, med sitt improvisatoriske preg, bygget på østens sangteknikk. Jeg har forsøkt å beskrive stemninger, harmonier, instrumentering og musikalsk oppbygning av komposisjonen.

Komposisjonen som er skrevet av brødrene Rahbani har tonearten D-moll og går i to firedelstakt. En pianoinnledning bestående av et rolig klangteppe av kvart- og kvintklanger, skaper en mystisk stemning med en spenning som blir hengende i luften. Det bygges så opp til en forventning til sangens videre utvikling. De tre delene som utgjør sangens innledning holdes adskilt av toner fra en gruppe dype unisone strykere. Disse setter an en bestemt A som tilfører spenningen et strøk av alvor. Denne tonen A fungerer her som en ledetone. Den gir tilhøreren en følelse av å ville høre tonen som ligger en halv tone opp eller ned fra denne, slik at harmonien vil bli oppløst og kan falle til ro i en nær beslektet harmoni. I andre del av innledningen gjentas pianoklangene akkompagnert av et dempet rytmeinstrument, som ubemerket smyer seg inn med fengende etniske rytmer, som er med på å øke forventningen i komposisjonen. I den siste del av innledningen blir klangene i pianoet imitert av en fløytegruppe på diskanttonene. Dette forsterker følelsen av forventning og behovet for oppløsning av harmonien. Etterfulgt av denne lyse klangen kommer så en intensivt overgang i pianoet, som leder over i

refrenget på strengeinstrument. Innledningen er ikke med i noteutgivelsen, som starter rett på refrenget.

Refrenget, se figur 2.2, starter med en etterlengt B som er en halv tone opp fra den gjennomgående ledetonen A. Den innledende tonen utgjør sammen med basstonen en liten sekst, som setter an mollstemningen. Refrenget starter med et fengende motiv over to takter, som spilles med rytmisk snert, hvor det lekes med rytmen iform av synkoper, og ved å sette inn en opptakt i takten før selve motivet. Motivet blir så modulert trinnvis nedover via forholdninger. Refrenget blir deretter gjentatt i strykere, hvor en dempet, mindre rytmisk og mer flytende versjon av refrenget spilles ut i lange strøk.

Figur 2.2: Refrenget
[Fils, 1975]

Fairuz gjør sin entre i løpet av refrenget, og starter nå det første verset i sangen, se figur 2.3. Den første frasen går over fire takter, og starter på en A over et dempet akkompagnement. Så intoneres en F som følger en trinnvis melodipassasje ned til en B etterfulgt av en Ciss, som sammen danner en arabisk tonefølelse. Fairuz former frasen med stor innlevelse og med en naturlig dyp og kraftfull stemme. Hun gjør bruk av den velkjente stemmebruksteknikken tarab¹, og leker seg elegant gjennom frasene med glissandi, ornamentering, kromatiske vendinger og toner som intensiveres og forlenges. Deretter kommer en lignende melodifrase en tone lenger ned, som forsterker intensiteten i fremføringen. Det første verset avsluttes så med nedadgående sukk til de ender i D-molls grunntone D.

Nå gjentas refrenget i gitar og strykere. Det neste verset, vers nummer to, se figur 2.4, får automatisk et løft i harmonien ved at det starter med tonen E. Denne tonen er en tone lenger opp i forhold til slutt-tonen i refrenget,

¹Tarab kan tolkes på flere måter. Den ene av betydningene av dette ordet er følelse, en livlig følelse, spenning, iver eller uro i hjerte eller sinn, på grunn av intens sorg eller glede. En annen betydning av ordet er mer direkte relatert til musikk. Det vil si tremulering (trilling), forlenging av tonene i musikken eller vibrering av stemmen. [Stone, 2002]61

Figur 2.3: Første vers
[Fils, 1975]

som var tonen D. Melodien presenteres først instrumentalt i strykere. Harmonien er A-dur og med en intensivert rytme i akkompagnementet, endrer det karakteren i sangen. Fairuz fremfører verset med en lettere rytmisk snert og driv, som understreker det nye stemningsskiftet. Etter en rask nedgang til tonen A, som representerer spenningen og alvoret i melodien, går det rett over i det tredje verset, se figur 2.5. Med lette staccato i strykere og pianoakkompagnement, løftes stemningen ytterligere, og melodien føres mot et foreløpig høydepunkt i tonen A. Så kommer en trinnvis nedgang som Fairuz gir i form av inderlige sukk. Deretter kommer en stigning mot tonen A, som er sangens desiderte høydepunkt, hvor fremføringen øker i sin intensitet og styrke. Verset slår seg så til ro i en E.

En nedadgående triol fører sangen mot avslutningen, se figur 2.6, som er identisk med de seks siste taktene i det første verset, som ender med nedadgående sukk til grunntonen D.

Brødrene Rahbani ble sett på som Libanons ledende folklore-komponister, og ble etterhvert assosiert med utviklingen av en spesifikk genre kalt "fulklur". [Stone, 2002]83-84

Fairuz og Assi ble skilt tidlig på 80-tallet, og Assi døde i 1986. Fairuz har fortsatt å arbeide sammen med Ziad, sønnen fra ekteskapet med Assi. Deres samarbeid på 90-tallet har gjort at hennes karriere har gått i nye spennende

Figur 2.4: Andre vers
[Fils, 1975]

retninger. Ziad Rahbani som er født i 1957 har skapt sin egen spesielle stil av arabisk jazz, en tydelig libanesisk syntese av øst og vest. [Simon Broughton, 1999]393

Ziad er den som idag viderefører familietradisjonen og eksperimenterer med såvel orientalsk jazz som tarab, tradisjonell arabisk musikk. [Janerus, 1998]

Figur 2.5: Tredje vers
[Fils, 1975]

Figur 2.6: Avslutning
[Fils, 1975]

Del II

Mastergradsoppgave

I denne andre delen vil jeg presentere selve mastergradsoppgaven. Her vil jeg gå gjennom bakgrunnen for oppgaven, designmetoder som er brukt, og den tekniske og kunstneriske utviklingen av designet. Til slutt vil jeg gjøre en oppsummering av mine erfaringer fra arbeidet med oppgaven, å se på hvordan jeg har tenkt at designet kan vedlikeholdes og utvikles fremover.

Kapittel 3

Innledning

I dette kapittelet vil jeg presentere mastergradsoppgaven og dens omfang. Jeg vil utforme problemstilling og mål for oppgaven, og se på metoder.

3.1 Introduksjon til oppgaven

Min mastergradsoppgave består i å videreutvikle en nettside som ligger på prosjektserveren Al-Mashriq. Nettsiden omhandler den libanesiske sangerinnen Fairuz, hennes liv og musikk. Den tekniske utfordringen i oppgaven blir å finne teknologier for formidling av innholdet på siden, som gir god kvalitet og kan bli lest av flest mulig. Vedlikeholdet av siden skal være enkelt å utføre og uavhengig av eksterne programmer, slik at nettsiden vil ha evnen til å vare.

3.2 Utgangspunktet for oppgaven

Det jeg i utgangspunktet ønsket for min mastergradsoppgave var å utvikle og designe noe for internett. Da kunne jeg utvide mine kunnskaper og ferdigheter innen utvikling og design av nettsider. Jeg ønsket også at oppgaven på en eller annen måte skulle omhandle informasjon om, eller formidling av musikk. Min veileder Børre Ludvigsen¹ har opprettet en prosjektserver Al-Mashriq². En av nettsidene som var utviklet på denne serveren var innenfor emnet musikk, og presenterte den libanesiske sangerinnen Fairuz, hennes liv og musikk. Denne eksisterende nettsiden kunne videreutvikles både kunstnerisk og teknisk. Arbeidet med å videreutvikle nettsiden egnet seg dermed som emne for min mastergradsoppgave.

¹Børre Ludvigsen - Professor i Informatikk ved avdeling for informasjonsteknologi

²Al-Mashriq - Levantens kulturelle multimediaserver. Serveren har til hensikt å gjenspeile kulturen og levestetet i Levanten, og da spesielt Libanon. [Ludvigsen, 1996]

3.3 Problemstilling

Jeg har kommet fram til følgende problemstilling:

Å formidle kunnskap innen fagområdet etnomusikologi digitalt.

3.4 Mål

Min mastergradsoppgave innebærer at jeg skal utvikle et digitalt produkt. Dette produktet har til hensikt å formidle kunnskap innen fagområdet etnomusikologi digitalt. Det vil si at jeg skal utvikle digitale omgivelser og produsere et innhold som skal formidles. Som følge av dette blir hovedmålet for mastergradsoppgaven å undersøke hvordan det er å formidle kunnskap om veldig spesifikk musikk digitalt. Dette innebærer følgende delmål:

- Formidle kunnskap om den libanesiske sangerinnen Fairuz, hennes kunst og det livet som har formet hennes kunst.
- Forme digitale omgivelser kunstnerisk og teknisk.
- Hente fram og formgi selve informasjonen som utgjør kunnskapen.

3.5 Løsning

Jeg har videreutviklet en nettside som allerede var utviklet på serveren Al-Mashriq. Det besto i å tilføre nettsiden noe nytt innhold, og gjøre om koden på sidene fra HTML til XHTML med CSS. Med tanke på at nettsiden skal ha evnen til å vare lenge, valgte jeg å presentere innholdet i ett format som gjør vedlikeholdet enkelt. De digitale omgivelsene på nettsiden er beholdt i samme designstil som den opprinnelige nettsiden. Det var nødvendig for å møte kravet om at kunnskapen skulle bli en del av innholdet på serveren Al-Mashriq.

3.6 Metode

For å komme fram til designet og innholdet på nettsiden tok jeg ibruk designmetoder. Jeg hadde også samtaler med min veileder Børre Ludvigsen, der jeg forhørte meg om hvilke ønsker han hadde for design, innhold og utforming av nettsiden. For at nettsiden skulle være best mulig tilpasset den brukergruppen som mest sannsynlig ville være interessert i å bruke siden, foretok jeg en brukeranalyse. Der resonnerte jeg rundt hvem den potensielle brukeren kunne være, og hvilken type design han ville foretrekke på siden. Resultatet av samtalen, brukeranalysen og de øvrige designmetodene, utformet jeg i en kravspesifikasjon.

3.7 Gjennomgang av kapitlene

I det første innledende kapitlet (kapittel 3) forsøker jeg å presentere omfanget av oppgaven, mål og en kort beskrivelse av hvilke metoder jeg har brukt i oppgaven.

I det neste kapitlet vil jeg prøve å gi et bilde av bakgrunnen for oppgaven, både min egen, det faglige utgangspunktet og arbeidet med spesialpensumet forut for mastergradsoppgaven.

I kapittel 5 vil jeg se på selve designprosessen, og hvordan jeg har brukt designmetoder for å systematisere arbeidet med designet. Jeg vil også gå inn på hvordan jeg har benyttet designmetoder for å finne innhold til siden.

Kapittel 6 tar for seg det tekniske designet av nettsiden. Jeg vil se på bruk av programvare, lover og bestemmelser i forhold til dette, og hvordan det påvirker valg av programvare. Så vil jeg ta for meg lydformat, teknologier for streaming, bildeformat og redigering av bilder. Avslutningsvis ser jeg på hvordan jeg valgte markeringsspråk, og hvordan jeg konverterte nettsiden fra HTML til XHTML med CSS.

Kapittel 7 dreier seg om kunstnerisk design og implementasjon. Her tar jeg utgangspunkt i den eksisterende nettsiden, og går gjennom forslag til endring av designet på siden. Så analyserer jeg potensielle brukere av siden, setter opp designmål, og går gjennom designets utviklingsprosess del for del. Selve nettsiden viser jeg så iform av skjermbilder med forklaring til hvert bilde.

Kapittel 8 er viet til oppsummering og videre arbeid. Her ser jeg på hva jeg har fått ut av arbeidet med oppgaven, og dens forskjellige deler. Jeg forteller om min erfaring med de ressursene jeg har brukt for å tilegne meg den kunnskap og de ferdigheter, som jeg måtte ha, for å kunne produsere det ferdige resultatet. Til slutt ser jeg på hvordan jeg har forsøkt å lette det videre vedlikeholdet og utviklingen av nettsiden.

Vedlegg til oppgaven er artikkelen “ Vestliggjøring av Libanon” og kravspesifikasjonen.

Kapittel 4

Bakgrunn

Mastergradsoppgaven fører med sin målsetting to fagfelt sammen. Det ene er etnomusikologi som representerer selve kunnskapen som skal formidles. Det andre er informatikk som representerer de digitale omgivelsene som kunnskapen skal formidles i. Mitt utgangspunkt før jeg begynte med mastergradsoppgaven, er at jeg har studert informatikk ved Høgskolen i Buskerud og Høgskolen i Østfold, og at jeg tidligere har studert musikk ved musikkonservatoriet i Kristiansand, Høgskolen i Agder.

Da mastergradsoppgaven vil dreie seg om digital formidling av etnomusikologi, vil jeg kunne relatere det til min kunnskap innen den musikkfaglige terminologi. Selv om en del av oppgaven tar for seg østlig musikk, og min utdanning utelukkende dekket vestlig musikk, vil den utgjøre en grunnforståelse, som jeg kan relatere begreper til, og bygge videre på. Jeg vil også med min erfaring som musikalsk utøver, kunne sette meg inn i Fairuz situasjon, og hennes tanker og følelser om det å være sangerinne og artist.

Målsettingen for oppgaven var at jeg skulle utvikle en digital omgivelse, for et eget produsert innhold. Det at jeg skulle produsere et eget tekstlig innhold, krevde at jeg tilegnet meg kunnskap i forkant, slik at jeg på bakgrunn av kunnskapen kunne utforme selve innholdet. Denne kunnskapstilegnelsen utgjorde dermed mitt spesialpensum.

Spesialpensumet har bestått av forskjellige kildestudier, som tilsammen falt inn under fagbegrepet etnomusikologi. Faget etnomusikologi tar for seg sammenhengen mellom musikk og kultur, det vil si at faget opererer i kryssfeltet mellom musikkvitenskap og antropologisk teori [Amundsen, 2001].

Hensikten med selve kunnskapen som skulle formidles, var å presentere den libanesiske sangerinnen Fairuz liv og kunst. Presentasjonen skulle ses i lys av hennes bakgrunn, som er dypt forankret i Libanons historie, kultur og musikk. Underveis mens jeg studerte kildene så jeg også at hensikten i tillegg var å vise hvilken rolle Fairuz fikk, i det libanesiske samfunn, etter at hun deltok i et identitetsoppbyggende prosjekt, som ble realisert ved den årlige Baalbackfestivalen i Libanon. Videre var det å finne ut hvordan dette

påvirket Fairuz som privatperson og som artist.

Ved å tilegne meg denne kunnskapen fikk jeg mulighet til å se hvordan historie, kultur og musikkhistorie, har sammenheng med hverandre. Jeg fikk også se hvor avgjørende forholdene i disse samfunnsarenaene er, for utviklingen av en artistkarriere.

Selve mastergradsoppgaven er en oppgave i informatikkstudieretningen design av digitale omgivelser. Dette faget innebærer forming, planlegging og prosjektering av digitale omgivelser, for informasjonsformidling [Ludvigsen, 2004]. Dette faget gir rom for kunst, historie og formgiving, i tillegg til teknologien og funksjonaliteten.

Kapittel 5

Designmetoder: hente frem og formgi selve informasjonen

I dette kapitlet vil jeg ta for meg hvilke metoder jeg har brukt for å finne frem til nytt innhold på siden.

5.1 Designmetoder

Jeg har valgt å benytte meg av designmetoder for å finne innhold til nettsiden. Dette er metoder som med en systematisk fremgangsmåte skal synliggjøre og effektivisere designprosessen. For å finne frem til de metodene som var mest egnet for det innholdet jeg skulle finne, og for å lære metodene å kjenne, fant jeg stor nytte i boken “Design methods”¹ skrevet av John Chris Jones.

I følge John Chris Jones er designmetoder et forsøk på å offentliggjøre de tankene som designere har om det de skal designe. En stor fordel med å synliggjøre designeres måte å tenke på, er at andre involverte som brukere, kan se hva som foregår i designprosessen. De kan så bidra med informasjon og innsikt, som er utenfor designeres kunnskap og erfaring.

Designmetodene kan betraktes fra tre forskjellige synsvinkler. Den ene er fra den kreative synsvinkelen, den andre er fra den rasjonelle, og den siste har en kombinasjon av begge synsvinklene. [Jones, 1992]45

5.2 Designprosessen

5.2.1 Designprosessen sett fra den kreative synsvinkelen.

Et viktig mindretall av designteoretikere mener at den mest verdifulle delen av designprosessen, er den som foregår inne i designerens hode og delvis uten-

¹Boken “Design Methods” skrevet av John Chris Jones [Jones, 1992] tar for seg både tradisjonelle og moderne designmetoder, og ser på fordeler og ulemper ved disse.

for rekkevidde av hans bevissthet. Ved å hevde dette plasserer teoretikerne som ser designprosessen fra den “kreative” synsvinkelen, seg i opposisjon til de som betrakter prosessen fra den rasjonelle synsvinkelen.

A.D.Newman² er en av mange forskere som har forsøkt å forklare hvordan nervesystemet produserer sitt enormt varierte resultat. Han hevder at hjernen er et foranderlig nettverk, som endrer sine mønstre avhengig av impulsene den mottar fra verden utenfor. Ifølge denne teorien er innsikt, som mange kreative mennesker gir uttrykk for, en stor fordel. Eksperimentelle studier av hukommelsen hevder at tidligere erfaringer blir oppdatert, og satt inn i et mønster hver gang man prøver å huske dem. Denne hypotesen gir et bilde av hjernen som en enhet, som er istand til å løse problemer. Hjernen antar et mønster som stemmer overens ikke bare med de nåværende impulsene, men også med mange tidligere impulser som hukommelsen består av. [Jones, 1992]46-47

En av de designmetodene som er utviklet for å stimulere kreativitet er idemyldring. En idemyldring er en konversasjon der det er forventet at alle bidrar fritt, og hvor kritikk er utelukket. Denne teknikken kan anses som en teknikk som fjerner de sosiale hemningene, som hver person normalt har i sine ytringer i løpet av en konversasjon. Det er rimelig å anta at fraværet av hemninger i utsagnene, i det minste vil øke kvantiteten av forslag, hvis ikke dens kvalitet. Den praktiske verdien av idemyldring er en meget velkommen fremskynding av designprosessen. Det vil si at data som er relevante for et designproblem kan fremkalles i de tidlige faser, da strukturen av problemet ennå ikke er klar. Det mest hensiktsmessige å gjøre med resultatene fra idemyldringen, er å la en enkelt person få i oppgave å klassifisere de tilfeldige ideene inn i et logisk mønster, som vil være representert av metoden klassifisering. [Jones, 1992]47-48

Karakteristikker av metoder som er utviklet for å stimulere kreativitet er følgende:

- Det resultatet som en designer produserer, er styrt av nye og gamle inndata. De nye inndataene er mottatt fra problemet, og de gamle inndataene er mottatt fra tidligere problemer og erfaringer.
- Resultatene kan fremskyndes, men gjøres mer tilfeldig ved enigheten om å dempe de sosiale hemningene for en periode.
- Designerens evne til å produsere resultater som er relevante i forhold til problemet, er avhengig av at designeren får tid til å fordøye og manipulere bilder av problemstrukturen, som en helhet for seg selv. I løpet av et langt og resultatløst søk etter en løsning, kan designeren

²A.D.Newman har skrevet boken “Patterns In The Design Methods” [Newman, 1966] hvor han forsøker å forklare hvordan nervesystemet produserer sitt enormt varierte resultat.

plutselig finne en ny måte å strukturere problemet på, slik at løsningen kommer frem. [Jones, 1992]49

5.2.2 Designprosessen sett fra den rasjonelle synsvinkelen.

De fleste designmetoder har å gjøre med synliggjort tenkning, og er derfor basert på rasjonelle heller enn på mystiske antagelser. Designprosessen blir fra denne synsvinkelen hevdet å være en fullstendig forklarlig og rasjonell prosess. Dette blir hevdet selv om designere muligens ikke kan være istand til å gi overbevisende begrunnelser for alle de beslutningene de tar. Opphavsmenn til de fleste av de systematiske designmetodene, hevder at en menneskelig designer har full kunnskap om hva han gjør og hvorfor han gjør det. Bildet av den rasjonelle eller systematiske designer minner mye om en menneskelig datamaskin. En person som bare opererer utifra informasjon som blir gitt til ham, og som deretter følger en planlagt sekvens av analytiske og evalueringe sykluser. Dette gjøres inntil han har funnet den beste av alle mulige løsninger. Denne antagelsen danner grunnlag for systematiske designmetoder, som i morfologi³ og ingeniørfag, som har til hensikt og brukes av den menneskelige datamaskin i utredningen av nye designproblemer.

Karakteristikker av de metodene som er ment å gjøre designprosessen til en fullstendig forklarlig prosess er følgende:

- Mål, variabler og kriterier er bestemt på forhånd.
- Analyser blir gjennomført, eller i det minste forsøkt gjennomført, før man finner en løsning.
- Strategier blir bestemt på forhånd. Disse er vanligvis sekvensielle, men kan inneholde parallelle og vilkårlige operasjoner, og resirkulering. [Jones, 1992]49-50

5.3 Synliggjøring av designprosessen

Den tenkningen som designere er vant til å holde for seg selv, blir nå synliggjort slik at alle de personene med kunnskap som er relevant for designprosessen på systemnivå (inkludert brukere), kan legge frem sine ideer på et tidlig stadium, og være med på å ta kritiske beslutninger. [Jones, 1992]61 Det er ingen av designmetodene som er så komplette som de ser ut. En viss blanding av både rasjonalitet og intuisjon er nødvendig i løsningen av ethvert designproblem.[Jones, 1992]62-63

³Morfologi er betegnelsen på læren om den ytre form av dyr og planter.

5.4 Design: en prosess i tre faser

Design omfatter tre viktige faser, analyse, syntese og evaluering. Fasene blir her gitt navnene, divergens, transformasjon og konvergens. Disse kan beskrives med ord som “bryte problemet ned i mindre deler”, “sette delene sammen på en ny måte”, og “teste den nye problemsammensetningen for å kunne oppdage konsekvensene av å sette den ut i praksis”. De fleste designteoretikere er enige om at det er vanlig å gå gjennom denne sekvensen mange ganger, og enda noen ganger. Noen teoretikere foreslår at hver designsyklus er progressivt mindre generell og mer detaljert enn den foran. [Jones, 1992]63-64

5.4.1 Divergensfasen

Karakteristikkene for divergensfasen:

- Målene er ustabile og eksperimentelle.
- Avgrensningen for problemstillingen er ustabil og udefinert.
- Evaluering er utsatt: ingenting blir sett bort fra hvis det er relevant for problemstillingen, uansett hvor mye det vil komme i konflikt med noe annet.
- Målet til designere er å med vilje øke sin usikkerhet, å frigjøre seg fra løsninger som er dannet på forhånd, og å omprogrammere sine hjerner med en mengde informasjon som man mener er relevant.
- Et av målene for forskning som blir utført i denne fasen, er å teste følsomheten overfor viktige elementer, som sponsorer, brukere, marked og produsenter. Et annet mål er å teste for konsekvensene ved å skifte mål og rammer for problemstillingen, i mange retninger og i forskjellig grad.

Det kan være nyttig å tenke på den divergente fasen som en test på stabilitet, eller ustabilitet, i forbindelse med alt som har med problemstillingen å gjøre. Den kan også ses på som et forsøk på å oppdage hva i hierarkiet av samfunnsverdier, systemer, produkter og komponenter som er mottakelige for endring, og hva som blir ansett som faste referansepunkter.

Det bør noteres at de metodene som er passende på denne fasen omfatter både rasjonelle og intuitive handlinger, og at mange av dem krever fysisk arbeid mer enn sofaspekulasjon. Målet for divergent søk er å destrukturere, eller å ødelegge, den originale oppfatningen av problemstillingen, mens man identifiserer de egenskapene til designsituasjonen, som vil tillate en verdifull og gjennomførbar grad av endring. [Jones, 1992]64-66

5.4.2 Transformasjonsfasen

Fasen transformasjon er fasen for mønsterdanning, moro, kreativitet på høyt nivå, blaff av innsikt, endring av omgivelser og inspirert gjettearbeid, alt som gjør design til en glede.

Hovedkarakteristikkene til transformasjonsfasen (som kan oppstå uventet når som helst, men som bare bør tilføres etter at tilstrekkelig divergens er utført), er følgende:

- Det viktigste målet er å tilføre resultatet av det divergente søket et mønster. Dette mønsteret må være presist nok til at det er mulig å utføre konvergens på det enkelte design, som man etterhvert må bestemme seg for, og tilpasse i enhver detalj.
- Dette er fasen da målene, problemstillingen og begrensningene for problemstillingen blir bestemt. I tillegg er det nå på tide å identifisere kritiske variabler, gjenkjenne begrensninger og gjøre bedømminger.
- Det viktigste kravet til en vellykket transformasjon, er for det første, friheten til å endre delmål (for å finne gjennomførbare måter å unngå store kompromisser på). For det andre er det å forutse den hastigheten i gjennomførbarhet og konsekvenser, som valget av hver av delmålene medfører.
- Det personlige aspektet ved design er mest tydelig i denne fasen. Generelt sett, jo sterkere en persons mentale oppfatning av verden er, eksisterende og potensielt, jo mer intolerant vil han være for enhver transformasjon, annen enn den han oppfatter som den korrekte. [Jones, 1992]66-67

5.4.3 Konvergensfasen

De viktigste egenskapene til den konvergente fasen er følgende:

- Standhaftighet og strenghet i tanke og metode er en fordel, fleksibilitet og svakhet må unngås. Hovedmålet er å redusere usikkerhet så fort som mulig, og hva som helst som vil hjelpe med å utelukke alternativer som ikke er verdt å etterforske. Hovedfienden er den raskt stigende kostnaden av å nærme seg problemet mer og mer detaljert, ettersom punktet av konvergens er iferd med og oppnås.
- Ulempen med konvergensfasen er selvfølgelig at uforutsette delproblemer kan vise seg å være kritiske, dvs. uløselige, hvis ikke en tidligere beslutning endres. Konsekvensen av denne oppdagelsen er resirkulering.

- Det finnes to fundamentalt forskjellige strategier for konvergens. Den ene er den konvensjonelle utenifra og inn strategien, slik som en arkitekt arbeider når han går fra utsiden av en bygning til innredningen av rommene inni bygningen. Den andre er innenifra og ut strategien, som en arkitekt også kan bruke, hvis han begynner med rommene inne i bygningen og arbeider seg utover mot utsiden av bygningen. [Jones, 1992]68-69

5.5 Konklusjon på designmetoder

Den tilnærmingen til designprosessen som jeg synes gagnar og stimulerer til en god fremdrift, er en kombinasjon av metoder som fremmer kreativiteten i arbeidsprosessen, og metoder som fremmer viktigheten av å systematisere, ordne og kategorisere informasjonen. På denne måten kan man bruke kreative metoder til å hente frem informasjon, for så å bruke en rasjonell metode for å systematisere informasjonen.

Å fremme kreativiteten i arbeidet med designprosessen er viktig både for å få et godt resultat, og for å få en mer positiv opplevelse av prosessen for de som skal jobbe med den. Mennesket er ikke en datamaskin, og bør ikke begrenses til kun å befatte seg med forklarlige og logisk definerbare prosesser. Å få mulighet til å bruke kreativiteten i et arbeid skaper glede, og gjør at deltagerne blir personlig engasjert, og dermed utgjør en positiv drivkraft som vil være med på å skape et godt resultat.

Systematiseringen vil gjøre at de enkelte informasjonsbitene danner et helhetlig bilde, som er prosjektets omfang. På innsiden av omfanget står hver enkel informasjonsdel i ett avklart og riktig forhold til informasjonen over og under seg. Systematisering er også viktig for å forsikre seg om at alle deler av designet er tenkt på, og tatt hensyn til. På den måten kan man hindre at noe som skulle vært med, blir glemt eller utelatt.

5.6 Innhenting av informasjon

Ett av delmålene i mastergradsoppgaven er å hente frem og formgi selve informasjonen. I samtale med veileder kom vi frem til at jeg skulle starte med å legge inn nytt materiale på hans eksisterende nettside om Fairuz, som ligger på høyskolens server Al-Mashriq. Noe av dette materialet er ikke dekket av spesialpensumrapporten, og krever derfor et eget søk etter kilder med det ønskede innholdet. For å være bedre istand til å finne relevant og korrekt tekstlig innhold til den eksisterende nettsiden, valgte jeg å bruke designmetoden litteratursøk.

5.7 Litteratursøk: metode for å søke etter kilder som inneholder relevant og pålitelig informasjon

Denne metoden gir meg en konkret og systematisk fremgangsmåte, for å søke i forskjellige medier og velge ut relevante kilder.

5.7.1 Litteratursøket “Søk etter tekstlig innhold til siden (Disco-graphy)”

Målet med designmetoden litteratursøk var å finne publisert informasjon som tilfredstilte kravene til innholdet som skulle være på siden.

Hovedpunktene i metoden er disse:

1. Identifisere formålet med søket etter den publiserte informasjonen.
2. Identifisere den type publikasjoner, som mest sannsynlig inneholder pålitelig informasjon for dette formålet.
3. Velge den mest relevante av standardmetodene for å starte et litteratursøk.
4. Minimalisere søkekostnadene ved å tillate forsinkelser på den tiden det tar å hente frem informasjonen, og ved kontinuerlig å evaluere både valg av kilder og brukbarheten av dataene som innhentes.
5. Ha nøyaktige og komplette referanser til dokumenter som er relevante.
6. Holde lokale samlinger av publikasjoner tilstrekkelig små og midlertidige, slik at det skal være mulig raskt å hente de frem igjen. [Jones, 1992]201

Innholdet på den eksisterende nettsiden om Fairuz på serveren Al-Mashriq, er konsentrert om hennes liv og virke. Siden viser blant annet hennes biografi, bilder, musikk, sangtekster og lister over utgivelser. En av disse sidene er en diskografiside som inneholder en liste over album utgitt frem til 1980. Jeg vil starte med å søke etter innhold som skal legges inn på denne siden. Listen over Fairuz album strekker seg frem til 1980. Jeg skal derfor legge inn liste over album som er utgitt etter dette. Denne listen består av en beskrivelse av hver enkelt utgivelse, med utgivelsesår, tittel, komponist, eksemplarnummer på kassett, LP, CD eller DVD, og navnet på selve sangene.

Dette innholdet kunne jeg dele inn i tre typer av informasjon som jeg skulle søke etter:

Type A. Liste over album.

Type B. Beskrivelse av innholdet i hvert enkelt album.

Type C. Album tilknyttet utgivelsesår.

Jeg vil nå gå gjennom noen av hovedpunktene i metoden litteratursøk, sett i forhold til de tre typene av informasjon som jeg søker etter.

1. Identifisere formålet med søket etter den publiserte informasjonen.

Type A. Å finne en liste over album.

Type B. Å finne beskrivelser av innholdet i utgivelsene, som inneholder utgivelsesår, tittel, komponist, eksemplarnummer på kasset, LP, CD eller DVD, og navnet på sangene.

Type C. Å finne album tilknyttet utgivelsesår.

2. Identifisere den type publikasjoner, som mest sannsynlig inneholder pålitelig informasjon for dette formålet.

Type A. Offisielle nettsider.

Type B. Offisielle nettsider.

Type C. Offisielle nettsider og publikasjoner om Fairuz.

3. Standardmetodene innebærer følgende måter å identifisere og lokalisere de publikasjoner som det skal søkes etter:

- Se etter i leksikon, enten etter selve informasjonen, eller etter referanser til vel ansatte eksperter og deres publikasjoner.
- Bruke bibliotekskataloger og indekser.
- Konsultere bibliotekarer.
- Konsultere eksperter via telefon, brev eller intervju. Dette kan medføre en forsinkelse eller et konsultasjonshonorar, da tiden til slike personer er svært etterspurt.
- Konsultere noen som ikraft av sitt arbeid, mest sannsynlig har vært nødt til å finne de publikasjonene som man søker etter.
- Se i tidsskrifter
- Se i universitetsoppgaver
- Søke på internett [Jones, 1992]202-203

Bruk av universitetsoppgaver og søk på internett, viste seg å være de mest hensiktsmessige standardmetoder i forhold til den informasjonen jeg ønsket å finne.

4. Minimalisere søkekostnadene ved å tillate forsinkelser på den tiden det tar å hente frem informasjonen, og ved kontinuerlig å evaluere både valg av kilder og brukbarheten av dataene som innhentes.

- Mange søkeresultat kom opp som følge av litteratursøket på internett. Etter å ha sett på mange av disse, valgte jeg å benytte offisielle nettsider som inneholdt det meste av den informasjonen jeg trengte. Jeg tok også i bruk en privat nettside som kontrollkilde og en doktorgradsavhandling.

Doktorgradsavhandlingen til Christopher Stone hadde jeg brukt som kilde i arbeidet med spesialpensumrapporten. Jeg visste dermed at den inneholdt informasjon om Fairuzs album. Doktorgradsavhandlingen regner jeg som en seriøs og pålitelig kilde, og antok at de utgivelsene som ble omtalt der sannsynligvis var tilknyttet utgivelsesår. Jeg valgte derfor å gå gjennom denne kilden for å spore opp disse. Avhandlingen er på flere hundre sider, så jeg startet med å lete etter årstall som kunne være i forbindelse med en utgivelse. I referansene på slutten av dokumentet innledes eksemplarbeskrivelsen til utgivelsene med store bokstaver, og skilte seg derfor ut fra den øvrige teksten. Jeg kunne på denne måten komme raskt gjennom avhandlingen.

5. Holde nøyaktige og komplette referanser til dokumenter som er relevante.

- For å beholde oversikten over, og bevare referansene til de kildene jeg finner, skriver jeg hver enkelt av disse ned i en liste over referanser. Disse digitaliserer jeg i en spesiell bibfil i programmet bibtex, som er laget for å vise og holde orden på referansene.

5.7.2 Resultatet av litteratursøket

Liste over album og beskrivelse av hvert enkelt album, kom tidlig frem i søket. Det viste seg etter hvert at mange av disse albumene manglet utgivelsesår. Dette var en betydelig mangel siden samtlige av utgivelsene som var beskrevet på den eksisterende diskografisiden, var tilknyttet årstall. Jeg ønsket derfor å videreføre dette også i beskrivelsen av de senere utgivelsene. Etter å ha sett gjennom doktorgradsavhandlingen til Christopher Stone, fant jeg flere album tilknyttet et utgivelsesår. Disse årstallene kunne jeg så kontrollere mot en privat internettkilde, som inneholdt liste over album, hvor mange var tilknyttet utgivelsesår. I den internettkilden som inneholdt beskrivelse av innholdet i hvert enkelt album, var det bare noen få som var tilknyttet utgivelsesår.

I **tabellene 5.1, 5.2 og 5.3** viser jeg kildene jeg fant delt inn etter informasjonstype. **Tabell 5.4** viser en liste over hvert enkelt album, tilknyttet

utgivelsesår og kildereferanse. I **tabell 5.5** er det ett eksempel på beskrivelse av innholdet i ett enkelt album ”The Very Best of Fairuz”, tilknyttet utgivelsesår.

Resultatet av litteratursøket:

Informasjonstype A: Liste over album

Kilde	Adresse	Informasjon
Nettstedet “www.cartage.org”, med nettsiden “Repertory of works”	http://www.cartage.org.lb/en/themes/Arts/music/Lebanese/Composers/Fairuz/repertory.htm [Cartage]	Liste over album
Nettstedet “www.fairouz.com”, med nettsiden “Songlist”	http://www.fairouz.com/fairouz/lists/songlist.html [Fairouz.com]	Liste over album
Nettstedet “office-kawakami.com”, med nettsiden “Fairuz CDiscography”	http://office-kawakami.com/kawa_s/music/fairuz_discography.html [Office kawakami]	Liste over album

Tabell 5.1: Informasjonstype A

Informasjonstype B: Beskrivelse av innholdet i hvert enkelt album

Kilde	Adresse	Informasjon
Nettstedet “www.cartage.org”, med nettsiden “Repertory of works”	http://www.cartage.org.lb/en/themes/Arts/music/Lebanese/Composers/Fairuz/repertory.htm [Cartage]	Beskrivelse av innholdet i hvert enkelt album.
Nettstedet “www.fairouz.com”, med nettsiden “Songlist”	http://www.fairouz.com/fairouz/lists/songlist.html [Fairouz.com]	Beskrivelse av innholdet i hvert enkelt album.
Nettstedet “www.amazon.com”, med egen nettside for hvert album	http://www.amazon.com [Fairouz.com]	Beskrivelse av innholdet i hvert enkelt album.

Tabell 5.2: Informasjonstype B

Informasjonstype C: Utgivelsesår tilknyttet hvert enkelt album

Kilde	Adresse	Informasjon
Nettstedet “www.fairouz.com”, med nettsiden “Songlist”	http://www.fairouz.com/fairouz/lists/songlist.html [Fairouz.com]	Beskrivelse av innholdet i hvert enkelt album, tilknyttet et utgivelsesår.
The Rahbani Nation: Musical Theater in Contemporary Lebanon	En doktorgradsavhandling skrevet av Christopher Stone i 2002 ved UMI. [Stone, 2002]	Beskrivelse av innholdet i hvert enkelt album, tilknyttet et utgivelsesår.
Nettstedet “www.amazon.com”, med nettside for salg av album.	http://www.amazon.com	Beskrivelse av innholdet i hvert enkelt album, tilknyttet et utgivelsesår.
Nettstedet “office-kawakami.com”, med nettsiden “Fairuz CDiscography”	http://office-kawakami.com/kawa_s/music/fairuz_discography.html [Office kawakami]	Liste over album tilknyttet utgivelsesår.

Tabell 5.3: Informasjonstype C

5.8 Konklusjon på bruk av designmetoden litteratursøk

Jeg opplevde at designmetoden litteratursøk ga meg retningslinjer for hvor man kan søke etter informasjonen, og hvilke problemstillinger man bør ta hensyn til under søkeprosessen. Metoden viste meg også viktigheten av å evaluere informasjonens relevans og brukbarhet, og at den bør bevares med en nøyaktig og komplett referanse. Ved å definere målet med søket, blir designprosessen mer effektiv og målrettet.

I løpet av gjennomføringen av designmetoden litteratursøk, brukte jeg de tre designfasene divergens, transformasjon og konvergens. Den informasjonen jeg skulle finne med litteratursøket var konkret og begrenset til spesifikke data. Det meste av informasjonen var allerede publisert på internett. I divergensfasen foretok jeg søket som ga et stort og variert søkeresultat. I denne fasen ville jeg undersøke forskjellige søkeresultat, uten å være forutinntatt i forhold til hvilke treff som var relevant. I transformasjonsfasen kategoriserte jeg informasjonen i tre typer. Søkeresultatet ble dermed oversiktlig og lettere å jobbe med. I konvergensfasen ville jeg begrense søkeresultatet til bare å omfatte den informasjonen som var pålitelig, og som ga meg nøyaktig den informasjonen jeg trengte. Jeg valgte ut kilder som var offisielle, og brukte en kontrollkilde for å forsikre meg om at informasjonen var korrekt.

5.9 Innhold basert på spesialpensum

Veileder ønsket at jeg skulle produsere et nytt tekstlig innhold, og legge det på siden “Biography”. Innholdet skulle være relevant i forhold til biografien til Fairuz , og skulle plasseres før og etter det tekstlige innholdet som allerede var på siden fra før. Denne nye teksten produserte jeg på bakgrunn av det jeg hadde lest i spesialpensumet. Jeg laget først en innledning til biografien, for å gi leseren en følelse av hvem Fairuz er, omfanget av hennes popularitet og betydning, og for å prøve å gjøre leseren interessert i å lese videre om Fairuz. Etter innledningen ville jeg introdusere hennes hjemland Libanon, og særtrekk ved landet og styresettet der.

Liste over Album fra 1987-2006

Utg.år	Tittel	Utg.år hentet fra	Beskrivelse hentet fra
1987	The Very Best of Fairuz	[Fairouz.com, 1987b]	[Fairouz.com, 1987b]
1987	Ma'riftifik	[Stone, 2002]295	[Fairouz.com, 1987a]
1988	Fairuz	[Stone, 2002]345	[Fairouz.com, 1988]
1989	Chat Iskandaria	[Stone, 2002]91	[Fairouz.com, 1989]
1991	Kifak Inta	[Stone, 2002]346	[Fairouz.com, 1991]
1992	Lebanon Forever	[Stone, 2002]345	[Fairouz.com, 1992]
1993	Chante Philemon Wehbe vol.1	[Office kawakami]	[Fairouz.com, 1993]
1994	Ya Rayeh	[Office kawakami]	[Fairouz.com, 1994]
1995	Ila 'Asi(to 'Asi)	[Stone, 2002]277	[Fairouz.com, 1995]
1996	Mechwar	[Office kawakami]	[Fairouz.com, 1996b]
1996	Qasaed	[Office kawakami]	[Fairouz.com, 1996c]
1996	Dabkat volume 1	[Fairouz.com, 1996a]	[Fairouz.com, 1996a]
1996	Dabkat volume 2	[Fairouz.com, 1996a]	[Fairouz.com, 1996a]
1996	Reminiscing With Fairouz	[Amazon.com, 1996]	[Fairouz.com, 1998b]
1997	Jerusalem In My Heart	[Fairouz.com, 1997]	[Fairouz.com, 1997]
1998	Ma'akom Fairuz... For you	[Amazon.com, 1998b]	[Fairouz.com, 1998a]
1998	Legendary Fairuz	[Amazon.com, 1998a]	[Amazon.com, 1998a]
1999	Mush Kayin hayk takun	[Stone, 2002]315	[Fairouz.com, 1999a]
1999	Ya Tara Nassinia	[Office kawakami]	[Fairouz.com, 1999b]
2000	Bouldani: Live	[Amazon.com, 2000a]	[Amazon.com, 2000a]
2000	Houmoum al Hob	[Amazon.com, 2000b]	[Amazon.com, 2000b]
2001	Fairuz live at Beiteddine 2000	[Stone, 2002]346	[Cartage, 2001]
2001	Songs of Wahab Mohamed Abdel	[Amazon.com, 2001c]	[Amazon.com, 2001c]
2001	Yes Ed Sabahak	[Amazon.com, 2001d]	[Amazon.com, 2001d]
2001	Modern Favorites	[Amazon.com, 2001a]	[Amazon.com, 2001a]
2001	Sings Ziad Rahbani	[Amazon.com, 2001b]	[Amazon.com, 2001b]
2002	Wala Kif	[Amazon.com, 2002]	[Amazon.com, 2002]
2003	Arabian Divas	[Amazon.com, 2003]	[Amazon.com, 2003]
2005	The Lady and the Legend	[Amazon.com, 2005]	[Amazon.com, 2005]
2006	Legend: The Best of Fairuz	[Amazon.com, 2006]	[Amazon.com, 2006]

Tabell 5.4: Liste over Fairuz album fra 1987-2006.

Eksempel på beskrivelse av innholdet i ett enkelt album:

The Very Best of Fairuz

Utg.år	Tittel	Komponist	Eksemplarnr.	Sangtitler
1987	The Very Best of Fairuz	The Rahbani Brothers	VDLCD 501	Habbaytak Belsayf Addeysh Kan Fi Nas Zahrat Elmada'en Ya Mokhtar El Makhatir Shady Ka'an Azzaman El Kods Alatika Shayef Elbahr Shou Ya Ana Ya Ana Aatini Nay Sanarjaou Yaouman Albint Elchalabiya Ya Tayr Dabket Loubnan

Tabell 5.5: The Very Best of Fairuz[Fairouz.com, 1987b]

Kapittel 6

Teknisk design: forme digitale omgivelser teknisk

I dette kapitlet vil jeg se på hvilke vurderinger og valg jeg har gjort, for å kunne fremstille nettsidens innhold i best mulig teknisk kvalitet, og med god tilgjengelighet for flest mulig brukere. Jeg vil først se på bruk av programvare, for så å gå inn på forskjellige digitale formater og teknologier innen lyd og bilde.

6.1 Bruk av programvare

Hvordan man kan bruke, utvikle og distribuere programvare bestemmes av spesielle lisenser, som enten begrenser eller frigjør bruken av programvaren. To begreper for dette er proprietær programvare og fri programvare. Her vil jeg se på hva disse begrepene innebærer.

6.1.1 Proprietær programvare

I åndsverkloven gis opphavsmannen enerett til utnyttelse av et åndsverk, i opphavsmannens levetid, og 70 år etter utløpet av hans dødsår. Dette gjelder også programvare [Wikipedia, 2007h]. Proprietær programvare¹ vil si at rettighetshaver gjennom en proprietær lisens, holder tilbake sine rettigheter til programmet [Wikipedia, 2007j]. Begrepet brukes som en fellesbetegnelse på programvare som er lisensiert under programvarelisenser. Disse gir lisens-taker snevre eller ingen rettigheter til å bearbeide og tilgjengeliggjøre det lisensierte programmet. Det gir også lisens-taker liten eller ingen tilgang til programmets kildekode. [Wikipedia, 2007j]

¹En annen betegnelse på proprietær programvare er godseid programvare. [Wikipedia, 2007j]

6.1.2 Fri programvare

Fri eller åpen programvare gir lisenstaker tilgang til programmets kildekode, og tillatelse til å bearbeide og tilgjengeliggjøre programmet, uten at det kreves lisensavgift. [Wikipedia, 2007j] Fri programvare er ifølge Free Software Foundation(FSF), som har utarbeidet de tre frie lisensene GPL², LGPL³ og GFDL⁴, programvare som gir brukeren følgende friheter:

- Friheten til å kjøre programmet uansett hensikt.
- Friheten til å studere hvordan programmet virker, og tilpasse det til sine behov.
- Friheten til å distribuere kopier, så en kan hjelpe sin neste.
- Friheten til å forbedre programmet, og gi det ut med sine forbedringer til offentlig eie, slik at hele samfunnet kan få utbytte. [Wikipedia, 2007h]

6.2 Konteinerformat

Et konteinerformat er et format som bestemte lydformater trenger, for å kunne bli til filer og lagres på et filsystem. [Wikipedia, 2007i]

6.2.1 Ogg

Ogg er ett fritt konteinerformat utviklet av organisasjonen Xiph.org, for effektiv streaming og redigering. Formatet kan brukes til å lagre multimedia som er kodet med Xiph.orgs egne kodeker⁵ [Wikipedia, 2007i]. Det er mulig å lagre forskjellig innhold som lyd, bilde og tekst med forskjellige kodeker i

²GPL(GNU General Public License) er en lisens for publisering og distribusjon for fri programvare, og er den mest brukte av den typen lisenser idag. [Wikipedia, 2007d]

³LGPL(GNU Lesser General Public License) er en programvarelisens publisert av Free Software Foundation. Hensikten med denne er at den skal fungere som et kompromiss mellom GNU(General Public License) og tillatende lisenser som BSD- og MIT-lisensene. LGPL ble skrevet av Richard Stallman i 1991, med juridisk bistand fra Eben Moglen. [Wikipedia, 2007f]

⁴GFDL(GNU Free Documentation License) er en lisens for åndsverk. Lisensen har blitt utarbeidet for GNU-prosjektet av Free Software Foundation. Lisensen ble i utgangspunktet laget for manualer og annet referanse- og instruksjonsmateriell, men kan brukes for alle tekstbaserte verk, uansett emne og innhold. Den fastsetter at alle kopier av det lisensierte materialet, selv om det er endret, må bli gitt ut under den samme lisensen. Disse kopiene kan bli solgt, men de må bli gjort tilgjengelig i et format som gjør videre redigering mulig, dersom de blir produsert i et større opplag. [Wikipedia, 2007b]

⁵En kodek er en programvare(lydformat) som brukes til å komprimere eller dekomprimere digitalt innhold. [Microsoft _Norge, 2004]

samme Ogg-fil. Lydformater som støtter Ogg er Speex⁶, Vorbis⁷ og FLAC⁸. Målet med utviklingen av Ogg var å lage et ikke-proprietært, åpent format.

6.3 Lyd

En viktig del av nettsiden er den delen som gjør at brukeren skal kunne lytte til Fairuz musikk. Til dette formålet skal jeg bruke streamingteknologi. Musikken bør ha god kvalitet, og samtidig kunne høres av flest mulig brukere. Jeg vil derfor se på forskjellige lydformater og streamingteknologier, for å finne frem til det formatet som best kan tilfredstille disse kravene.

6.3.1 Lydformat: linær lyd og komprimert lyd

Lyd som ikke er “pakket” sammen ved hjelp av en algoritme, for å gjøre lydfilen mindre, kalles linær lyd. Formater for linær lyd kan foreksempel være AIFF⁹ eller WAV¹⁰. Problemet med disse lydfilene er at de er så store. Med formatene WAV eller AIFF, vil ett minutt stereolyd med CD-kvalitet, utgjøre ca. 10 megabyte [Lindeflaten, 2003b]. Av denne grunn er det blitt utviklet lydformat med det formålet, å lage lydfiler som tar mindre plass enn den tilsvarende ukomprimerte lyden [Wikipedia, 2007n]. Her vil jeg først se på lydformater som har komprimering med kvalitetstap, og deretter lydformater uten kvalitetstap.

6.3.2 Komprimering med kvalitetstap

Komprimering med kvalitetstap er komprimering hvor lyddata som ikke kan høres, forkastes for å gi mindre filstørrelse. [Wikipedia, 2007l]

MP3 (Moving Picture Experts Group, Audio Layer III) er et filformat for komprimering og lagring av lyd. MP3 er det mest utbredte lydlagringsformatet idag. Filformatet komprimerer lyddata i CD-format ned til ca. en tidel av lagringsplassen. MP3-komprimeringen er effektiv, men det vil alltid være mulig å merke en viss forringing av lydkvaliteten, avhengig av utstyret som

⁶Speex er en kodek som er spesialtilpasset for komprimering av tale. Speex-kodeken er en fri programvare. [Wikipedia, 2007m]

⁷Vorbis er et lydformat utviklet av organisasjonen Xiph.org. Lyd kodet i vorbisformatet lagres i konteinerformatet Ogg, og får dermed filendelsen .ogg. Da kalles det som regel OggVorbis. [Wikipedia, 2007n]

⁸FLAC (Free Lossless Audio Codec) er et fritt, tapsløst lydformat, utviklet av organisasjonen Xiph.org. [Wikipedia, 2007k]

⁹AIFF (Audio Interchange File Format) er et linært lydformat, som er utviklet av Apple for lagring av samplet(digitalisering av analog lyd) lyd med høy kvalitet, på macintosh maskiner. Formatet kan spilles av i programmer som iTunes og Quicktime [Lindeflaten, 2003a].

¹⁰WAV står for Waveform Audio File Format, og er et linært lydformat. WAV-filer tar stor plass og blir derfor i internett-sammenheng ofte brukt i små lydklipp, der det kreves høy kvalitet [Lindeflaten, 2003d].

brukes. Komprimeringen går ut på å dele inn hele “lydbildet” i små deler, der den minst viktige informasjonen fjernes. Den lyden som ofte blir ofret for kompresjonens skyld, er gjerne lyder som ligger på grensen av det hørbare frekvensområdet. Det kan være lyder som øret ikke kan oppfatte, fordi den er for lys, mørk eller svak. Slik kan man redusere filstørrelsen med opptil 90%, å høre svært liten forskjell. MP3 har gjort det enkelt å distribuere musikk via internett, såkalt fildeling av musikk. En CD med MP3-filer kan typisk inneholde over 100 spor. MP3-spillere kan lagre flere tusen sanger tilsvarende ukevis av musikk, dersom de har innebygd harddisk. Fraunhofer fikk i 1989 patent på lagringsformatet, og har håndhevet dette gjennom firmaet Thomson Consumer Electronics. I september 1998 sendte de et brev til utviklere av gratisprogrammer som lager MP3-filer, med beskjed om at de sitter på patenten, og at en lisens er nødvendig for å lage eller distribuere MP3-filer. Et resultat av denne strenge lisenspolitikken, var utviklingen av lydformatet OggVorbis, som ikke inneholder programvarepatenter. [Wikipedia, 2007l]

RA(Real Audio)-teknologien ble utviklet av RealNetworks i 1995. En RA-fil kan høres samtidig som den lastes ned. Filen blir ikke lagret på harddisken, og tar derfor ikke opp noe plass der, men lyd kvaliteten er ikke så bra. For å spille RA-filer må du enten ha programmet RealPlayer, eller et avspillingsprogram med RealPlayer plug-in. [Lindeflaten, 2003c]

WMA (Windows Media Audio) er et lydformat utviklet av Microsoft. Det er en proprietær teknologi som består av fire adskilte kodeker. Den originale WMA kodeken er idag sammen med MP3, en av de mest populære kodekene. [Wikipedia, 2007o]

Vorbis er et lydformat utviklet av organisasjonen Xiph.org. Lyd som er kodet i Vorbisformatet lagres i konteinerformatet Ogg, med filendelsen .ogg. Da kalles det som regel OggVorbis. Vorbisformatet er en komprimeringsalgoritme med kvalitetstap, og er en konkurrent til det patenterte MP3-formatet og det kommersielle Windows Media Audio-formatet(WMA). [Wikipedia, 2007n]

Speex er en ikke-proprietær talekodek, som er spesialtilpasset for komprimering av tale. Speex-kodeken er en fri programvare, og er lisensiert under BSD-lisensen¹¹. Kodeken kan brukes sammen med konteinerformatet Ogg. Speex er et lydformat med tap av kvalitet, til fordel for reduisering av filstørrelsen. [Wikipedia, 2007m]

6.3.3 Komprimering uten kvalitetstap

At formatet er tapsløst vil si at den lagrede lyden er identisk med den digitale lydkilden(f.eks. CD). [Wikipedia, 2007k]

¹¹BSD-lisensen er en programvarelisens som Berkeley Software Distribution(en UNIX-versjon) blir distribuert under. Eierne av den originale BSD-distribusjonen var “Regents of the University of California”, siden BSD opprinnelig kom fra University of California, Berkeley. [Wikipedia, 2007a]

FLAC (Free Lossless Audio Codec) er et fritt, tapsløst lydformat, utviklet av organisasjonen Xiph.org. Forskjellen fra andre komprimeringsmetoder er først og fremst at FLAC er spesielt tilpasset til komprimering av lyd. FLAC er den eneste tapsløse lydkodeken som har noen form for maskinvarestøtte. FLAC er også en sikker måte å lagre lyd på sammenlignet med andre tapsløse kodeker, siden en feil bare vil ødelegge et tidsavgrenset område av lyden. Lyd i FLAC-formatet kan enten lagres som .flac-filer, eller lagres i et konteinerformat, vanligvis Ogg. [Wikipedia, 2007k]

WMA LossLess (Windows Media Audio Lossless) komprimerer lyddata uten tap av kvalitet. Når lydfilen blir dekomprimert er lydsignalene en eksakt kopi av originalen. [Wikipedia, 2007p]

6.4 Streaming av lyd

Streaming av lyd er overføring av lyd i sanntid via internett. Det vil si at en filoverføringsprotokoll overfører dataene kontinuerlig uten feilkontroll, og uten at avsender venter på at mottakeren har mottatt dataene[Lekanger, 1999]. Denne teknologien gjør det mulig å høre lyden samtidig som man laster den ned.

6.4.1 Teknologier for streaming av lyd

Siden formålet mitt med et lydformat er å streame musikk, vil jeg her ta for meg lydformater som kan streames. For å gjøre meg bedre kjent med formatenes egenskaper, fordeler og ulemper, har jeg komprimert og streamet musikk i disse formatene: MP3, RA, FLAC og Ogg.

Format: MP3

Utviklet av: Moving Picture Experts Group

Filendelse: .mp3

Lisens: Proprietært format

Størrelse: 15-20% av den opprinnelige plassen den tok på CD-plata.

Kvalitet: Format med kvalitetstap. God kvalitet.

Programmer du må ha for å streame formatet: Avspillingsprogram som støtter MP3.

Format: RA

Utviklet av: RealNetworks

Filendelse: .rm og .ra

Lisens: Proprietært format.

Kvalitet: Format med kvalitetstap. Mindre god kvalitet.

Program for avspilling: RealPlayer eller et avspillingsprogram med RealPlayer plug-in.

Programmer du må ha for å streame formatet: Helix Server, RealProducer

og RealPlayer, eller et avspillingsprogram med RealPlayer plug-in.

Format: FLAC

Utviklet av: Xiph.org

Filendelse: .flac

Lisens: Åpent format

Størrelse: 50% av den opprinnelige plassen den tok på CD-plata

Kvalitet: Tapsløst format. CD-kvalitet

Programmer du må ha for å streame formatet: EAC, FlacTools, SlimServer, SoftSqueeze og Winamp(full versjon).

Format: Ogg

Utviklet av: Xiph.org

Filendelse: .ogg

Lisens: Åpent format

Programmer du må ha for å streame formatet: Avspillingsprogram som støtter Ogg.

6.4.2 Valg av lydformat og streaming teknologi

Jeg valgte å streame i Ogg-formatet siden dette er et åpent format og har bra lyd kvalitet. I tillegg streamet jeg lydsporene i MP3-format, slik at også de som ikke har et program som støtter Ogg-formatet, kan spille av lydsporene.

6.5 Digitalisering av LP-plater

Musikken jeg skulle streame hadde jeg iform av LP-plater, som jeg måtte digitalisere for å kunne bruke på nettsiden. Dette gjorde jeg med programmet Audacity, som fulgte med platespilleren Numark USB Turntable. Med dette programmet var det mulig å dele platene inn i lydspor, fjerne støy fra innspillingen, og eksportere sporene til forskjellige format. Jeg valgte da å eksportere sporene til Ogg- og MP3-formatene.

6.6 Bilde

Her vil jeg ta for meg forskjellige bildeformater og deres egenskaper.

6.6.1 Bildeformat

Formatene jeg skal se på er JPG som har komprimering med kvalitetstap, og GIF og PNG, som har komprimering uten tap av kvalitet.

6.6.2 Komprimering med kvalitetstap

JPEG(Joint Photographic Experts Group) er et elektronisk bildeformat. Bildeformatet benytter en komprimeringsmetode med kvalitetstap, og gir mindre filstørrelse enn ved bruk av komprimeringsmetoder uten kvalitetstap. Formatet egner seg spesielt godt til lagring av digitale fotografier, særlig ved bruk på internett. Formatet egner seg ikke til lagring av tegninger med skarpe kanter og linjer. Til slik grafikk brukes bildeformatene PNG eller GIF, som lagrer bilder uten kvalitetstap. [Wikipedia, 2007e]

6.6.3 Komprimering uten kvalitetstap

PNG(Portable Network Graphics) er et bildeformat som ikke gir kvalitetstap. Formatet ble utviklet med tilsvarende egenskaper som GIF-formatet, men uten å forutsette patentlisens. I motsetning til GIF, er ikke PNG-formatet begrenset til 256 farger for hvert bilde. Pikslene i et PNG-bilde inneholder også grader av gjennomsiktighet(alpha transparency). Det vil si en blanding av farge og gjennomsiktighet, mens pikslene i et GIF-bilde er enten farget eller gjennomsiktig. PNG-formatet egner seg best til bilder med store felter, som har helt lik farge, slik som det pleier å være på en webside. Slike PNG-bilder vil gi mindre filstørrelse enn JPG-formatet. Ved bruk av PNG på fotografier eller bilder som likner på fotografier, vil filstørrelsen bli stor. [Wikipedia, 2007g]

GIF(Graphics Interchange Format) er et bildeformat som er basert på en komprimering uten tap av kvalitet i bilde. Formatet støtter animasjon, og er egnet for enkle bilder som grafikk og logoer. Bildet kan vises med maksimalt 256 farger, og egner seg derfor ikke til fargefotografier. [Wikipedia, 2007c]

6.6.4 Valg av bildeformat

Bildene jeg skal bruke vil være scannede avisutklipp og plakater med fotografier. Jeg velger å vise disse i JPG-formatet, da dette formatet egner seg best for fotografier og bilder, som ligner på fotografier.

6.7 Redigering av bilder og OCR-scanning av tekst

De avisutklippene og plakaten jeg skulle bruke var scannet og måtte redigeres. Teksten i avisutklippene skulle være søkbar, og måtte derfor gjennom en OCR-scanning. Scanningen ville omgjøre bildet til tekst, og gjøre det mulig for nettleseren å tolke innholdet som ord. Til å utføre OCR-scanningen, brukte jeg programmet Adobe Acrobat Professional 8. Jeg redigerte deretter bildene i Adobe Photoshop.

6.8 Markeringsspråk

Her vil jeg gå inn på markeringsspråkene for å se på fordeler og ulemper med disse. Så vil jeg velge det språket som egner seg best i forhold til målet med oppgaven.

6.8.1 HTML

HTML er et markeringsspråk som bygger på SGML¹², og har vært i bruk siden 1990. Etterhvert har utviklingen blitt slik at HTML kommer til kort, og språket XHTML (som bygger på XML) er blitt opprettet og utviklet med større fleksibilitet og støtte i flere programmer. HTML er det språket som den eksisterende nettsiden, allerede er programmert i. Det håndterer både innhold og layout, og endringer av utseendet på siden må derfor gjøres direkte i HTML-koden. Det gjør utvikling og vedlikehold av siden unødvendig tungvindt.

6.8.2 XHTML

XHTML er et markeringsspråk som bygger på XML¹³. Språket beskriver informasjonen i webdokumentet, slik at nettlesere kan vise dokumentet på den måten som passer leseren best. Målet er at sidene skal være like tilgjengelig uansett hvilket system leseren bruker, og kunne vises i tekstmodus, slik at siden for eksempel kan gjøres om til lyd og brukes av blinde. [Garshol, 1999]

XHTML bruker akkurat de samme taggene som HTML 4.0. Det er i tillegg lagt inn ekstra funksjoner fra XML, som gjør at dokumentet kan leses av programmer som støtter XML.

6.8.3 CSS

Ved bruk av et markeringsspråk som kun skal beskrive innholdet (som XHTML), trenger man en måte å formatere innholdet. Dette kan man gjøre ved å bruke standarden CSS. CSS gir store muligheter for å kunne bestemme nøyaktig hvordan web-dokumentet skal se ut. Med CSS kan man ha all layout-informasjonen i en CSS-fil, og HTML-dokumentene blir enklere å vedlikeholde. Sidene blir også mindre, slik at det går raskere å laste de ned. [Garshol, 1999]

¹²SGML er et utvidbart språk. Det vil si at det ikke er et endelig språk, men et regelsett for å definere språk, et metaspråk. [Stenseth, 2002]

¹³XML er en standard som er laget for å kunne leses av flere programmer enn bare nettlesere. Det gir mulighet for stor fleksibilitet rundt tolkningen av taggene. Med XML er det mulig å definere sitt eget markeringsspråk. XHTML er et slikt språk. Ved bruk av XML er man avhengig av et program som genererer XML til HTML. [Benediktsson, 2004]

6.8.4 Valg av markeringsspråk

På bakgrunn av det jeg har lest, og selv programmert i de forskjellige språkene, velger jeg å bruke markeringsspråket XHTML og standarden CSS. Disse er fleksible i forhold til den teknologiske utviklingen, og har støtte hos nettlekere og forskjellige programmer. Forenkling av nettsidens vedlikehold, ved at innhold og presentasjon holdes adskilt, tjener målet om at nettsiden skal ha evnen til å vare i mange år fremover.

6.9 Konvertering fra HTML til XHTML og CSS

Den opprinnelige nettsiden var skrevet i HTML og måtte derfor gjøres om til XHTML. Først la jeg inn en XML og DOCTYPE deklarasjon øverst på sidene, slik:

```
<?xml version="1.0" encoding="UTF-8"?>
<!DOCTYPE html PUBLIC "-//W3C//DTD XHTML 1.0 Transitional//EN"
"http://www.w3.org/TR/xhtml1/DTD/xhtml1-transitional.dtd">
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" xml:lang="en" lang="en">
```

Dermed kan dokumentet peke til en XHTML Document Type Definition. Denne definisjonen beskriver syntaksen og grammatikken til XHTML.

XHTML har strengere syntaksregler enn HTML, og krever derfor at reglene følges nøyaktig for at sidene skal vises riktig. Konverteringen fra HTML til XHTML medfører ganske mye endring i koden. For å kontrollere at koden er skrevet riktig, brukte jeg en XHTML validator, laget av W3C, som finnes her: <http://validator.w3.org> [W3C, 2007]. Denne kontrollen lister opp kodelinjer som ikke følger syntaksen. Etterhvert som alle linjene er rettet opp, vil koden passere kontrollen med rett syntaks. Alle sidene på nettsiden er kontrollert med validator, slik at syntaksen stemmer med reglene for XHTML Transitional.

CSS-standarder gir store muligheter for å bestemme formateringen av tekst og bilder på nettsiden. For å vise noen av de tekstegenskapene man kan formatere, har jeg satt opp et utdrag av de CSS-elementene jeg har brukt på nettsiden, tabell 6.1.

I selve CSS-filen settes det opp slik:

```
h1{
font-style: normal;
font-weight: bold;
font-size: 24px;
font-variant: normal;
line-height: 32px; }
```

Formatering av overskrifter og tekst:

Tekstegenskaper i CSS-standarden

Selektor ¹⁴	font-style ¹⁵	font-weight	font-size	font-variant	line-height
h1	normal ¹⁶	bold	24px	normal	32px
div.ingress	“	normal	18px	“	32px
h2	“	bold	16px	smallcaps	16px
div	“	“	16px	“	32px
span.forfatter	“	“	15px	“	16px
a.bokmerke	“	“	14px	“	32px
div.bildetekst	italic	“	13px	“	16px
span.from	normal	“	13px	“	16px
a.credit	italic	“	13px	“	16px
a.mail	normal	“	13px	“	16px
td.dato	“	“	13px	“	16px
a.meny	“	900	12px	smallcaps	32px
a.meny_top	“	900	12px	smallcaps	0px

Tabell 6.1: Formatering av overskrifter og tekst

Linken til CSS-filen la jeg inne i head-elementet i xhtml-koden, slik:

```
<head>  
<link rel="stylesheet" href="style.css" />  
</head>
```

Kapittel 7

Kunstnerisk design: forme digitale omgivelser kunstnerisk

I denne delen av oppgaven vil jeg beskrive utviklingen av designet, og hvordan jeg kom frem til nettsidens endelige design. Først vil jeg presentere oppdragsgivers tanker om hvordan han mener designet kan endres. Deretter vil jeg fokusere på forutsetninger som er med på å forme designmålene for videreutviklingen av nettsiden, og hvilke brukere som siden skal rettes mot.

7.1 Den eksisterende nettsiden

Den eksisterende nettsiden er utviklet av Børre Ludvigsen (heretter omtalt som oppdragsgiver), og ligger på serveren Al-Mashriq, Levantens kulturelle multimedia server. Serveren har til hensikt å gjenspeile kulturen og levestedet i Libanon og Levanten [Ludvigsen, 1996]. På en av nettsidene på serveren innenfor emnet musikk, presenteres sangerinnen Fairuz, hennes liv og musikk. Det er denne nettsiden jeg skal videreutvikle.

7.2 Forutsetninger og forslag til endringer

I en samtale med oppdragsgiver kom vi fram til forutsetninger for oppgaven og forslag til endring av funksjon og design:

Nettsiden

- må ha evnen til å vare i mange år fremover. Den skal ikke være avhengig av proprietær programvare, eller standarder som vil falle fra i den teknologiske utviklingen. Nettsiden bør derfor bestå av statiske sider og være utviklet i ett språk, som ikke er avhengig av en bestemt type programvare for å kunne eksistere.

- skal være tilgjengelig for flest mulig brukere. De som har en eldre data-maskin, lavere tilkoblingshastighet eller lavere oppløsning på skjermen, skal også ha tilgang på en brukbar presentasjon av informasjonen. Siden bør også kunne leses i en tekstbasert nettleser. Et program kan da gjøre om teksten til lyd, slik at også blinde kan benytte siden.
- skal passe naturlig inn på serveren Al-Mashriq. Det vil si at den i form av design og funksjon, ikke skal skille seg ut fra de digitale omgivelsene på serveren.
- skal få økt størrelsen på bakgrunnsmønsteret, og eventuelt størrelsen på tabellen med selve innholdet. Grunnen til dette er at hvis siden blir åpnet på en stor skjerm(17 tommer), vil bakgrunnsmønsteret fortsette på høyre side av selve innholdet.
- skal tilføres nytt tekstlig innhold på siden “Biography”. Innholdet skal legges inn før, mellom og etter den opprinnelige teksten.
- skal få oppdatert diskografien på siden “Discography”.
- skal få opprettet en ny side med en liste over streamede sanger i egnet format, som er digitalisert fra de tre LP-platene som utgjør innspillingen Hawa Beirut.
- skal få opprettet en ny side med oversikt over avisutklipp, hvor hvert avisutklipp skal ha link til en egen side med bilde av avisartikkelen, og selve artikkelteksten, som skal være søkbar.

7.3 Designmål

En av forutsetningene for oppgaven er at nettsiden skal ligge på prosjekts-serveren Al-Mashriq, og være en del av innholdet på serveren. Det første designmålet blir da at siden må passe naturlig inn i de digitale omgivelsene der. Neste designmål tar utgangspunkt i forutsetningen om at nettsiden skal vare lenge. For å oppnå dette bør nettsiden bestå av statiske sider, og ikke være avhengig av en bestemt type programvare. Dette gir følgende designmål:

- Nettsiden skal passe naturlig inn i de digitale omgivelsene i det allerede utviklede designmiljøet på prosjekts-serveren Al-Mashriq.
- Nettsiden skal vare lenge og bør derfor bestå av statiske sider, og være utviklet i ett språk, som ikke er avhengig av en bestemt type programvare for å kunne eksistere.

7.4 Brukeranalyse

For å finne frem til hvilken brukergruppe som nettsiden skal rettes mot, og for lettere å kunne nå disse, vil jeg ta i bruk noen spørsmål fra boken *GUI-guiden II*¹ skrevet av Laura Arlov.

Hvem ønsker jeg å tiltrekke til nettsiden? Jeg ønsker først og fremst å tiltrekke de som har en genuin interesse for Fairuz, hennes liv og musikk. Disse brukernes interesser vil gjenspeile seg i de emnene som inngår i nettsiden. Nettsiden beskriver den 74 år gamle libanesiske sangerinnen Fairuz sitt liv. I dette ligger faktorer som beskriver alder, geografisk tilhørighet, emnet kvinnelig utøver av østlig sang og musikk, og Fairuz som ikon. Ikonet Fairuz representerer sterke roller som over tid er etablert i det libanesiske folks bevissthet. En av disse er en identitetsoppbyggende rolle for hjemlandet Libanon, der hun har gjennom sin sang gitt befolkningen en opplevelse av felles historie, samhörighet, styrke og identitet, på tross av religionsforskjeller i et samfunn med mye uro.

Hvilke karakteristikk har denne brukergruppen som jeg kan benytte for å tiltrekke deres oppmerksomhet? For at noen skal være genuint interessert i Fairuz liv og musikk, må de ha vært i omgivelser hvor de har kunnet høre og oppleve Fairuz som artist. Det vil si mennesker som er vokst opp i Libanon eller Midtøsten, og som kjenner til Fairuz gjennom flere år. Disse brukerne har en sterk tilknytning til Midtøsten, og er kjent med områdets historie, leveste og kultur. For at de skal kunne forbinde musikken med historien, og den samhörigheten i befolkningen som den representerer, må de være i en godt voksen alder. For at de skal kunne få noe utbytte av teksten på nettsiden, må de også kunne lese engelsk. Noen av disse har kanskje pc hjemme, og i så tilfelle mest sannsynlig en eldre pc.

På hvilke måter vil slike brukere komme til nettstedet? Slike brukere vil av ren interesse søke seg til siden, for å høre Fairuz musikk og lese hennes biografi.

Hvilket innhold kan jeg tilby disse brukerne? Jeg ønsker å kunne tilby disse brukerne en nettside med et innhold som er oppdatert, utfyllende og seriøst. På bakgrunn av dette inntrykket ønsker jeg at de vil anse siden som så pålitelig og etterrettelig, at den vil kunne fungere som en kilde til informasjon som de trygt kan bruke i egne artikler.

Hvilket mål har brukeren når han/hun besøker nettstedet? Det kan være å laste ned Fairuz musikk, lese Fairuz biografi, eller finne teksten til en av Fairuz sanger.

Hvilken stemning vil disse brukerne trives med? Nettsiden inneholder mye tekst, og krever derfor at den er formatert og plassert på siden,

¹Boken "GUI-guiden II" skrevet av Laura Arlov [Arlov, 1999] tar for seg prosessen med å designe et brukervennlig grafisk grensesnitt.

på en slik måte at den er lett å lese. Stemningen bør være rolig, med få duse farger slik at teksten kommer godt frem. Det bør også være tilstrekkelig med luft mellom tekstlinjer og bilder, slik at uttrykket blir seriøst og innbydende. Det kan også være passende med innslag av østlig design i form av mønster, bakgrunn og pynt, som gir en assosiasjon til østen. Dette er blitt gjort på den opprinnelige nettsiden i form av en østlig inspirert bakgrunn, og landskapsbilder fra Libanon på toppen av sidene.

7.4.1 Brukerkarakteristikker

Utifra denne brukeranalysen, vil de fleste brukerne av siden, være i godt voksen alder, og mest sannsynlig ha tilgang til en eldre pc. De vil foretrekke en nettside med et seriøst og innbydende design, med en tekst som har god tekststørrelse og linjeavstand, for optimal lesbarhet. De fleste i denne brukergruppen vil antagelig ha en østlig opprinnelse, og vil derfor sette pris på at siden bærer preg av å ha et østlig innhold, med bruk av elementer som assosieres med østen. Dette gir følgende brukerkarakteristikker:

- Nettsiden bør kunne leses på en eldre PC.
- Designe nettsiden slik at teksten har god lesbarhet, og at nettsiden virker seriøs og innbydende med et østlig preg.

7.5 Elementene på nettsiden

Nå som forutsetninger og mål for oppgaven er satt, og jeg har beskrevet en brukergroupe, vil jeg foreta en systematisk gjennomgang av elementene på nettsiden. For å få med alle elementene og deres egenskaper, har jeg fulgt noen veiledende råd og retningslinjer fra et kurs i webkommunikasjon, som ligger på UiO sine sider. Her beskrives elementer som en nettside kan bestå av, med tilhørende retningslinjer for hva man bør ta hensyn til i utformingen av designet.

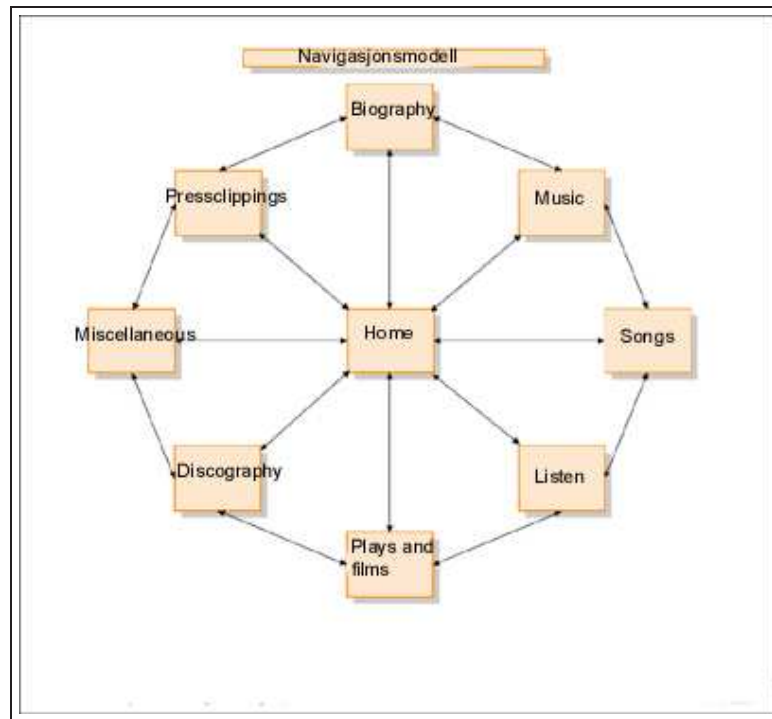
7.5.1 Struktur

Med struktur menes hvordan man skriver en artikkel over flere sider med lenker imellom. Strukturen bestemmer hvor stor frihet leseren skal ha i forhold til hvilke sider som skal leses, og i hvilken rekkefølge. Linjestruktur presenterer stoffet i en bestemt rekkefølge, mens stjernestruktur eller nettverksstruktur, lar leseren bestemme rekkefølgen. [Uio, 2005h]

På den eksisterende nettsiden måtte brukeren navigere seg tilbake til hovedsiden om Fairuz, for å komme til en av de andre sidene. Jeg ønsker å gi brukeren større oversikt over hvor brukeren befinner seg på nettsiden. Jeg velger derfor å legge til en meny med linker på sidene, slik at brukeren fritt

kan navigere seg rundt på nettstedet, og samtidig vite hvor han er på siden. Når sider er linket til hverandre kalles det navstruktur.

Figur 7.1. viser navigasjonsmodellen for nettsiden med navstruktur.

Figur 7.1: Navigasjonsmodell med navstruktur

7.5.2 Arkitektur

Informasjonsarkitektur er webindustriens navn på kunsten å organisere en nettside. Organiseringen starter med “innholdet”, det vil si selve den informasjonen som skal være på siden. Dette innholdet skal kategoriseres og samles i oversiktssider, og forbindes med hverandre med lenker. [Uio, 2005a]

7.5.3 Sidetyper

Tre hovedtyper av sider er artikkelsider, oversiktssider og smakebitsider. Artikkelsider er sidene med selve innholdet som man skal lese, eller se på bilder. Oversiktssider er lister med lenker som gir en oversikt over nettsiden. Måten disse lenkene er gruppert og rangert, forteller leseren hvordan nettsiden er organisert. [Uio, 2005a]

Den eksisterende nettsiden består av oversiktssider og artikkelsider. Oppdragsgiver foreslo at nettsiden skulle tilføres en mulighet for brukeren til å

lese avisutklipp og pressemeldinger. Han beskrev en side som tilhører den tredje hovedtypen av nettsider, nemlig “smakebitside”, se figur 7.2. Utklippene skulle først presenteres med tittel, sted, dato og et lite bilde av utklippet i form av en “smakebitside”. Det ville gi brukeren mulighet til å få informasjon om artikkelen, for raskt å kunne avgjøre hvilken artikkel som var interessant. Hvert punkt i listen over avisutklipp skulle inneholde en link til selve artikkelen, med bilde av artikkelen og selve teksten, en såkalt “artikkelside”.

Figur 7.2: Siden “Pressclippings”, som er en “smakebitside”.

7.5.4 Lenketyper

Når man klikker på en lenke får man opp en annen side, som er ment å være relevant i sammenhengen. Her er tre lenketyper: progresjonslenker, navigasjonslenker og relasjonslenker. Progresjonslenker er lenker som fører til en side hvor teksten fortsetter, eller man kan se en video om saken. Lenken har gjerne tekst som “les mer”, “neste side” eller “se video”. Navigasjonslenker viser hvordan sidene er plassert i forhold til hverandre. Disse lenkene har

som regel samme utseendet og utforming på samme nettside, og er som regel plassert øverst på siden eller i marginen. [Uio, 2005e]

På den opprinnelige nettsiden er det laget en lenke til førstesiden i form av et bilde på toppen av siden. Jeg velger å bruke navigasjonslenker på alle sidene for å gi brukeren større oversikt over nettstedet, og enklere navigering til de andre sidene. På de sidene hvor innholdet går utenfor skjermstørrelsen, og har et innhold som består av flere artikler eller forskjellig type innhold, vil jeg legge inn bokmerker.

“For å lese et kart må man også vite hvor man er. Hvis man har en samling navigasjonslenker som i praksis er et kart over nettstedet, så vis med utformingen hvor i nettsiden man er til enhver tid.” [Uio, 2005g]

I menyen, se figur 7.3, med navigasjonslenker vil jeg markere den aktive siden med en annen farge, fjerne lenkefunksjonen og streken under (som indikerer lenkefunksjon).

Figur 7.3: Navigasjonsmenyen

Ved å klikke på en av bokmerkene, vil man komme til det avsnittet i teksten som er linket til bokmerket. Ovenfor denne teksten er det en linje med en stjerne som var der opprinnelig, og fungerer som skille mellom de forskjellige artikkeltekstene. Til denne linjen vil jeg legge til en funksjon for å komme tilbake til toppen av siden, figur 7.4.

7.5.5 Typografi

Det er fem elementer som påvirker lesbarheten. Det er skriftsnittet, skriftstørrelsen, linjelengden, linjeavstanden og fargekontrasten. Når det gjelder **skriftsnittet** så har nettlesere ulik tilgang til skrifttyper, slik at leseren kan få vist en annen skrift enn den man har spesifisert i koden. Derfor bør man skrive inn noen alternativer til den skriften man helst vil ha. **Skriftstørrelsen** bør ikke være for liten. Større skrift gir bedre lesbarhet. **Linjelengden** er det samme som spaltebredde og har noe å si for hvordan teksten oppleves som lett eller vanskelig å lese. Er spaltebredden fast så bør maksimum linjelengde være på ni til tolv ord per linje. Med passende **linjeavstand** blir teksten penere å se på, og lettere å lese. **Fargekontrasten** mellom skrift og

✻

My sister and I.

Joseph W. Haddad

Nouhad (known later as Fayrouz) was born in Beirut, in a modest house. She attended the St. Joseph School for girls. Our father worked hard as a typesetter in a printing shop to provide the proper shelter and education for us. Due to World War II, he could no longer afford the luxury of private schools, so Nouhad had to go to a public school. Our family had a rough time but our mother Liza al-Bustani did the impossible to retain our pride among other children. She encouraged us to go to church every Sunday. She raised us on the love of others. "Do not envy others, be satisfied with what you have, and always love each other" - those were her daily words to us from our first day till she passed away in 1961 (she was only 45). Our youth was full of pain and poverty, but we grew up with dignity and pride.

Fayrouz's brother Joseph Haddad and sister Hoda

God gave my sister the virtues of silence, endurance, and love for others. I always considered her to be wiser and stronger than myself. Her truly good nature was demonstrated in a small incident which I still recall. During my childhood I used to get scared of darkness and my father, realizing this, tried to help me out by placing an orange in the backyard and telling my sister and me, "the one who brings the orange will receive extra pocket money on Sunday." So, Nouhad would go out without any hesitation, get the orange and give it to me without my father's knowledge, so that I

Figur 7.4: Tilbake til toppen av siden

bakgrunn kan variere veldig fra skjerm til skjerm. Man bør derfor kontrollere lesbarheten på fargekontrasten på forskjellige skjermer. De beste fargekombinasjonene er svart tekst på gul bakgrunn, svart på hvitt, mørkeblått på hvitt og mørkegrønt på hvitt. Man bør maksimalt bruke tre skriftsnitt, tre størrelser og tre varianter (vanlig, kursiv og halvfet). [Uio, 2005i]

7.5.6 Størrelser og linjeavstand

På websider bestemmes typografien ofte av Cascading Stylesheets(CSS). Det er mange måter å spesifisere størrelser på i CSS. En av disse er pixel. Pixler(px) er bildepunkter, den minste måleenheten som kan sees på en skjerm. Pixler brukes også til å spesifisere størrelsen på bilder. [Uio, 2005f]

Tekstbehandlingsprogrammer regner ut linjeavstanden etter en enkel formel. Hvis ikke man spesifiserer denne brukes standarden "enkel linjeavstand".

Dette vil si skriftstørrelsen +20. Skrift med denne linjeavstanden går som regel fint å lese, men ser ikke pen ut på siden. Hvis man vil at teksten skal bli pen og leselig bør man spesifisere en linjeavstand. Det har man mulighet til med CSS, og finnes da i form av egenskapen “line-height”. Hvis linjeavstanden har riktig størrelsesforhold til skriften vil alle linjene stå på linje, noe som gjør tekstens utseendet penere. Bildetekster bør også stå på linje med resten av teksten på samme side, selv om bildeteksten er satt med mindre skrift. Dette kan gjøres ved at den minste linjeavstanden går opp i alle større linjeavstander. [Uio, 2005f]

7.5.7 Layout

Ordet layout brukes for å beskrive hvordan ord og bilder plasseres på siden. De forskjellige delene på nettsiden bør ha en form for struktur, med harmoni mellom elementene på siden. Ved å konstruere et “grid”, som er et rutenett av spalter og loddrette blokker, vil elementene på siden komme riktig i forhold til hverandre.

I brukeranalysen kom det frem at brukeren nok ville sette pris på en nettside med fokus på innholdet, og en rolig, seriøs og innbydende layout. Jeg ville derfor gjøre siden roligere og mer harmonisk, ved å fjerne punkter foran menyer og lister. Jeg lot teksten i menyen få en farge, og benyttet et grid som skulle sørge for at elementene fikk en passende avstand til hverandre, og dermed ga en harmonisk og rolig layout.

7.5.8 Spalter

Denne nettsiden inneholder hovedsakelig tekst med bilder, som blir plassert på egnet sted med CSS-egenskapen “float”. Dermed vil de fleste sidene bare trenge en spalte. Førstesiden har en kolonne med navigasjonslenker på venstre side. Her passer det å ha to spalter. Den siste siden med presentasjon og bilde av avisutklipp trenger også to spalter.

Mellom elementene bør det være en avstand tilsvarende minst den minste linjeavstanden på siden. Brede mellomrom, gir et luftigere, roligere og mer kostbart utseende. [Uio, 2005d]

7.5.9 Grid

Grid er et rutenett som fungerer som et verktøy som man kan bruke for å gi harmoni, og en følelse av orden mellom elementene på nettsiden. Gridet gjør at leseren finner igjen elementer som gjentas på samme sted på hver side. Siden vil også se penere ut, og gi bedre lesbarhet. Et grid tar utgangspunkt i linjeavstanden til den minste skriften på siden. Denne linjeavstanden skal gå opp i alle linjeavstander på siden.[Uio, 2005d]

I brukeranalysen kom det frem at det var viktig med en tekst som hadde god lesbarhet. Derfor velger jeg å bruke et grid på nettsiden. Gridet sørger

composer and the singer eventually resulted in a song that was to launch Fayrouz for the first time as a major talent on a popular scale. At first, however, their efforts were mainly in the area of light, dancy tunes. Beirut was attracting big bands who came from overseas to play tangos and rumbas to an expanding Westernized segment in the Lebanese capital. One of these was the Eduardo Bianco band from Argentina. While recording at the Near East Broadcasting studios, Sabai Sharif, who directed the music section there, suggested a new experiment hitherto untried in Eastern music. Fayrouz was to sing, with Bianco's orchestra, tunes originally composed for dancing. *Bee La Cooperata* and the tango *La Boheme*. This took place on October 1, 1951, a decisive day in the life of Fayrouz and the two Rabbani brothers, 'Asa and Mansour. They believed that this was the true beginning of the dance-song in Arab music; only Midhat 'Assam an Egyptian composer, had been experimenting in this direction before.

With conductor Tawfiq al-Basha singing solo at the Near East Radio Station - 1950

Wearing shorts, he sported a cigar and strolled about in the guise of a genius virtuoso who, replete with talent and youth, lacked only the right singer who would catapult him into fame. The watershed song, that launched their careers, was not a dance-song but a melancholic son called *'Itab* (Blame) that began *You keep blaming me and I of blame have had enough; my body has withered away under the burden and you say you want to go away; please do my heart is used to pain.* Overnight, *'Itab* established Fayrouz as a

(From left to right) Fayrouz, 'Asa Rabbani, Halim al-Funni and Mansour Rabbani - 1951

Figur 7.5: Siden “Biography” med “grid”

for at teksten kommer på linje med bildeteksten under bildene, og at det er nok mellomrom mellom elementer. I figur 7.5. vises siden “Biography” hvor gridet er gjort synlig.

7.5.10 Farger

For å finne farger til bakgrunnen eller overskriften på siden som harmonerer med hverandre, kan man plukke en farge fra et bilde på siden. Dette kan gjøres i et bildeprogram med et fargeverktøy som heter “dråpeteller”, som kan hente en fargetone fra et bilde. [Uio, 2005c] På den eksisterende nettsiden harmonerer fargen på teksten med bildene på siden.

7.6 Krav

Jeg har utformet noen krav til nettsiden. Disse er basert på oppdragsgivers forslag til endringer av nettsiden og brukeranalsen.

Et av designmålene for nettsiden er at den skal være tilgjengelig for flest mulig brukere. De som har eldre datautstyr og lavere internetthastighet, skal kunne få presentert en akseptabel formidling av nettsiden. Hvordan nettsiden vil komme frem, avhenger av om det er tatt hensyn til tekniske begrensninger i operativsystem, nettleser og skjermopløsning i koden, og om nettsiden er blitt testet på den aktuelle maskinvare, med den aktuelle programvare. Disse begrensningene i maskin og programvare, har å gjøre med hvordan datamedier sender ut informasjon.

Til forskjell fra andre massemedier sender ikke datamedier en kopi av originalen, men instruksjoner til datamaskinen for å gjenskape originalen. Instruksjonene kan variere veldig, slik at forskjellige nettlesere genererer nettsidene ulikt. Det kan også forekomme feil i nettlesere, som gjør at en nettside kan komme opp med en helt annen formatering, enn den som er ment i koden, eller at den ikke kommer opp i det hele tatt. Dataskjermene viser fargene på nettsiden forskjellig. Det er spesielt tydelig i forskjellene mellom Mac og Windows, der Windows ikke har gamma-korreksjon. Nettleserprogrammene er også under stadig utvikling, og hvis man ikke har oppdatert det på en stund kan nettsiden komme opp feil. [Uio, 2005b]

For å forsikre meg om at siden har en kode som takler flest mulig tekniske begrensninger i programvare og maskinvare, har jeg satt opp som krav at sidene skal være testet i forskjellige nettlesere, og på datamaskiner med forskjellig skjermopløsning. Dette er satt opp i ytelseskrav YT-1 til YT-5.

Kravene er delt opp etter type krav. Disse er funksjonelle krav, ikke-funksjonelle krav, ekskluderende krav og ytelseskrav. Se kravene i vedlegg nr.1.

7.7 Nye forslag til funksjon og design

Etter å ha fått seg forelagt det endrede designet, hadde oppdragsgiver disse nye forslagene:

- Innholdet på siden “Miscellaneous music” skulle flyttes til siden “Songs”, adskilt med en skillestrekk
- Det skulle være mulig på siden “paperclippings” ved å klikke på bildet av utklippet, og få opp utklippet i leselig originalform
- Siden burde gi mulighet for å spille av musikkfilene i MP3-format, da det er mange som ikke kjenner til Ogg-formatet.
- Bilder og plakater skulle legges på en side, med navnet “Miscellaneous”

- Legge inn informasjon på siden “Listen” om hvilke avspillere som støtter Ogg

7.8 Samlet liste over endringer

- Tilføre nytt tekstlig innhold på siden “Biography”. Innholdet skal legges inn før, mellom og etter den opprinnelige teksten.
- Oppdatere diskografien på siden “Discography”.
- Opprette en ny side med en liste over streamede sanger i Ogg-format som var digitalisert fra de tre LP-platene, som utgjør innspillingen Hawa Beirut.
- Opprette en ny side med oversikt over avisutklipp, hvor hvert avisutklipp har link til en egen side med bilde av avisartikkelen, og selve artikkelteksten som skulle være søkbar.
- Flytte innholdet på siden “Miscellaneous music” til siden “Songs”, adskilt med en skillestrek
- Gjøre det mulig på siden “paperclippings” ved å klikke på bildet av utklippet, og få opp utklippet i leselig originalform
- Gi mulighet for å spille av musikkfilene på siden “Listen” i MP3-format
- Opprette en side , med navnet “Miscellaneous” som skal inneholde bilder og plakater
- Legge inn informasjon på siden “Listen” om hvilke avspillere som støtter Ogg
- Teste siden på en eldre PC.
- Designe nettsiden slik at teksten får god lesbarhet.
- Fjerne punktene foran menyvalgene og strekene under teksten.
- Gi teksten på menyen en ny farge som vil gi et roligere inntrykk.
- La det menyvalget som samsvarer med siden som er lastet ned, få en annen farge.
- La brukeren få vite at menyen kan klikkes på, ved at det kommer opp en strek under teksten, når pekeren holdes over den.
- La menyen få en skrifttype som skiller seg ut fra den øvrige teksten.

- Sette inn en meny som gjør at brukeren kan finne tilbake til hovedsiden, og til de andre sidene på nettstedet.
- Sette bokmerkene ved siden av hverandre istedenfor over hverandre.
- Fjerne punktene foran linjene i listen på siden “Songs”.
- Legge inn ekstra linjeavstand mellom hver linje.
- Sette inn en linje mellom overskriften på siden og listen på sidene “Songs” og “Miscellaneous Music”, slik at alle sidene får samme oppbygning.
- Gjøre om de to listene på siden “Miscellaneous music” til en liste.

7.9 Gjennomgang av nettsiden

Her vil jeg via skjermbilder presentere designet og funksjonen på nettsiden, og se på hvilke endringer jeg har gjort på sidene.

Nettsiden om Fairuz ligger på prosjektserveren Al Mashriq, og er en del av et omfattende innhold om Levanten og Libanon. Her er alt skrevet på engelsk. Noen av sidene krever scrolling for å kunne se resten av innholdet. Derfor vil skjermbildene vise bare den første delen som får plass på skjermen. Koden på alle sidene har jeg gjort om fra HTML til XHTML Transitional, med link til en CSS fil.

7.9.1 Home

Hovedsiden, se figur 7.6, for nettstedet viderefører det designet som preger innholdet på serveren Al Mashriq. Det gjenspeiler den geografiske tilhørigheten til Midtøsten. Dette designet består av en bakgrunn som er et mønster av stjerner, og en header på toppen av siden, som viser et panoramabilde av landskap fra Midtøsten. Assosiasjonen til Midtøsten kommer med den arabiske skriften til venstre i headingen. Her står det “Levanten” skrevet med arabiske tegn, ved siden av den engelske oversettelsen, “The Levant”. Selve overskriften på siden og underoverskriften er også vist med store arabiske tegn, som enda tydeligere viser den geografiske tilhørigheten. Siden gir en kort presentasjon av innholdet på nettsiden. Det vil si et kort utdrag av biografi og en presentasjon av Fairuz artistkarriere.

Den opprinnelige siden “Home”

Menyen på hovedsiden, virker litt urolig på grunn av punkter foran menyvalgene, tre forskjellige farger i skriften på menyvalgene (brun, svart og lilla), og strekene under menyvalgene.

Figur 7.6: Den opprinnelige hovedsiden til venstre ved siden av den nye til høyre.

Designendringer som er utført på hovedsiden

- Fjernet punkter foran menyvalgene og streker under teksten.
- Satte inn en strek under teksten i menyen, som vises ide pekeren holdes over den.
- Lot menyvalget som er aktivt, få en annen farge samtidig med at linken deaktiveres.
- Lot menyen få en skrifttype som skiller seg ut fra den øvrige teksten.
- Satte inn to linjer som skiller menyen fra innholdet, og overskriften fra selve teksten.
- Innholdet er tilpasset et grid som skal gi bedre lesbarhet, og en følelse av harmoni og orden på siden.

7.9.2 Biography

Siden "Biography", se figur 7.7, viser en biografi over Fairuz liv, med tilhørende bilder over en forklarende bildetekst.

Den opprinnelige siden “Biography”

Jeg savnet en meny på sidene som ga meg muligheten til å navigere tilbake til hovedsiden, og de andre sidene om Fairuz, uten å måtte bruke tilbakeknappen i nettleserprogrammet.

Jeg opplever at listen over bokmerker øverst under panoramabildet forstyrrer harmonien på siden.

Figur 7.7: Den opprinnelige siden “Biography” til venstre ved siden av den nye til høyre.

Designendringer som er utført på siden “Biography”

- Satte inn en meny på toppen av siden, slik at brukeren lettere kan finne tilbake til hovedsiden, og til de andre sidene på nettstedet.
- Satte bokmerkene ved siden av hverandre istedenfor over hverandre, og fjernet punktene foran dem.
- Jeg skrev inn nytt tekstlig innhold på siden. Innholdet består av to deler, en om Fairuz betydning for Libanon, og en om Libanons historie og styresett. Tekstene har fått hver sin nye overskrift, Symbol of Lebanon og Lebanon, her Home. Den nye teksten er satt inn før det opprinnelige innholdet.
- Innholdet er tilpasset et grid som skal gi bedre lesbarhet, og en følelse av harmoni og orden på siden.

- La inn en funksjon for å komme tilbake til toppen av siden, inn i en linje med et bilde av en stjerne som var der fra før.

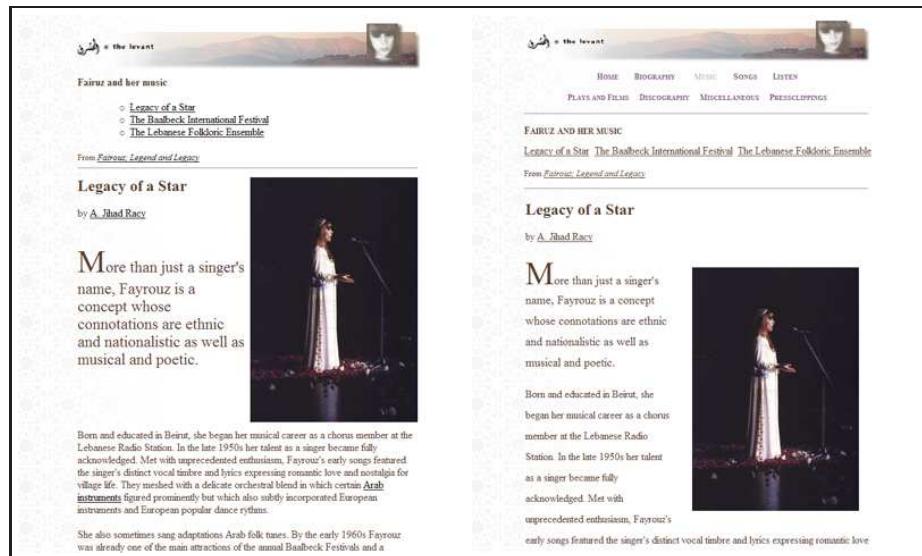
7.9.3 Music

Siden “Music”, se figur 7.8, fokuserer på musikken som Fairuz fremfører. Det vil si hva slags type musikk, hvem som har laget den og i hvilken sammenheng den er fremført i. Den presenterer også de musikere og kolleger rundt henne, som er med i arbeidet med musikken og fremførelsene.

Den opprinnelige siden “Music”

Jeg savnet en meny på sidene som ga meg muligheten til å navigere tilbake til hovedsiden, og de andre sidene om Fairuz, uten å måtte bruke tilbakeknappen i nettleserprogrammet.

Jeg opplever at listen over bokmerker øverst under panoramabildet forstyrrer harmonien på siden.

Figur 7.8: Den opprinnelige siden “Music” til venstre ved siden av den nye til høyre.

Designendringer som er utført på siden “Music”

- Satte inn en meny på toppen av siden, slik at brukeren lettere kan finne tilbake til hovedsiden, og til de andre sidene på nettstedet.
- Satte bokmerkene ved siden av hverandre istedenfor over hverandre, og fjernet punktene foran dem.

- Innholdet er tilpasset et grid som skal gi bedre lesbarhet, og en følelse av harmoni og orden på siden.
- La inn en funksjon for å komme tilbake til toppen av siden, inn i en linje som var der fra før.

7.9.4 Songs

I løpet av utviklingen av sidene ønsket oppdragsgiver at innholdet på den opprinnelige siden “Miscellaneous music”, skulle flyttes til siden “Songs”, se figur 7.9, adskilt med en skillestrekk. Jeg har derfor beskrevet innholdet fra den opprinnelige siden “Miscellaneous music”, se figur 7.10, her under siden “Songs”.

Siden “Songs” presenterer en liste over noen av sangene som Fairuz har i sitt repertoar. Ved å klikke på en av sangtitlene, får man opp en ny side med sangteksten på arabisk og engelsk. På noen av disse er det også gitt mulighet for å høre på lydklipp fra sangen. Siden “Miscellaneous music” presenterer en liste over forskjellige innspillinger som Fairuz har vært med i. Her er det mulig å klikke på sangtitler for å høre lydklipp fra sangene.

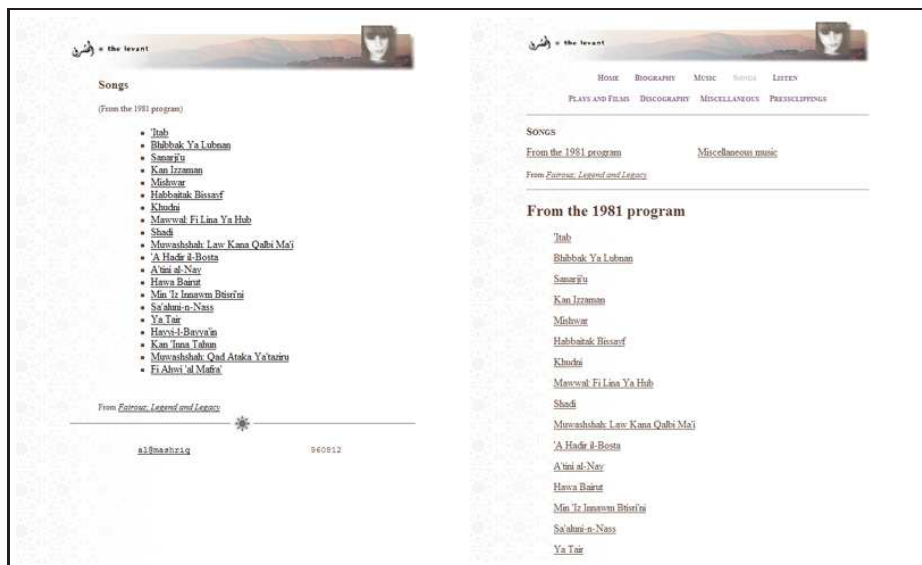
De opprinnelige sidene “Songs” og “Miscellaneous music”

Listen på siden “Songs” har punkter som gir siden et urolig inntrykk. Hver linje i listen er plassert rett under forrige linje uten ekstra linjeavstand mellom.

Plasseringen av listene på siden “Miscellaneous music” gir et uryddig inntrykk, og siden skiller seg litt ut fra de andre sidene.

Designendringer som er utført på siden “Songs”

- Satte inn en meny på toppen av siden, slik at brukeren lettere kan finne tilbake til hovedsiden, og til de andre sidene på nettstedet.
- Satte bokmerkene ved siden av hverandre istedenfor over hverandre.
- Fjernet punktene foran linjene i listen.
- La inn ekstra linjeavstand mellom hver linje for bedre lesbarhet.
- Satt inn en linje mellom overskriften på siden og listen, som gjorde at siden ville få samme design som de andre sidene.
- Flyttet innholdet fra siden “Miscellaneous music” til siden “Songs”, adskilt med en skillestrekk.
- La inn en funksjon for å komme tilbake til toppen av siden, inn i en linje som var der fra før.

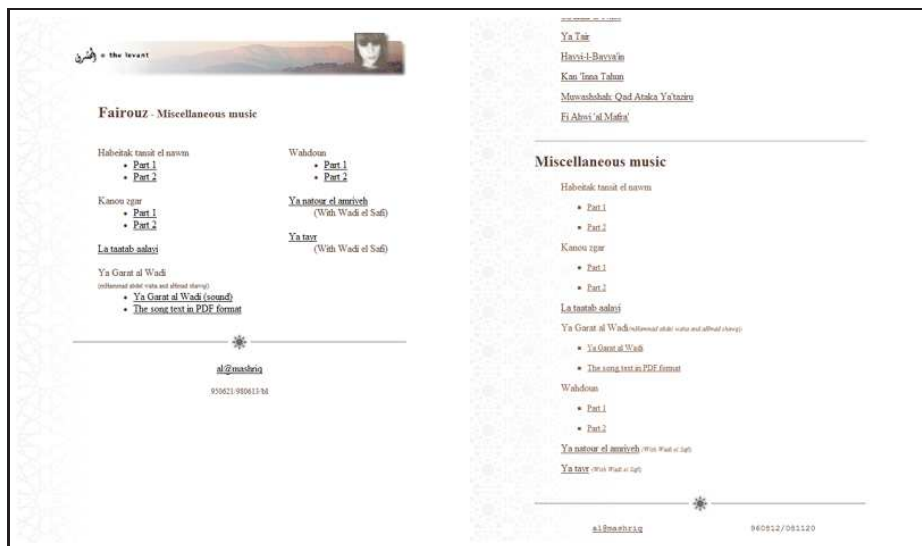
Figur 7.9: Den opprinnelige siden “Songs” til venstre ved siden av den nye til høyre.

7.9.5 Listen

Siden “Listen”, se figur 7.11, presenterer en liste over sanger fra Fairuz LP-plate Hawa Beirut. Ved siden av sangtitlene er det lagt inn linker med de streamede sangene, i MP3-format og Ogg-format.

Design på siden “Listen”

- Opprettet en ny side, med liste over sangtitler.
- Satte inn en meny på toppen av siden, slik at brukeren lettere kan finne tilbake til hovedsiden, og til de andre sidene på nettstedet.
- Satte bokmerkene ved siden av hverandre istedenfor over hverandre, og fjernet punktene foran dem.
- Digitaliserte sanger fra LP-platen Hawa Beirut, og streamet sangene i Ogg- og MP3-format.

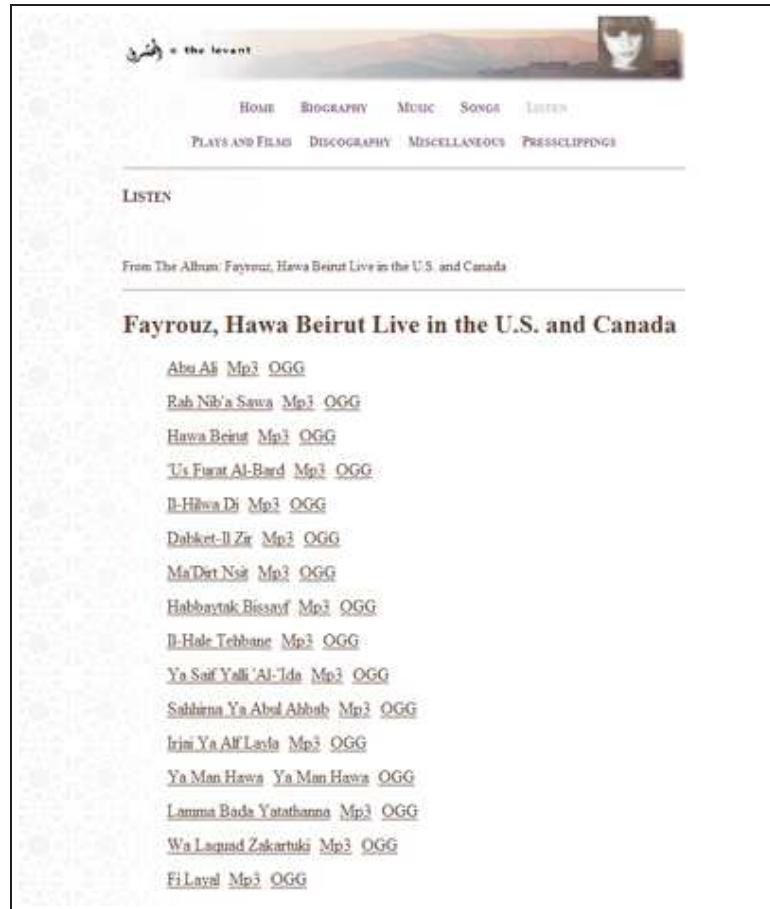
Figur 7.10: Den opprinnelige siden “Miscellaneous music” til venstre ved siden av den nedre delen av den nye siden “Songs” til høyre.

7.9.6 Musical Plays and Films

Siden “Musical Plays and Films”, se figur 7.12, gir en oversikt over de musikalene og filmene som Fairouz har deltatt i.

Den opprinnelige siden “Musical Plays and Films”

All teksten på siden krever mye scrolling, og gjør det vanskelig å finne fram på siden.

Figur 7.11: Siden "Listen"

Endringer som er utført på siden "Plays and Films"

- Satte inn en meny på toppen av siden, slik at brukeren lettere kan finne tilbake til hovedsiden, og til de andre sidene på nettstedet.
- Satte inn bokmerker på siden for å gjøre det lettere å navigere seg frem på siden.
- Innholdet er tilpasset et grid som skal gi bedre lesbarhet, og en følelse av harmoni og orden på siden.
- La inn en funksjon for å komme tilbake til toppen av siden, inn i en linje som var der fra før.

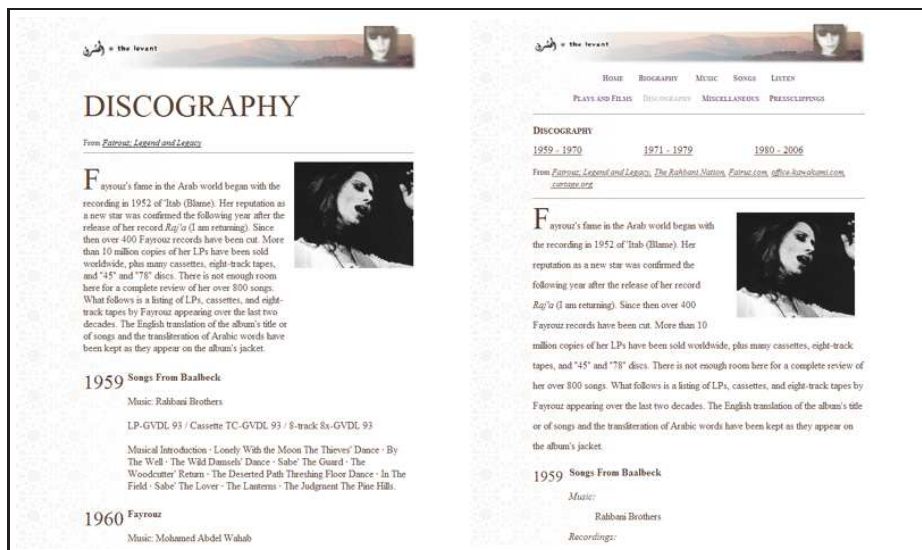
Figur 7.12: Den opprinnelige siden “Musical Plays and Films” til venstre ved siden av den nye til høyre.

7.9.7 Discography

Siden “Discography”, se figur 7.13, består av en diskografi over de fleste av Fairuz utgivelser på LP, kassett og CD.

Den opprinnelige siden “Discography”

All teksten på siden krever mye scrolling, og gjør det vanskelig å finne frem på siden.

Figur 7.13: Den opprinnelige siden “Discography” til venstre ved siden av den nye til høyre.

Endringer som er utført på siden “Discography”

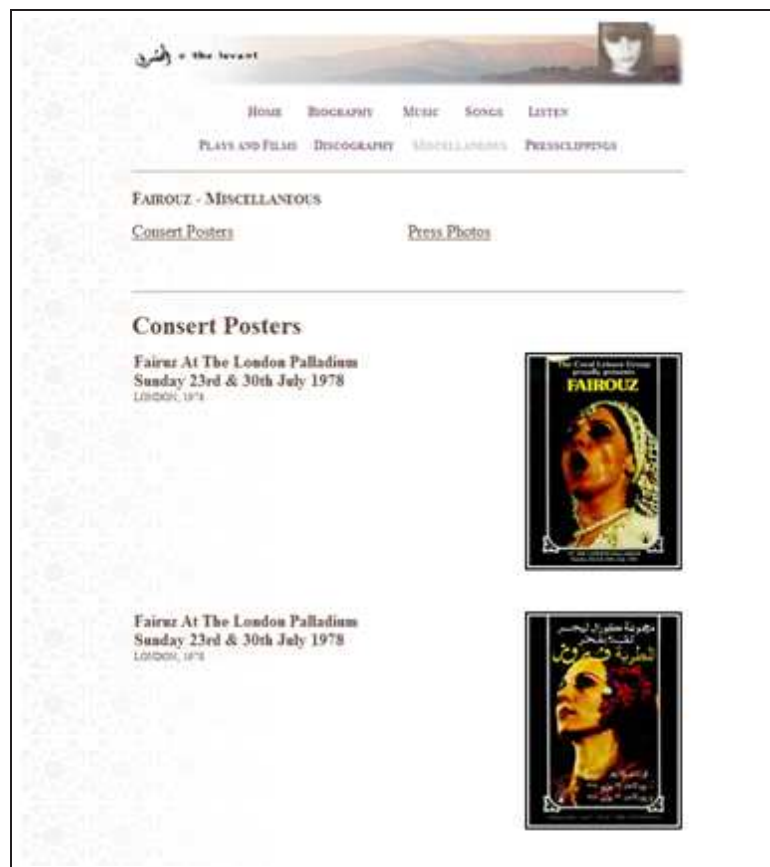
- Satte inn en meny på toppen av siden, slik at brukeren lettere kan finne tilbake til hovedsiden, og til de andre sidene på nettstedet.
- Satte inn bokmerker på siden for å gjøre det lettere å navigere seg frem på siden.
- Oppdaterte diskografien på siden “Discography”, med Fairuz siste utgivelser, fra 1987 til 2006.
- Innholdet er tilpasset et grid som skal gi bedre lesbarhet, og en følelse av harmoni og orden på siden.
- La inn en funksjon for å komme tilbake til toppen av siden, inn i en linje som var der fra før.

7.9.8 Miscellaneous

Siden “Miscellaneous”, se figur 7.14, viser plakater og pressefoto, med en beskrivelse til hvert bilde, som består av tittel(beskrivelse), sted og årstall. Ved å klikke på bildet, kommer en ny side opp, med bilde i originalstørrelse.

Design på siden “Miscellaneous”

- Satte inn en meny på toppen av siden slik at brukeren lettere kan finne tilbake til hovedsiden, og til de andre sidene på nettstedet.
- Satte inn bokmerker på siden for å gjøre det lettere å navigere seg fram på siden.
- Satte inn plakater og pressefoto, med en beskrivelse til hvert bilde, som består av tittel(beskrivelse), sted og årstall.
- La inn en funksjon som gjør det mulig å klikke på bildet, for å få opp bildet i originalstørrelse.
- La inn en funksjon for å komme tilbake til toppen av siden, inn i en linje som var der fra før.

Figur 7.14: Siden “Miscellaneous”

7.9.9 Pressclippings

Siden “Pressclippings”, se figur 7.15, viser avisutklipp med en tilhørende beskrivelse. Ved å klikke på bildet av selve avisutklippet kommer det opp en ny side, som viser selve avisutklippet og teksten fra artikkelen som er søkbar. Det er igjen mulig å klikke på bildet av avisartikkelen, som da kommer opp i lesbar originalstørrelse.

Design på siden “Pressclippings”

- Opprettet en ny side med oversikt over avisutklipp.
- Satte inn en meny på toppen av siden, slik at brukeren lettere kan finne tilbake til hovedsiden, og til de andre sidene på nettstedet.
- Hvert avisutklipp har link til en egen side med bilde av avisartikkelen, og selve artikkelteksten som er søkbar.

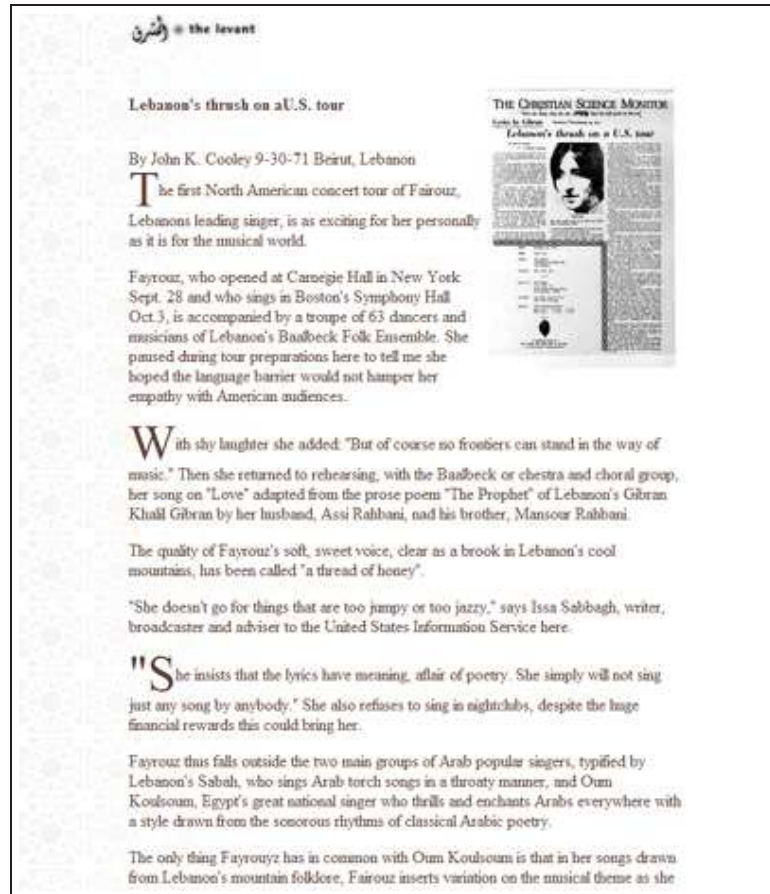
Figur 7.15: Siden “Pressclippings”

7.9.10 Lebanon’s thrush on a U.S. tour

Siden “Lebanon’s thrush on a U.S. tour”, se figur 7.16, viser et litt større bilde av avisutklippet og selve artikkelteksten som er søkbar. Ved å klikke på bildet av avisutklippet kommer det opp en ny side, som viser selve bildet av avisartikkelen i lesbar originalstørrelse.

Design på siden “Lebanon’s thrush on a U.S. tour”

- Opprettet en ny side med avisutklipp og artikkeltekst som er søkbar.
- Hvert avisutklipp har link til en egen side med bilde av avisartikkelen i lesbar originalstørrelse.
- Innholdet er tilpasset et grid som skal gi bedre lesbarhet, og en følelse av harmoni og orden på siden.

Figur 7.16: Siden "Lebanon's thrush on a U.S. tour"

7.10 Test av nettsiden

For å forsikre meg om at brukere av nettsiden kan se siden omtrent slik det er ment at siden skal vises, har jeg testet nettsiden. Den er testet i forskjellige nettlesere, se tabell 7.1, på en Mac, på en eldre PC, og på en skjerm med oppløsning på 800 x 600.

- På en Mac kunne siden vises normalt med tekst og bilder. Linken med musikkfil i Ogg-format kunne åpnes i VLC.
- På en PC med 48 MB minne, med IE 6.0, kunne siden vises normalt med tekst og bilder. Linken med musikkfil i Ogg-format kunne åpnes i Winamp versjon 5.541.
- På en skjerm med oppløsning 800x600 kunne siden vises normalt med tekst og bilder.

Resultatet av nettsidetest:

Test av nettsiden

Nettleser	Åpne side med tekst og bilder	Åpne link med musikk
IE 7.0.	Ok	Ok
Netscape 4.7.	Nei	Nei
“ 6.23.	Ok	Ok
“ 7.0.	Ok	Ok
Opera 9.63.	Ok	Ok
Mozilla	Ok	Ok

Tabell 7.1: Test av nettsiden

Nettsiden kunne ikke vises i nettleseren Netscape versjon 4.7.

Kapittel 8

Oppsummering og videre arbeid

Denne oppgaven har bestått av forskjellige typer utfordringer. Jeg skulle produsere et tekstlig innhold, formidle dette teknisk og kunstnerisk, og bruke metoder for å effektivisere arbeidsprosessen. For å kunne være istand til å lage et egetprodusert tekstlig innhold til nettsiden, måtte jeg tilegne meg endel kunnskap. Søket etter denne kunnskapen ledet meg inn på nye fagområder, som historie, religion, politikk og etnomusikologi. Kildene skulle gi meg kunnskap om, og en bedre forståelse av landet Libanon, og Fairuz som menneske og artist. Å sette seg inn i disse områdene var nytt og tidkrevende, men mest av alt spennende og lærerikt. Jeg fikk innblikk i en annen kultur, med sine tradisjoner. Kulturen hadde en musikktradisjon som bygget på en fri og levende musikalsk utfoldelse, fylt med musikkglede og rom for å uttrykke ekte følelser. Denne kulturen er jo en kontrast til den mer formelle vestlige klassiske tradisjon, som jeg kjenner til i utgangspunktet. Jeg fikk også ny kjennskap til Fairuz liv og musikk, og hvordan Libanon påvirket hennes liv. Det vil si hvordan Fairuz som symbol og artistpersonlighet, hadde en styrkende effekt på båndet libanesere imellom.

I arbeidet med denne oppgaven har jeg møtt forskjellige problemstillinger, og det har vært nødvendig å foreta bestemte valg. Mange av disse problemstillingene har vært nye for meg, og jeg har måttet studere disse teoretisk og praktisk, for å gjøre meg kjent med dem. Siden datateknologien idag produserer programmer med stor variasjon av kompleksitet og innebygde begrensninger, har det innimellom vært en utfordring og en prøvelse å måtte ha med disse å gjøre. Det har vært en blandet erfaring å benytte disse programmene, som ofte kan være mer til bry, enn til nytte. Programmer har en tendens til å inneholde feil, slutte å virke, eller holde tilbake avgjørende funksjoner. Erfaringen min er at det lønner seg å finne en teknologi, eller metode for å lage det man skal, i den grad det lar seg gjøre, uten å gjøre seg avhengig av gitte programmer. Noe tid har gått med til å lære seg nye

programmer, og til å finne ut hvordan disse kunne produsere det jeg trengte til oppgaven.

Den ressursen i arbeidet med oppgaven som best kunne tilføre meg ny kunnskap, og gi meg svar på små og store spørsmål, var internett. Den ubegrensede tilgangen på kunnskap og erfaringer som internett gir mulighet for, er helt uvurdelig. Det ga meg løsningen på nesten alle utfordringer som dukket opp underveis. Jeg har gjennom denne oppgaven blitt kjent med teknologier for digitalisering og streaming av musikk, redigering av bilder, og utviklet mine ferdigheter innen utvikling og design av nettsider.

For å finne noe av innholdet til nettsiden, brukte jeg designmetoder. Dette synes jeg var nyttig. Ved å kunne følge en bestemt mal som var spesielt utviklet for formålet, ble arbeidsprosessen målrettet og effektiv. For det formålet som jeg hadde med å finne en bestemt type informasjon, som mest sannsynlig var på internett, egnede seg designmetoden litteratursøk. Ved å bruke de rette designmetodene kan resultatet tilføres nye ting som man ellers ikke ville tenkt på. Metodene har også til hensikt å gi en bedre oversikt over prosjektets omfang. De fleste designoppgaver krever at man utvider sitt eget syn på prosjektet, og dets omgivelser. Det kan gjøres ved å endre det allerede etablerte tankemønsteret man har, ved å åpne opp for bruk av intuisjon og kreative impulser. Så vil man se problemet i et nytt perspektiv. Etter at man har tatt i bruk sin kreativitet i sin tilnærming til designprosjektet, trenger man å samle trådene igjen og systematisere den nye informasjonen. Derfor synes jeg det er viktig å kombinere metoder som fremmer egenskaper som kreativitet og nytenkning, med metoder som fremmer en rasjonell tenkning.

I oppgaven konverterte jeg nettsiden fra HTML til XHTML med CSS. For å etterkomme kravet som oppsto i forbindelse med brukeranalysen om å gi siden god lesbarhet og en følelse av harmoni mellom elementene på siden, tilpasset jeg sidene til et grid. Gridet var laget utifra skriftstørrelse og linjeavstand på siden. Med fokus på å oppnå god lesbarhet og en oversiktlig layout, endret jeg størrelsesforholdet på elementene på siden i forhold til gridet. Dermed kom teksten på linje med bildeteksten, og tekst og øvrige elementer på siden fikk en plassering i forhold til hverandre som var basert på gridet.

Det videre arbeidet med nettsiden har jeg forsøkt å effektivisere mest mulig. Ved å benytte markeringsspråket XHTML sammen med standarden CSS er det mulig å skille innholdet fra utseendet på siden. Innholdet og designet kan dermed endres hver for seg etter behov. Nettsiden er heller ikke avhengig av spesielle programmer for å kunne vises.

Del III
Vedlegg

I denne tredje og siste delen vil jeg presentere vedleggene til oppgaven som er artikkelen, vestliggjøring av Libanon, som ble levert sammen med spesialpensumrapporten, og kravspesifikasjonen.

Tillegg A

Artikkel: Vestliggjøring av
Libanon

Vestliggjøring av Libanon:

Den europeiske påvirkningen, det identitetsoppbyggende prosjektet og nasjonalsymbolet Fairuz

Gjennom historien har Europa hatt stor påvirkning på Østen. Ett av ofrene er Libanon, som i årene etter etableringen som libanesisk republikk har manglet en ekte nasjonal identitetsfølelse. Som et forsøk på å skape en slik følelse av samhørighet i befolkningen, ble det opprettet et identitetsoppbyggende prosjekt.

Dette prosjektet er ett av temaene i min mastergradsoppgave. Jeg skal skrive om digital formidling av etnomusikologi. Oppgaven vil dreie seg om den libanesiske sangerinnen Fairuz. For å kunne formidle fakta om henne har mitt spesialpensum bestått av å finne ut det jeg kan om den libanesiske sangerinnen, hennes kunst og det livet som har formet hennes kunst. Jeg ville i tillegg lære om Libanons musikk og kultur. Utfordringen i spesialpensumet ble dermed å sette seg inn i andre fagområder enn det IT-tekniske. Utifra disse emnene vil jeg her ta for meg temaet europeisk påvirkning på Libanons historie, kultur og musikk.

Europeisk påvirkning har fulgt Libanon fra landets begynnelse. Libanon er på mange måter et spesielt land. Det ligger på grensen mellom øst og vest, og har derfor innslag av både vestlig og orientalsk kultur. Naturen i Libanon er meget frodig og vakker med store kontraster i vegetasjonen. Kontraster finner man også i befolkningen i landet, som er satt sammen av mange forskjellige religiøse samfunn. Dette har gitt landet store utfordringer.

Som en følge av den første verdenskrig ble det arabiske landområdet (det ottomanske riket) delt mellom Storbritannia og Frankrike. I de franske mandatområdene som ble kalt "Levanten", ville franskmennene lytte til arabere som visste hva de ville og hadde en klar mening om sitt fremtidige landområde. I fjellkjeden Libanon fantes det et kristent samfunn som kalte seg maronitter. Disse hadde en lang tradisjon av kristent fellesskap med den katolske kirke i Roma. De ønsket et "Stor-Libanon" under deres kontroll, klart avgrenset fra og uavhengig av nabolandet Syria. Ifølge argumentet til maronittene hadde dette "Stor-Libanon" alltid hatt en spesiell sosial og historisk karakter, forskjellig fra sine omgivelser. Dette gjorde det nødvendig og preserende for Frankrike å hjelpe til med å etablere området som en uavhengig stat. I fjellkjeden Libanon utgjorde maronittene en klar majoritet av befolkningen. I et "Stor-Libanon", var de dømt til å bli overgått av muslimene i området, og kunne i beste fall utgjøre en knapp majoritet. Den 1. september 1920 ble staten "Stor-Libanon", opprettet, med Beirut som hovedstad. Da franskmennene hjalp maronittene med å opprette staten Libanon satte de i gang en årelang strid mellom de kristne og muslimene innad i landet. [Salibi, 1988]19-37

I løpet av den første verdenskrig hadde de allierte lurt araberne. Brittene hadde lovet dem nasjonal uavhengighet i sine respektive hjemland, men de

hadde brutt sitt løfte. Istedet hadde de delt dette arabiske området med franskmennene, og forpliktet seg til å overgi spesielt verdifulle deler av det, ved navn Palestina, til jødene. Å akseptere alt dette, eller en del av det, ville ikke være annet enn et stort landssvik. Ved å være villig til å danne et land med en libanesisk nasjonalitet, mot sine naboers ønsker og uten samtykke fra muslimene, hadde maronittene og deres kristne støttespillere i Libanon brutt den arabiske enighet. Dette var de nødt til å betale prisen for. I Libanon var det kristne politiske etablissement som var styrt av maronitter fullt bestemt på å lykkes med staten. Den muslimske opposisjonen var like bestemt på at det skulle mislykkes. [Salibi, 1988]19-37

Mange av de konfliktene som har utspilt seg i Libanon gjennom tidene har sin årsak i uenighet mellom de mange religiøse samfunnene i Libanon. Landets eksistens står og faller på samhandlingen mellom disse samfunnene.

I over ett millennium har nåtidens største eksisterende sekter tilbragt sitt liv i de libanesiske fjellene, hver med sine egne rike og varierte indre liv. Dette er typisk for det som danner konseptet Libanon. Nemlig systemet med sektenes sameksistens. Det er bare sektene og sektenes politikk i Libanon som lever evig. Andre forekomster og ideologier bare kommer og går. [Cobban, 1985]

Libanon er en republikk hvor de tre viktigste embetene er reservert for medlemmer av spesifikke religiøse grupper. Presidenten må være en kristen maronitt, statsministeren en sunnimuslim og parlamentslederen en shiamuslim. Denne ordningen er en del av nasjonalpakten, en uskreven avtale som ble etablert i 1943 i møter mellom Libanons første president(en maronitt), og den første statsministeren(en sunnitt). Denne pakten ble den gang sett på som et midlertidig kompromiss, som var nødvendig inntil Libanon hadde fått sin egen følelse av nasjonal identitet. Dens fortsatte eksistens og uenigheter fra påfølgende borgerkriger har fortsatt å dominere politikken i Libanon. Pakten fastsatte også at seter i parlamentet ville tildeles religion og region, i forholdet 6 kristne til 5 muslimer. Dette var et forhold basert på folketellingen i 1932, som var foretatt på den tiden hvor kristne enda hadde en knapp majoritet. Pakten skulle justere forholdet for å gi lik representasjon for tilhengere av de to religionene. Noen hevder likevel at de enda ikke reflekterer den nåværende demografien pga. en høyere muslimsk fødselsrate, og en høyere rate av emigrering blandt kristne. Muslimene antas nå å være i en knapp majoritet, 59 prosent av befolkningen. Majoriteten av libanesere som bor i utlandet er kristne. [Encyclopedia, a]

Den arabiske kultur og musikk har også blitt offer for nådeløs europeisk påvirkning. I følge Habib Hassan Touma i boken *The music of the Arabs*, består kjernen i den arabiske kulturen av tre hovedkulturområder:

Det arabiske språk, som uttrykker den intellektuelle og åndelige prosessen til folket, og spiller en avgjørende rolle i utviklingen og formidlingen av kulturelt arbeid.

Religionen Islam, som har hatt innvirkning på markedsføringen og formingen av den arabiske kulturen. Islam har vært og er så stor at de sosiale, åndelige og materielle aspekter av den arabiske kulturen ikke kan forstås uten å ta Islam i betraktning.

Tradisjon, som kommer fram i skikker og ritualer, og som er avgjørende for araberes adferd i familie og samfunn.

[Touma, 2003]preface

Den arabiske musikktradisjonen er basert på skalaer og improvisasjon. Skalaene er en del av et modalt tonesystem og er utgangspunktet for improvisasjonsteknikken, det såkalte maqam fenomenet som benyttes både i borgerlig og kirkelig musikk.

For araberne i det 19. århundret betydde musikk fortrinnsvis sang(ghina), kombinert med tarab (en musikalsk kontrast mellom det kjente og det improviserte i musikken, som skaper en spenning og dermed vekker tarab(musikkglede) hos lytteren)[Touma, 2003]13. Ghina og tarab har spilt en avgjørende rolle i den musikalske praksis for arabere fra musikkhistoriens begynnelse og inntil idag[Touma, 2003]13.

Da den arabiske kultur kom i kontakt med europeisk musikk, forandret det arabiske musikklivet seg fundamentalt i sitt innhold og i sine formelle og sosiologiske aspekter. I løpet av det britiske, spanske, italienske og franske kolonistyre etter den første verdenskrig, skjedde det en kulturell katastrofe. Ansvar for denne lå hos en gruppe med ledende arabiske intellektuelle som, også inntil idag, tror at europeisk kultur er overlegen den arabiske. Som et resultat av dette, så de på sin egen musikkultur med forakt. Det er på grunn av disse intellektuelle at en må lete veldig lenge og grundig i den arabiske verden idag, før en finner ekte arabisk musikk. På tross av den uansvarlige opptredenen til mange av disse araberne, har den tradisjonelle musikken vært i stand til å opprettholde sitt fundament i visse områder. De som har bidratt til å bevare tradisjonen er musikere av "al-maqam al-iraqi"¹ i Irak, sangerinnen Umm Kulthum i Cairo, sangere som tilhører "muwashshahat"² i Aleppo, musikere som tilhører "maluf"³ i Nord Afrika og andalusimusikkens artister. De fleste arabere idag, uansett deres utdanningsnivå, kjenner ikke lenger arabisk musikk. [Touma, 2003]16

Boel Janerus har i en artikkel uttrykt sine synspunkter på konfliktforholdet mellom tradisjon, identitet og musikalsk påvirkning utenifra.

¹Al-maqam al-iraqi er navnet på en musikk genre. Den er ansett som den fineste og mest perfekte form for maqam. Den har vært kjent i rundt fire hundre år i Baghdad, Mosul og Kirkuk.

²Muwashshahah er betegnelsen på en poetisk genre. Denne ble oppfunnet i det niende århundret av Muqaddam al-Qabri i al-andalus og videreutviklet som en poetisk musikkform før den ble anerkjent også i de østre regioner av den arabiske verden, Mashriq statene i Egypt, Syria og Iraq. I Aleppo ble muwashshahat komponert i flere maqam rekker.

³Maluf er det tunisiske ordet for nubah som er en genre i arabisk musikk som tilhører Maghrib statene i Nord Afrika(Marokko, Algerie, Tunisia og Libya).

Janerus uttrykker i artikkelen at musikken er et speilbilde av samfunnets liv og stemninger. Libanon er unikt i Midtøsten gjennom sin store kristne befolkning og sin tradisjon av vestorientering. Samtidig er landet en del av den arabiske kulturen, og det modale musikalske slektskapet som strekker seg langt østover, over den persiske kulturen og India. Hvis man ser på den moderne populærmusikken i Libanon er den naturligvis blitt farget av de geografiske og politiske forholdene, der Libanons utsyn mot vesten har sin betydning. [Janerus, 1998]

I denne sammenheng kommer Janerus inn på hvilken rolle og betydning musikkgruppen som består av sangerinnen Fairuz og brødrene Rahbani, har hatt for samfunnet i Libanon. Fairuz og brødrene Rahbani har i sine komposisjoner kombinert vestlig og orientalsk musikk. Fairuz er en meget anerkjent sangerinne i Libanon og var i mange år gift med Assi Rahbani. Musikkgruppen brødrene Rahbani gjorde seg populære spesielt gjennom sangerinnen Fairuz sine tolkninger, og deres opptredener og musikk har blitt et sterkt og samlende uttrykk for Libanon. [Janerus, 1998]

Janerus skriver følgende:

Brødrene Rahbani har skapt en ny type musikk, der det arabiske fundamentet er blitt tilpasset vestlige instrumenter og former. Her finnes sjelden den tradisjonelle arabiske lutten oud, eller sitaren qanoun, men oftere trekkspill og iblandt moderne instrumenter som synthesizere. Låtmaterialet bygger ikke på improvisasjon, men er notert og ferdigkomponert i detalj.

[Janerus, 1998]

Fiolinist, komponist og musikkforsker Nidaa Abou Mrad mener at det finnes et ulykkelig innslag av mindreverdighetskompleks ovenfor Europa. Man er veldig opptatt av teknisk ferdighet, men ikke så mye av det musikaliske språket. Mrad sier at altfor mange bruker musikken som et ritual, som liturgi. Selv mener han at musikken har en egen verdi. I den klassiske arabiske musikken er skalaene selve skjelettet, mens selve fremførelsen tar utgangspunkt i improviserte bevegelser. Mrad sier deretter at:

Til forskjell fra et stykke av brødrene Rahbani, som fremføres likt i hvert tilfelle, gjenskaper den klassiske musikeren den melodiske frase på en ny måte hver gang han spiller.

Nidaa Abou Mrad

Mrad beskriver musikktradisjonen slik:

Tradisjonen kan ses på som en flod, som vi alle henter næring fra. Hver gang vi stiger ned i den er den på samme tid både ny og den samme som før.

Nidaa Abou Mrad

Mrad sier også at under hele dette århundret har den kulturelle assimileringen hatt et problem. Mange forlot sitt hjemland under borgerkrigen og det er få idag som har en god kunnskap. Det meste som lages er lappetepper av klassisk musikk, varierte og populær-musikk. Det er lett å gå seg vill i tilskuddet av nye unge stjerneskudd på den libanesiske populærmusikkhimelen. Mange beklager seg over et kvalitetsmessig underskudd. Men Nidaa Abou Mrad er en av de få som man kan høre rette kritikk, til og med mot familien Rahbani og deres dominerende stilling. Mrad uttrykker det slik:

Deres musikk er ofte en blanding av folkesanger og klassisk musikk. Det er en musikk som har en funksjon. Men for meg er den ikke viktig. Om et land derimot ikke har en levende klassisk tradisjon, er det ikke lenger en nasjon med kulturell betydning, men en som forsvinner i den almenne globale smeltedigelen.

Nidaa Abou Mrad

Fairuz og brødrene Rahbanis musikk fokuserer på helt andre spørsmål, gjennom å skildre den helt spesielle posisjonen Libanon har som landet midt imellom. Deres sanger er rettet direkte mot deres landsmenn, og lykkes med å fange det felles bånd av sterke minner som knytter Libanesere sammen. [Janerus, 1998]

Som et middel mot manglende nasjonal identitetsfølelse og religiøse konflikter mellom kristne og muslimer, ble det opprettet et identitetsoppbyggende prosjekt. Dette var i regi av maronitter og franskmenn som igjen sørget for ytterligere vestliggjøring. Sangerinnen Fairuz spilte en avgjørende rolle i dette prosjektet.

Christopher Stone har i en doktorgradsavhandling tatt opp forskjellige problemstillinger i Fairuz liv, familieforhold og karriere. Fairuz har gjennom sin musikkariere måtte beherske flere forskjellige roller i sitt private og offentlige liv. Det var ikke bare rolle som mor, kone og artist. Det var roller som ble skapt utifra et større nasjonalt mål, og hadde sin opprinnelse i den følelse Libanons innbyggere hadde av mangel på identitet og felles nasjonalfølelse. Baalbackfestivalen ble opprettet som en del av et identitetsoppbyggende prosjekt som skulle bygge opp denne følelsen. Prosjektet hadde som mål å fremme de kristne og europeiske verdier i den nye nasjonen Libanon. Fairuz og brødrene Rahbani erobret sitt publikum med sine årlige opptredener ved Baalbackfestivalen. [Stone, 2002]1-3

Ved festivalens første arrangement i 1957 hvor brødrene Rahbani og Fairuz optrådte, ble Baalback et symbol på Libanon [Stone, 2002]320. Fairuz rolle i prosjektet ved festivalen var å representere selve nasjonen, en posisjon som krevde at hun skulle være en legemliggjørelse av romantiske idealer

for den kvinnelige libanesiske fjell-innbygger. Samtidig skulle hun være en kroppsløs, kjønsløs, følelseløs, taus og glorifisert engel. Dette var et resultat av Fairuz og brødrene Rahbani sin deltagelse i det identitetsoppbyggende prosjektet, som utspilte seg i “De libanesiske netter”, som er en del av Baalbackfestivalen. [Stone, 2002]314-315

De årlige opptredene ved Baalbackfestivalen tjente stortsett ikke nasjonen som helhet, men forfektet et spesifikt og lite utbredt syn som gikk ut på at det representasjonelle episenter av nasjonen var den nordlige, kristne og landsbypregede delen av fjellkjeden Libanon. Brødrene al-Rahbanis opptredener ved Baalback dengang, var en manifestasjon på et prosjekt som skulle gi kulturell assistanse til innføringen av hovedsakelig det kristne fjellets styret for de tidligere Ottoman distriktene, som først het “Stor-Libanon”, og så bare Libanon. Disse forestillingene fikk stor oppmerksomhet og påvirkningskraft ikke bare fordi de ble fremført på Baalback under beskyttelse av den internasjonale Baalbackfestivalen, men også fordi sceneopptredenen sammenfalt med den raske massemediautviklingen og økningen av den interne og eksterne folkevandringen i Libanon. Kombinasjonen av disse faktorene gjorde at deres musikalske forestillinger ble ekstremt kraftfulle, men også problematiske. [Stone, 2002]316

Effekten av og etterhvert tilpasningsevnen til prosjektet ble gjenspeilet i dets innflytelse utenfor Libanons grenser. Prosjektets mørkere side kunne sees i antydningen av at prosjektet spilte en rolle først i realiseringen og opphetingen av sekteriske forskjeller, som gjorde seg gjeldende i starten av borgerkrigen i 1975. [Stone, 2002]316-317

Som en kontrast til Baalback ble det opprettet en festival i Bayt al-Din. Det var druserlederen⁴ av det politiske partiet PSP⁵, Walid Jumblatt som grunnla Bayt al-Din festivalen i 1985. Bayt al-Din palasset ligger i den sørlige delen av fjellkjeden Libanon kjent som Chouf. Denne delen av fjellkjeden hadde alltid vært drusernes festning. Iløpet av borgerkrigen var druserne under ledelse av Walid Jumblat, istand til å vinne kontroll over store deler av Chouf i det som var blitt kjent som “Fjellkrigen”. Det var på denne tiden og i denne sammenhengen at festivalen ble lansert. [Stone, 2002]320

Det musikalske samarbeidet mellom Fairuz og brødrene Rahbani tok etter hvert slutt og Fairuz skilte seg også med mannen Assi Rahbani. Etter dette

⁴Drusersekten ble opprettet i Cairo i år 1017. Til forskjell fra mer ortodokse sunni og sjiamuslimer, utviklet druserne en sterk tro på reinkarnasjon. Det var bare drusersamfunnet sentrert i Libanon som ble eksisterende. I tillegg til sin største base i fjellkjeden Libanon, hadde dette samfunnet en viktig bosetting i Wadi al Taym, Nord Galilea og i Hauran i Sør-Syria. Den stadig angrepede posisjonen i fjellkjeden Libanon tvang druserne til å utvikle både sine militære ferdigheter og sin følelse av indre solidaritet. Ferdighetene til drusiske krigsmenn ble faktisk anerkjent gjennom hele regionen i senere århundre. [Cobban, 1985]

⁵PSP(Progressive Socialist Party) ble grunnlagt i 1949 av Walid Jumblats far Kamal Jumblat. Det var et relativt venstreorientert arabistparti som fokuserte på fattige som søkte og lyktes i å utvide sin base utover sine røtter i drusersamfunnet.

har Fairuz startet et samarbeid med sønnen Ziyad Rahbani. Det ble først fremstilt som om al-Rahbanis prosjekt ville forlenge sitt liv gjennom sønnen, men så vendte Ziyad seg mot sine foreldre[Stone, 2002]317. Hans prosjekt inneholdt parodier på og kritikk av foreldrenes prosjekt. Ziyad har lykket med å frigjøre Fairuz fra en spesiell type symbolsk rolle som fulgte med al-Rahbani prosjektet[Stone, 2002]318. Han har også i sine musikalske produksjoner klart å fremstille Libanon slik det har blitt gjennom tår med folkevandring og marginalisering av folkegrupper[Stone, 2002]317.

Fairuz sang på Bayt al-Din festivalen første gang i 2000, denne gang i en opptreden arrangert, orkestrert og akkompagnert av Ziad Rahbani. Hennes opptreden ved Bayt al-Din festivalen i 2000 ble beskrevet som en stor suksess. Slik blir publikums respons beskrevet av en kommentator ved opptreden: da Fairuz endelig entret scenen, ble enhver tvil revet bort av en stående ovasjon og allerede før de første tonene forlot hennes munn, hadde hun vunnet publikums hjerter. Applausen ble bare høyere, og jubelen ble bare mer intens. [Stone, 2002]311

Konsertens avslutning ble beskrevet slik: konsertens ekstranummer drev publikum til vanvidd og utgjorde en 30 minutters ovasjon. Mens visse sanger førte til stående ovasjoner fra de mest innbitte fans gjennom konsertens 2 timer, stoppet knapt applausen i løpet av de fire siste sangene, som vedvarte i rytmisk takt med musikken. Før ekstranumrene var publikum på vei mot midtgangen, dansende og jublende med lovord. Det var en perfekt avslutning hvor Fairuz ga publikum nøyaktig det de ville ha, en sjanse til å fortelle henne at de elsket henne og bare henne. [Stone, 2002]312

Kommentatorer fokuserte i kritikken av denne konserten på en ny Fairuz. Hennes opptreden sto i sterk kontrast til opptreden i 1998, hvor hun iført hvit kjole lignet Jomfru Maria. Det var ved Bayt al-Din festivalen som hun endelig ble bragt ned på jorden, at hun ble født på ny og det viktigste av alt, løst fra fortidens begrensninger. [Stone, 2002]312

Med Fairuz skifte til Bayt al-Din festivalen, har sommerfestivalscenen i Libanon blitt så konkurransepreget at den kan beskrives som en krig. Grunnet den store suksessen til de to opptredene til Fairuz ved Bayt al-Din den sommeren, ble det lagt til en tredje opptreden. Denne opptreden ble arrangert antageligvis provokativt, for å sammenfalle med åpningskvelden til Baalbackfestivalen. [Stone, 2002]322

Det musikalske innholdet på Baalbackfestivalen ble også preget av denne konkurransen. Til forskjell fra al-Rahbanis folklore, som var representativt for folkloren i fjellkjeden Libanon skulle Baalbackfestivalen i 2000 for første gang inkludere opptredener som representerte hver av Libanons fem provinser. Denne gesten mot erkjennelse av det religiøse og etniske mangfoldet i Libanon ved Baalbackfestivalen i 2000 er et viktig signal på erkjennelsen av at eksistensen av ett Libanon krever erkjennelse av at det eksisterer flere Libanoner. Denne erkjennelsen kan ha blitt fremskyndet ikke bare av borgerkrigen, men også av de kritiske og parodiske musikkoppsettningene av

Ziyad Rahbani. [Stone, 2002]322

Fairuz har definitivt hatt en stor betydning for libanesere i vanskelige tider. Hun har hatt en samlende rolle i en tid hvor behovet for nasjonal identitetsfølelse, samhörighet og fred har vært stort. Slik har hun blitt et forenende symbol på Libanon. Fairuz og brødrene Rahbani har i sin musikk tatt i bruk vestlige musikkinstrumenter og komposisjonsformer. De har gjort bruk av europeisk notasjon og alle komposisjonene er derfor skrevet ned som i den vestlige musikktradisjonen. På denne måten vendte de seg bort fra sin egen arabiske musikktradisjon og var ikke med på å utvikle denne videre. Deres musikk hadde en annen misjon. Den lå på det historiske og politiske plan, nemlig å bidra til en utvikling og forsterkning av Libanons historiske identitet. En identitet som er basert på et fundament av kristne og vestlige verdier. Med prosjektet til Fairuz og Ziyad er musikken fortsatt preget av vestlig påvirkning, men bringer også et budskap i seg, om at alle samfunnene i Libanon må inkluderes ikke bare det kristne og vestligpregede.

Tillegg B

Kravspesifikasjon

Funksjonelle krav FU-1	
Brukeren skal ha mulighet til å navigere seg til de andre sidene i nettstedet, ved hjelp av linker i menyen.	
Bakgrunn for krav:	Gir bruker kontroll over hvor han er i nettstedet.
Foreslått av:	Cecilie Vådahl
Kravstatus:	19.02.2008
FU-2	
Brukeren skal ha mulighet til å navigere seg lenger ned på siden ved hjelp av bokmerker, som plasseres øverst under menyen, på sider som krever bruk av scrollfunksjonen.	
Bakgrunn for krav:	For at brukeren skal slippe å bruke scrollfunksjonen unødvendig mye.
Foreslått av:	Børre Ludvigsen
Kravstatus:	19.02.2008
FU-3	
Brukeren skal kunne lytte til lydspor ved å klikke på en link som starter streaming av Ogg-fil eller MP3-fil på siden "Listen".	
Bakgrunn for krav:	For å gi bruker mulighet til å høre musikken til Fairuz.
Foreslått av:	Børre Ludvigsen
Kravstatus:	19.02.2008
Ikke-funksjonelle krav IFU-1	
Nettsidene skal presenteres i XHTML 1.0 Transitional	
Bakgrunn for krav:	Skillet mellom nettsidens innhold og presentasjon letter vedlikeholdet av sidene.
Foreslått av:	Cecilie Vådahl
Kravstatus:	19.02.2008

IFU-2	
Til å lagre og iverksette formateringen av designet benyttes standarden CSS. Nettsidene kobles til en ekstern CSS-fil.	
Bakgrunn for krav:	CSS-standarden gir store muligheter for detaljert formatering av elementene på nettsiden. Skillet mellom innhold og presentasjon letter vedlikeholdet av nettsidene.
Foreslått av:	Cecilie Vådahl
Kravstatus:	19.02.2008
IFU-3	
Nettsiden skal ha en meny med linker til hver av de andre sidene.	
Bakgrunn for krav:	Gir bruker større oversikt over hvor han er på nettsiden, enklere tilgang til de andre sidene.
Foreslått av:	Cecilie Vådahl
Kravstatus:	19.02.2008
IFU-4	
Nettsiden skal ha bokmerker på sider som krever mye bruk av scrollfunksjonen.	
Bakgrunn for krav:	For at bruker skal slippe unødvendig mye bruk av scrollfunksjonen.
Foreslått av:	Cecilie Vådahl
Kravstatus:	19.02.2008
IFU-5	
Undersidene til siden "Pressclippings" skal ha en link som gir mulighet for å navigere tilbake til siden "Pressclippings".	
Bakgrunn for krav:	For at bruker skal slippe unødvendig mye bruk av scrollfunksjonen.
Foreslått av:	Cecilie Vådahl
Kravstatus:	19.02.2008
IFU-6	
Siden "Discography" skal oppdateres med de siste utgivelsene.	
Bakgrunn for krav:	For å kunne vise en oppdatert diskografiliste på nettsiden.
Foreslått av:	Børre Ludvigsen
Kravstatus:	26.01.2007
IFU-7	
Nettsiden skal inneholde en side med liste over streamede sanger som brukeren kan lytte til.	
Bakgrunn for krav:	For å gi bruker mulighet til å høre musikken til Fairuz.
Foreslått av:	124 Cecilie Vådahl
Kravstatus:	26.01.2007

IFU-8	
Nettsiden skal inneholde en side med oversikt over avisutklipp, hvor hvert avisutklipp har link til en egen side med bilde av avisartikkelen som skal være lesbar, og selve artikkelteksten som skal være søkbar.	
Bakgrunn for krav:	For å kunne vise og gi mulighet for søk i avisutklipp.
Foreslått av:	Børre Ludvigsen
Kravstatus:	19.02.2007
Ekskluderende krav EK-1	
Det er en forutsetning at nettsidene skal ligge på prosjektserveren Al-Mashriq, og innholdet må derfor passe inn i de digitale omgivelsene som allerede er utviklet på denne serveren.	
Bakgrunn for krav:	For å sørge for at designet vil passe inn på serveren.
Foreslått av:	Børre Ludvigsen
Kravstatus:	26.01.2007
EK-2	
Nettsiden må utvikles med det mål at sidene skal vare. Eksistensen og kvaliteten på innholdet skal ikke være avhengig av et enkelt program, eller være utviklet i et språk som kanskje ikke kan overleve den teknologiske utviklingen. Innholdet må også være av en slik art at det ikke krever jevnlig oppdatering og vedlikehold.	
Bakgrunn for krav:	For å sørge for at nettsidene vil vare.
Foreslått av:	Børre Ludvigsen
Kravstatus:	26.01.2007

Ytelseskrav YT-1	
Nettsiden skal være testet på PC med 48 MB minne.	
Bakgrunn for krav:	For å sørge for at nettsiden vises brukbart på en PC med 48 MB minne.
Foreslått av:	Cecilie Vådahl
Kravstatus:	19.02.2008
YT-2	
Nettsiden skal være testet på skjerm med 800x600 oppløsning.	
Bakgrunn for krav:	For å sørge for at nettsiden vises brukbart på en skjerm med denne oppløsningen.
Foreslått av:	Cecilie Vådahl
Kravstatus:	19.02.2008
YT-3	
Nettsiden skal være testet i nettleseren IE 7.0.	
Bakgrunn for krav:	For å sørge for at nettsiden vises optimalt i denne nettleseren.
Foreslått av:	Cecilie Vådahl
Kravstatus:	19.02.2008
YT-4	
Nettsiden skal være testet i nettlseren Netscape versjon 4.7., 6.23. og 7.0.	
Bakgrunn for krav:	For å sørge for at nettsiden vises brukbart i denne nettleseren.
Foreslått av:	Cecilie Vådahl
Kravstatus:	19.02.2008
YT-5	
Nettsiden skal være testet i nettleseren Opera versjon 9.63.	
Bakgrunn for krav:	For å sørge for at nettsiden vises brukbart i denne nettleseren.
Foreslått av:	Cecilie Vådahl
Kravstatus:	19.02.2008
YT-6	
Nettsiden skal være testet i nettleseren Mozilla.	
Bakgrunn for krav:	For å sørge for at nettsiden vises brukbart i denne nettleseren.
Foreslått av:	Cecilie Vådahl
Kravstatus:	19.02.2008

Bibliografi

- amazon.com. Arabian divas, 2003. <http://www.amazon.com/Arabian-Divas-Fairouz/dp/B0000ADXEJ>.
- amazon.com. Bouldani: Live, 2000a. <http://www.amazon.com/Bouldani-Live-Fairouz/dp/B00002ZZZQ>.
- amazon.com. Houmoum al hob, 2000b. <http://www.amazon.com/Houmoum-al-Hob-Fairouz/dp/B00004TA0W>.
- amazon.com. Legendary fairuz, 1998a. <http://www.amazon.com/MaAkom-Fairuz-YouLegendary-Fairuz/dp/B000006Q61>.
- amazon.com. Legend: The best of fairuz, 2006. <http://www.amazon.com/Legend-Best-Fairuz/dp/B000E8N95G>.
- amazon.com. Ma'akom fairuz, 1998b. <http://www.amazon.com/MaAkom-Fairuz-You/dp/B00000I3S6>.
- amazon.com. Modern favorites, 2001a. <http://www.amazon.com/Modern-Favorites-Fairuz/dp/B00005A1MJ>.
- amazon.com. Sings ziad rahbani, 2001b. <http://www.amazon.com/Sings-Ziad-Rahbani-Fairuz/dp/B00005N5QS>.
- amazon.com. Songs of wahab mohamed abdel, 2001c. <http://www.amazon.com/Songs-Wahab-Mohamed-Abdel-Fairouz/dp/B00000I3S7>.
- amazon.com. The lady and the legend, 2005. <http://www.amazon.com/Lady-Legend-Fairuz/dp/B00076SJFK>.
- amazon.com. Wala kif, 2002. <http://www.amazon.com/Wala-Kif-Fairuz/dp/B00006485R>.
- amazon.com. Yes ed sabahak, 2001d. <http://www.amazon.com/Yes-Ed-Sabahak-Fairouz/dp/B00004TA0U>.
- amazon.com. Reminiscing with fairuz, 1996. <http://www.amazon.com/Reminiscing-Fairuz/dp/B000025HMK>.

- Kent Amundsen. Musikk og kultur. *STUDVEST*, 15, 2001.
- Laura Arlov. *GUI-guiden II*. IDG Norge Books, IDG Norge Books AS, 0133 Oslo, 1999. ISBN 82-7772-111-0. Laura Arlov.
- Arsæll Benediktsson. Xml, 2004. <http://www.start.no/home/guide/2000/10/02-815.html>.
- Cartage. Repertory of works. <http://www.cartage.org.lb/en/themes/Arts/music/Lebanese/Composers/Fairuz/repertory.htm>.
- Cartage. Live at beiteddine 2000, 2001. <http://www.cartage.org.lb/en/themes/Arts/music/Lebanese/Composers/Fairuz/albums/arbdi.htm>.
- Helena Cobban. *The making of modern Lebanon*. Hutchinson, London, 1985. ISBN 0-09-160791-4. Helena Cobban.
- Encyclopedia. Lebanon, a. <http://encyclopedia.thefreedictionary.com/lebanon>.
- Encyclopedia. Damour massacre, b. <http://encyclopedia.thefreedictionary.com/Damour+massacre>.
- Encyclopedia. Hezbollah, c. <http://encyclopedia.thefreedictionary.com/Hezbollah>.
- Encyclopedia. Emile lahoud, d. <http://encyclopedia.thefreedictionary.com/Emile+Lahoud>.
- Encyclopedia. Taif agreement, e. <http://encyclopedia.thefreedictionary.com/Taif+Agreement>.
- fairouz.com. Songlist. <http://www.fairouz.com/fairouz/lists/songlist.html>.
- fairouz.com. Chante philemon wehbe, 1993. <http://www.fairouz.com/fairouz/articles/arcpw.html>.
- fairouz.com. Dabkat, 1996a. <http://www.fairouz.com/fairouz/articles/ardabkat.html>.
- fairouz.com. Fairuz, 1988. <http://www.fairouz.com/fairouz/articles/arf.html>.
- fairouz.com. Jerusalem in my heart, 1997. <http://www.fairouz.com/fairouz/articles/arjimh.html>.
- fairouz.com. Kifak inta, 1991. <http://www.fairouz.com/fairouz/articles/arki.html>.

- fairouz.com. Lebanon forever, 1992. <http://www.fairouz.com/fairouz/articles/arlf.html>.
- fairouz.com. Ma'akoum, 1998a. <http://www.fairouz.com/fairouz/articles/armaakom.html>.
- fairouz.com. Mechwar, 1996b. <http://www.fairouz.com/fairouz/articles/armechwar.html>.
- fairouz.com. Maarifti feek, 1987a. <http://www.fairouz.com/fairouz/articles/armf.html>.
- fairouz.com. Mush kayin hayk takun, 1999a. <http://www.fairouz.com/fairouz/articles/armkht.html>.
- fairouz.com. Qasaed, 1996c. <http://www.fairouz.com/fairouz/articles/arqa.html>.
- fairouz.com. Reminiscing with fairuz, 1998b. <http://www.fairouz.com/fairouz/articles/arrwf.html>.
- fairouz.com. Chat iskandaria, 1989. <http://www.fairouz.com/fairouz/articles/arsi.html>.
- fairouz.com. To assy, 1995. <http://www.fairouz.com/fairouz/articles/artoassy.html>.
- fairouz.com. The very best of fairuz, 1987b. <http://www.fairouz.com/fairouz/articles/arvb.html>.
- fairouz.com. Ya rayeh, 1994. <http://www.fairouz.com/fairouz/articles/aryarayeh.html>.
- fairouz.com. Ya tara nessina, 1999b. <http://www.fairouz.com/fairouz/articles/aryatara.html>.
- A. Chahine & Fils, editor. *Best of Fairuz (Volume Two)*. A. Chahine & Fils, Beyrouth, Liban, 1975.
- Robert Fisk. *Pity the nation : Lebanon at war*. Andre Deutsch, London, 1990. ISBN 0-689-12105-9; 0-233-98516-6. Robert Fisk.
- Lars Marius Garshol. En introduksjon til css, 1999. <http://www.grashol.priv.no/download/text/css-intro.html>.
- Terje Helberg. Fakta om libanon. <http://home.smartcall.no/ris072/Libanon/fakta.htm>.
- Boel Janerus. I libanon er sångerna ett sammanhållande kitt(melodiernas makt. *Svenska dagbladet*, 1998.

- John Chris Jones. *Design Methods*. John Wiley & Sons, New York, 1992. ISBN 0-471-28496-3. John Chris Jones.
- Kurt Lekanger. *Mitt DATA-leksikon*. IDg Norge Books AS, 1999. ISBN 82-7772-133-1. Kurt Lekanger.
- Institute Limited, editor. *Linguaphone Arabic Course*. Institute Limited, London, 1988.
- Arild Lindeflaten. Aiff, 2003a. http://home.no.net/lindea/Sem/lyd_aif.html.
- Arild Lindeflaten. Linær lyd, 2003b. http://home.no.net/lindea/Sem/lyd_hva_lin_komp.html.
- Arild Lindeflaten. Real audio(ra), 2003c. http://home.no.net/lindea/Sem/lyd_ra.html.
- Arild Lindeflaten. Wav, 2003d. http://home.no.net/lindea/Sem/lyd_wav.html.
- Børre Ludvigsen. Kursbeskrivelse, 2004.
- Børre Ludvigsen. Al mashriq(the levant), 1996. <http://almashriq.hiof.no/base/almashriq-general.html>.
- Microsoft_Norge. Personvernerklæring for windows movie maker(versjon 2.1), 2004. <http://www.microsoft.com/windowsxp/using/moviemaker/21/privacy/no/privacy.msp>.
- A.D. Newman. *Patterns. In The Design Method*. BUTTERWORTHS, London, 1966. A.D. Newman.
- office kawakami. Fairuz cdiscography. http://office-kawakami.com/kawaks/music/fairuz_discography.html.
- Rascoe, 1971.
- Kamal Salibi. *A house of many mansions : the history of Lebanon reconsidered*. I.B. Tauris, London, 1988. ISBN 1-85043-091-8. Kamal Salibi; 690: History; 690: Lebanon.
- Mark Ellingham Simon Broughton, editor. *Rough Guide to World Music*. Rough Guides Ltd, London, 1999.
- Børre Stenseth. Markup, 2002. <http://www.it.hiof.no/~borres/ml/markup/p-markup.html>.
- Christopher Stone. *The Rahbani Nation: Musical Theater and Nationalism in Contemporary Lebanon*. PhD thesis, UMI, 2002.

- Habib Hassan Touma. *The music of the Arabs*. Amadeus Press, Portland Amadeus, 2003. ISBN 1-57467-081-6. Habib Hassan Touma; CD i lomme.
- uio. Arkitektur, 2005a. <http://www.media.uio.no/prosjekter/verktoykurs/webkommunikasjon/arkitektur.html>.
- uio. datamedier, 2005b. <http://www.media.uio.no/prosjekter/verktoykurs/webkommunikasjon/datamedier.html>.
- uio. farger, 2005c. <http://www.media.uio.no/prosjekter/verktoykurs/webkommunikasjon/farger.html>.
- uio. layout, 2005d. <http://www.media.uio.no/prosjekter/verktoykurs/webkommunikasjon/layout.html>.
- uio. Lenketyper, 2005e. <http://www.media.uio.no/prosjekter/verktoykurs/webkommunikasjon/lenketyper.html>.
- uio. Størrelser og linjeavstand, 2005f. <http://www.media.uio.no/prosjekter/verktoykurs/webkommunikasjon/storrelse.html>.
- uio. navigasjonslenker, 2005g. <http://www.media.uio.no/prosjekter/verktoykurs/webkommunikasjon/navigasjonslenker.html>.
- uio. Struktur, 2005h. <http://www.media.uio.no/prosjekter/verktoykurs/webkommunikasjon/struktur.html>.
- uio. typografi, 2005i. <http://www.media.uio.no/prosjekter/verktoykurs/webkommunikasjon/typografi.html>.
- W3C. The w3c markup validation service, 2007. <http://validator.w3.org>.
- wikipedia. Bsd-lisensen, 2007a. <http://no.wikipedia.org/wiki/BSD-lisensen>.
- wikipedia. Gnu fri dokumentasjonslisens, 2007b. <http://no.wikipedia.org/wiki/GFDL>.
- wikipedia. Gif, 2007c. <http://no.wikipedia.org/wiki/GIF>.
- wikipedia. Gnu general public license, 2007d. <http://no.wikipedia.org/wiki/GPL>.
- wikipedia. Jpeg, 2007e. <http://no.wikipedia.org/wiki/JPEG>.
- wikipedia. Gnu lesser general public license, 2007f. <http://no.wikipedia.org/wiki/LGPL>.
- wikipedia. Portable network graphics, 2007g. http://no.wikipedia.org/wiki/Portable_Network_Graphics.

wikipedia. Fri programvare, 2007h. http://no.wikipedia.org/wiki/Fri_programvare.

wikipedia. Ogg, 2007i. <http://no.wikipedia.org/wiki/Ogg>.

wikipedia. Proprietær programvare, 2007j. http://no.wikipedia.org/wiki/Propriet%C3%A6r_programvare.

Wikipedia. Libanon, 2005. <http://no.wikipedia.org/wiki/Libanon>.

wikipedia. Flac, 2007k. <http://no.wikipedia.org/wiki/FLAC>.

wikipedia. Mp3, 2007l. <http://no.wikipedia.org/wiki/Mp3>.

wikipedia. Speex, 2007m. <http://en.wikipedia.org/wiki/Speex>.

wikipedia. Vorbis, 2007n. <http://no.wikipedia.org/wiki/Vorbis>.

wikipedia. Windows media audio, 2007o. http://no.wikipedia.org/wiki/Windows_Media_Audio.

wikipedia. Windows media audio lossless, 2007p. http://en.wikipedia.org/wiki/Windows_Media_Audio.

Zeina Zaatari. Life of a woman, fayrouz, singer of the middle east. <http://www.lebwa.org/life/fayrouz.php>.

Tabeller

5.1	Informasjonstype A	67
5.2	Informasjonstype B	68
5.3	Informasjonstype C	68
5.4	Liste over Fairuz album fra 1987-2006.	70
5.5	The Very Best of Fairuz[Fairouz.com, 1987b]	71
6.1	Formatering av overskrifter og tekst	81
7.1	Test av nettsiden	108